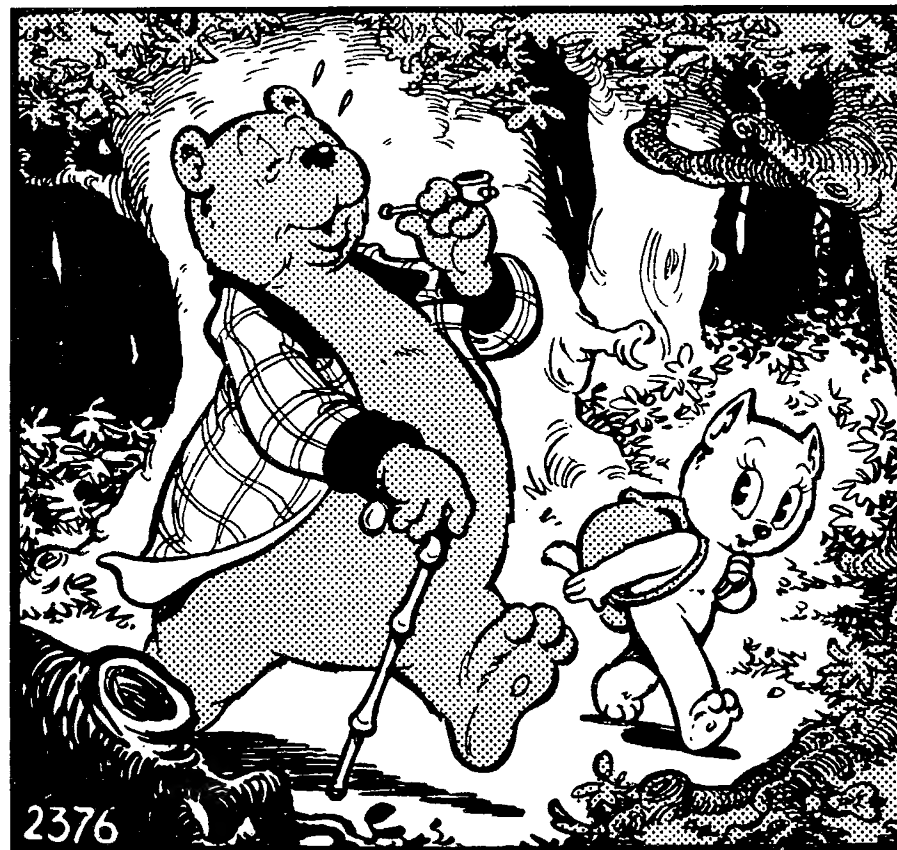
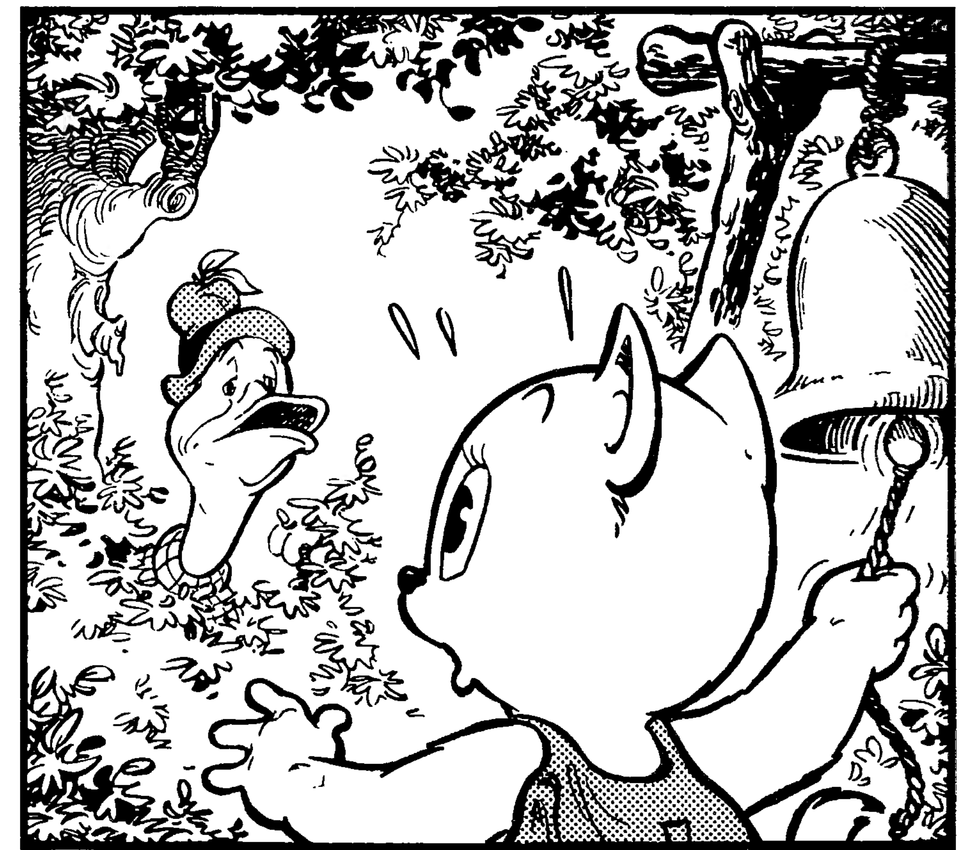
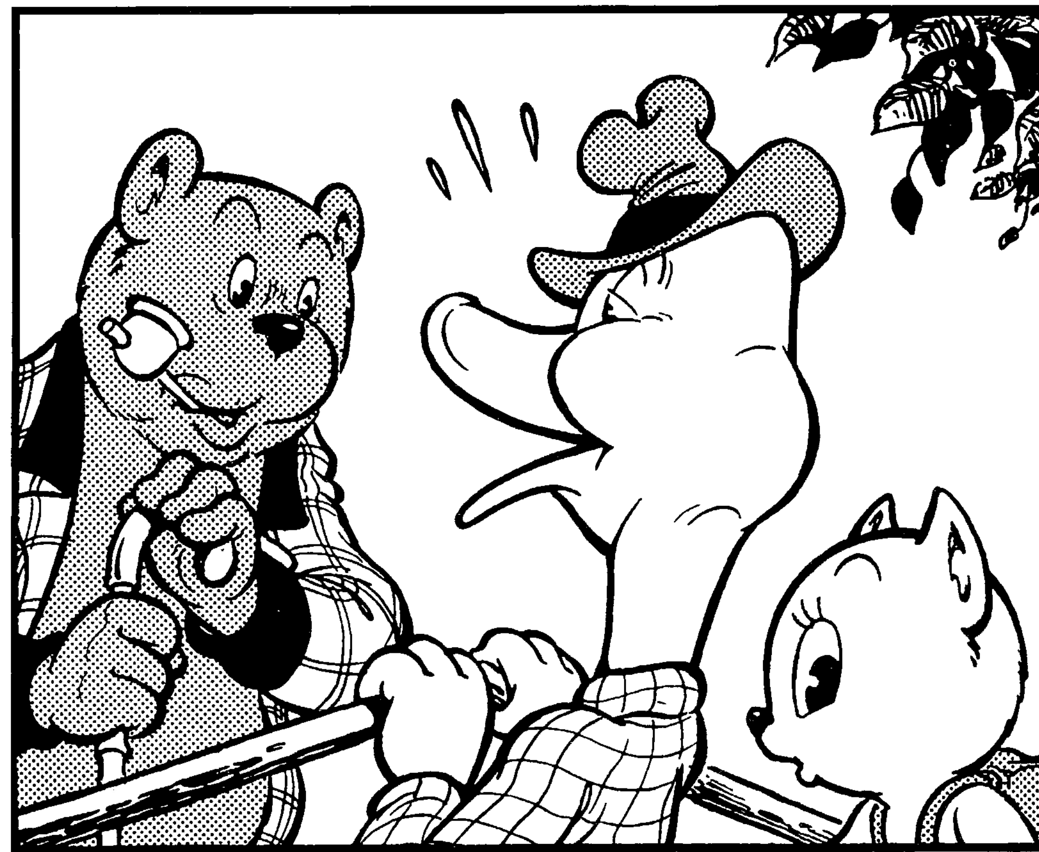

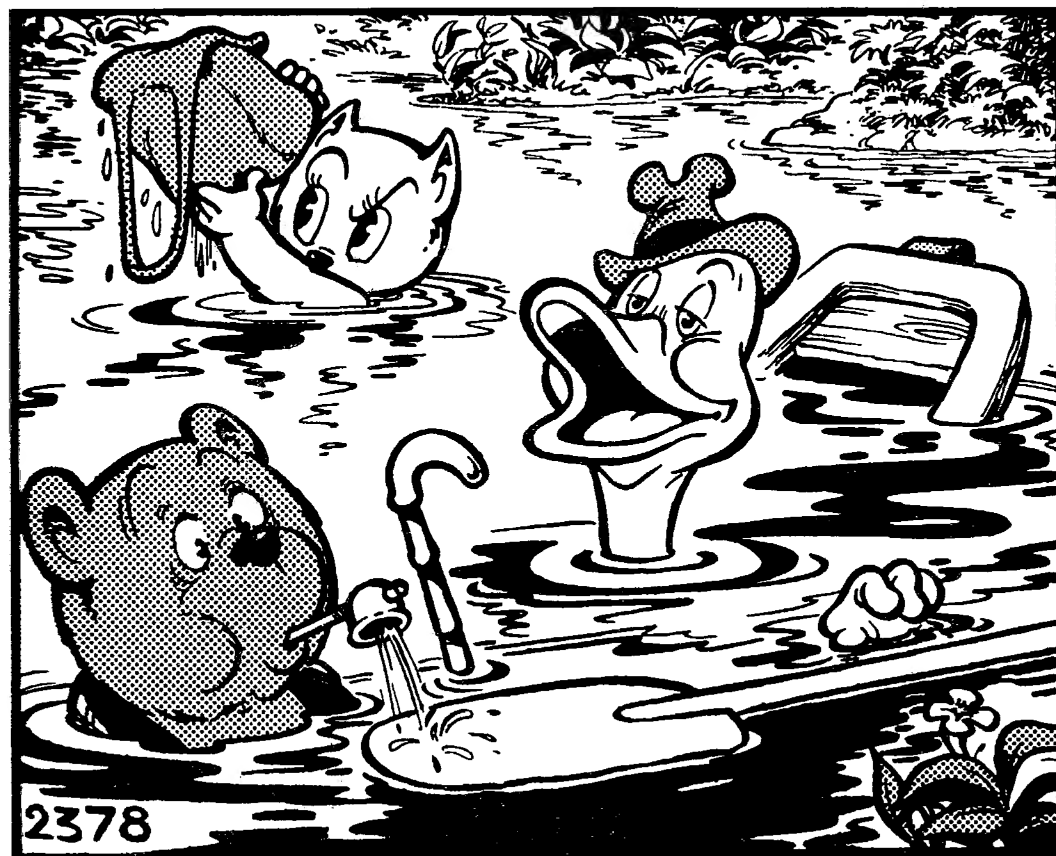

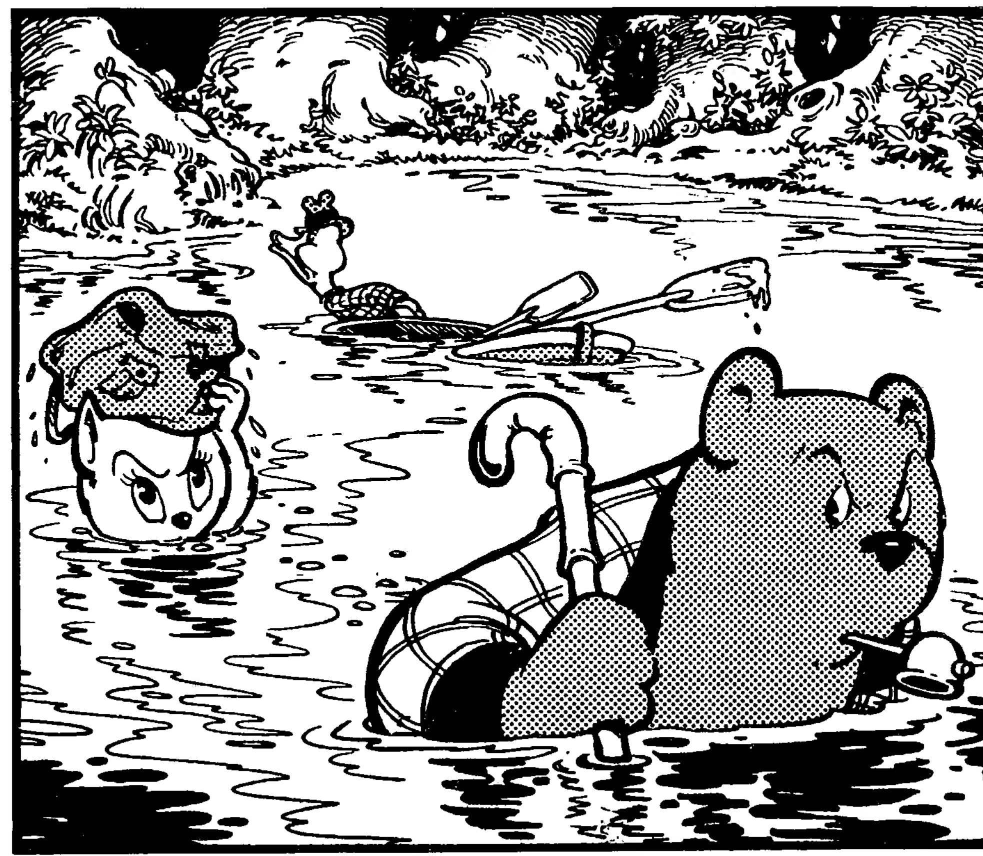
Tom Poes en heer Bommel waren al een hele tijd niet in het Donkere Bomen Bos geweest en daarom leek het een aardig idee om daar nu eens te gaan picknicken.
Het was op een mooie dag, verleden zomer, dat ze het woud binnenstapten. Tom Poes droeg een rugzak vol etenswaren, die tamelijk zwaar was en heer Ollie droeg een wandelstokje, dat hem het lopen vergemakkelijkte.
'Er gaat toch maar niets boven de natuur', zei de laatste tevreden. 'Zie je hoe die bomen groeien? Ik heb de laatste tijd een studie van boleten en ander gewas gemaakt en daar zit veel in, jonge vriend! Let maar goed op, dit belooft een leerzame wandeling te worden. Hier groeien allerlei zeldzame planten en ik heb horen vertellen, dat men in het diepst van dit bos nog onbekende soorten heeft ontdekt.'
'Hm, dat klinkt interessant', zei Tom Poes. 'Kijk, hier is een meertje, heer Ollie. We kunnen hier niet verder.'
'Onzin!' zei heer Bommel. 'Daar ligt een roeiboot. Dit is een overzetveer, lijkt me.' Hij wees naar een oud, half vergaan bord, dat tussen het lommer opstak en waar met scheve letters op geschreven was: "Het faren naar de oferkant is gefaarlijk. 2 x bellen foor de feerman."
'Vreemd', mompelde Tom Poes. 'Waarom zou het gevaarlijk zijn? Het klinkt nogal avontuurlijk!'
Zo sprekende stapte hij naar de bel, die bij het bord hing en begon te trekken. Het voorwerp luidde met een gebarsten klank, zodat de vogels verschrikt opvlogen. Er kwam nu ook enige beweging in het struikgewas en een slaperig hoofd rees tussen het struweel omhoog.
'Twee keer bellen staat er toch?' riep het hoofd verongelijkt. 'Ik schrik me naar!'
'Wammes Waggel!' riep Tom Poes uit. 'Ben jij de veerman hier? Dat had ik kunnen weten toen ik die tekst las.'

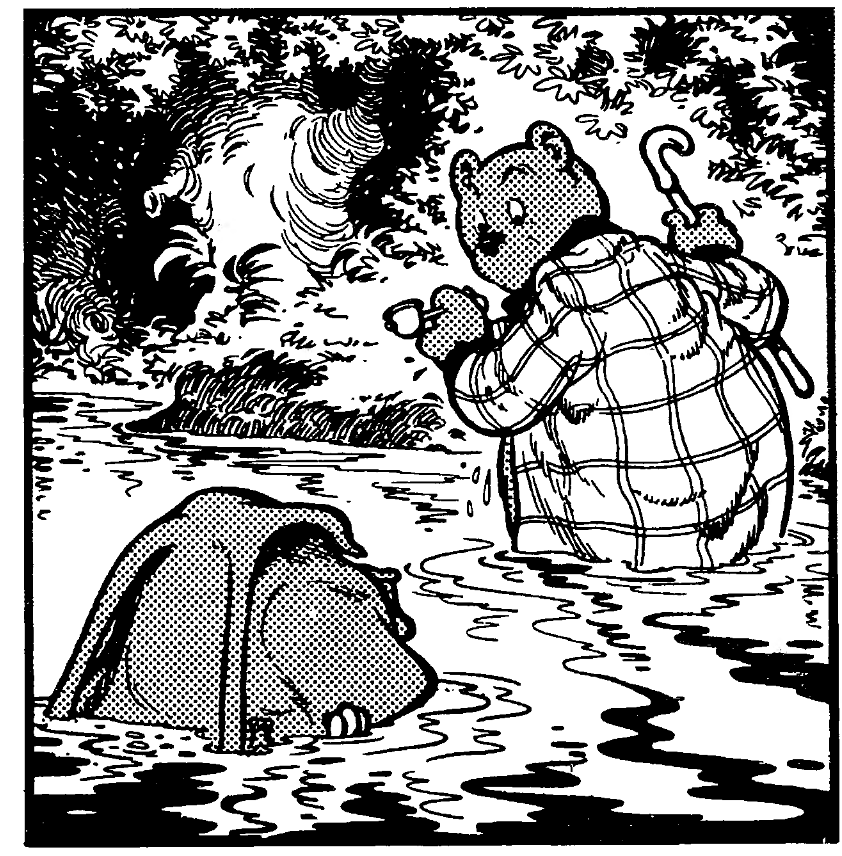

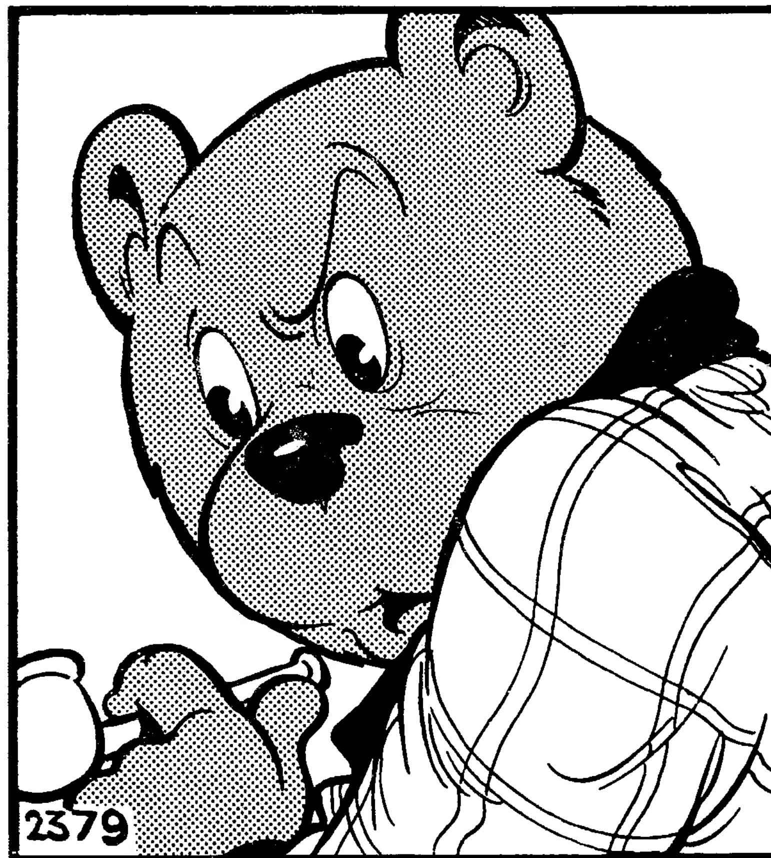

Wammes Waggel wreef zich de ogen uit en stapte toen wat lodderig in zijn boot.
'Willen jullie overvaren?' vroeg hij. 'Dat kan, hoor. Het is reuze leuk werk. Ga maar zitten, dan zal ik roeien.'
'Wel, wel,' zei heer Bommel goedgehumeurd, 'jij bent dus veerman geworden? Heb je ooit!'
'Waarom heb ik ooit?' vroeg Wammes, zijn riemen in het water dompelend. 'Het is heel gewoon, hoor. Ik ben veerman van huis uit. Daar heb ik voor gestudeerd. Maar soms doe ik wel eens wat anders. Al naar het jaargetijde, snap je?'
'Juist ja', zei heer Ollie. 'Maar ik begrijp niet waarom je veerman wordt op een plek waar het gevaarlijk is. Op zo'n manier trek je toch geen klanten?'
'Hihihi! Nogal wiedes', riep Waggel, ijverig roeiend. 'Dat heb ik juist gedaan om het niet zo druk te hebben. Wat heb je aan al dat gewerk. Zeg nou zelf eens, luitjes!'
'Hm', zei Tom Poes. Hij zat te kijken naar het water dat uit vele openingen in de bodem naar binnen spoot en hij merkte op, dat het oude vaartuig steeds dieper kwam te liggen.
'Waarom is het hier eigenlijk gevaarlijk?' vroeg hij toen bedachtzaam.
'Ja, waarom is het hier gevaarlijk?' herhaalde heer Ollie. Toen merkte hij plotseling, dat zijn voeten in het water stonden. Onder het slaken van een hese kreet trok hij zijn benen op, doch door deze onverwachte beweging zakte het boord van de roeiboot plotseling onder de waterspiegel.
'Help!' riep hij. 'We zinken! Help!'
'Zie je?' vroeg Wammes. 'Daarom is het hier nu gevaarlijk. De boot is lek, zie je. Zodoende! Altijd als ik halverwege ben, zinkt hij. Ik ben nog nooit aan de overkant gekomen.'

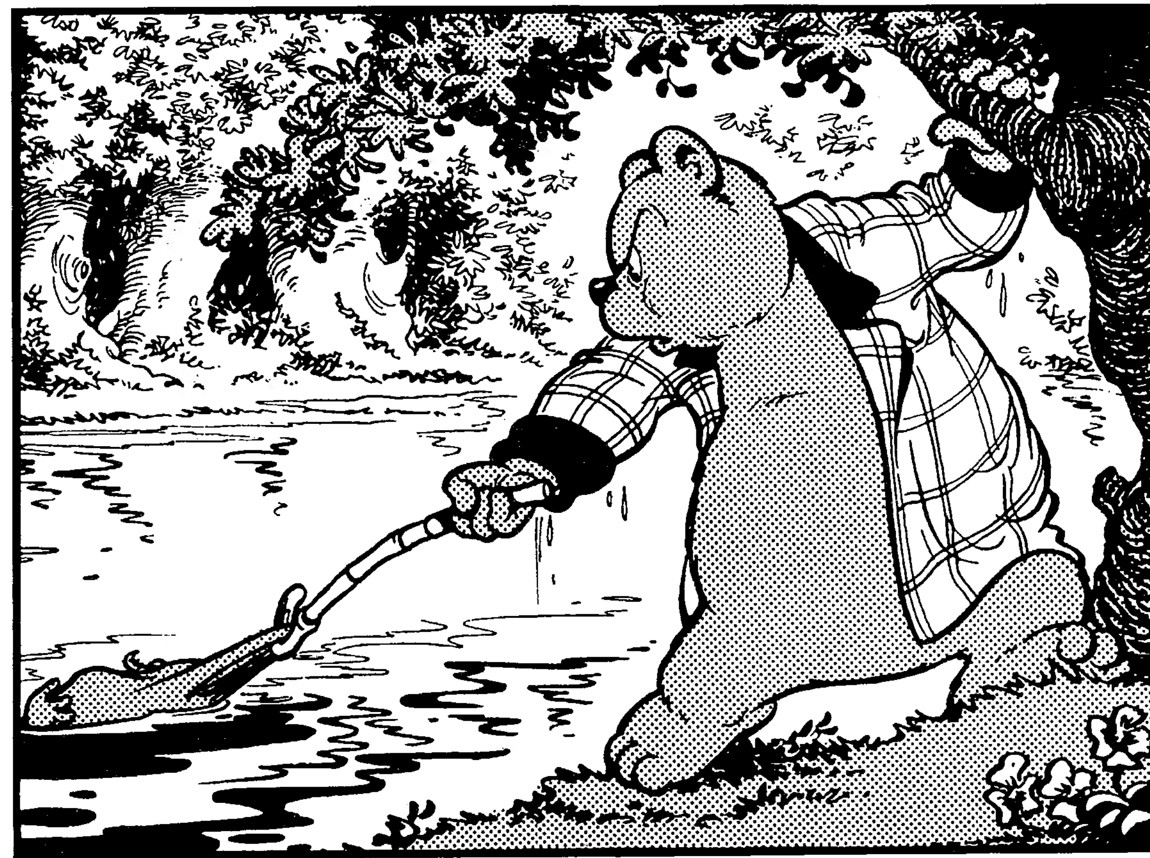
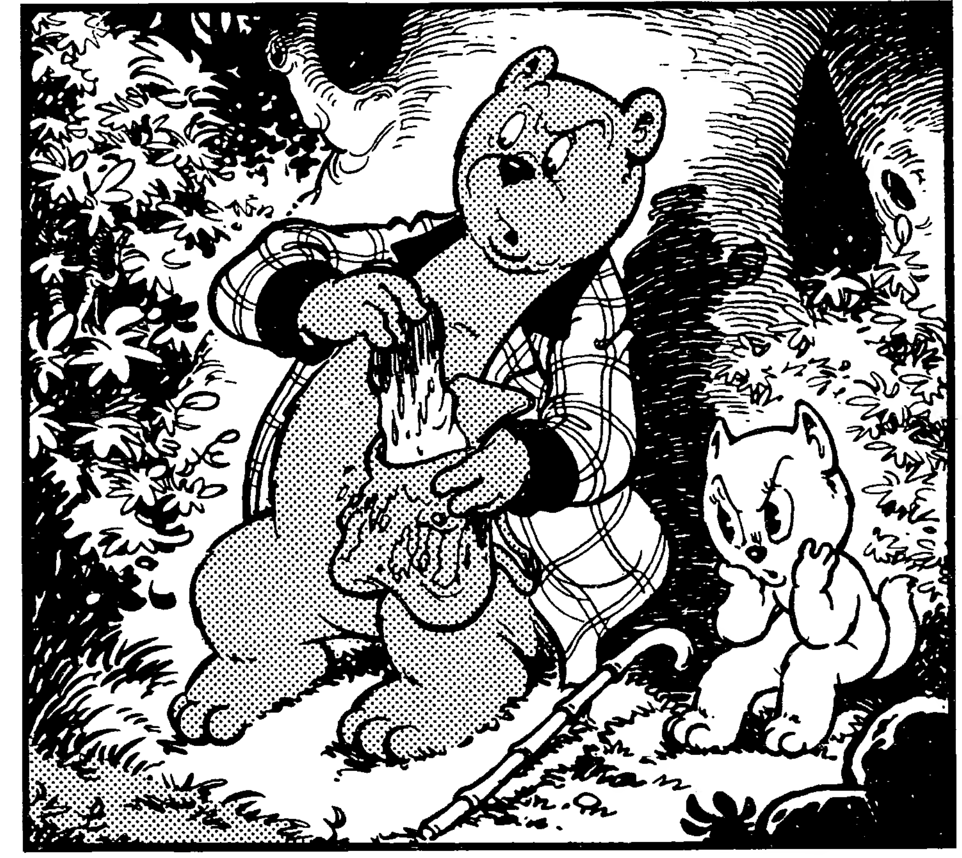

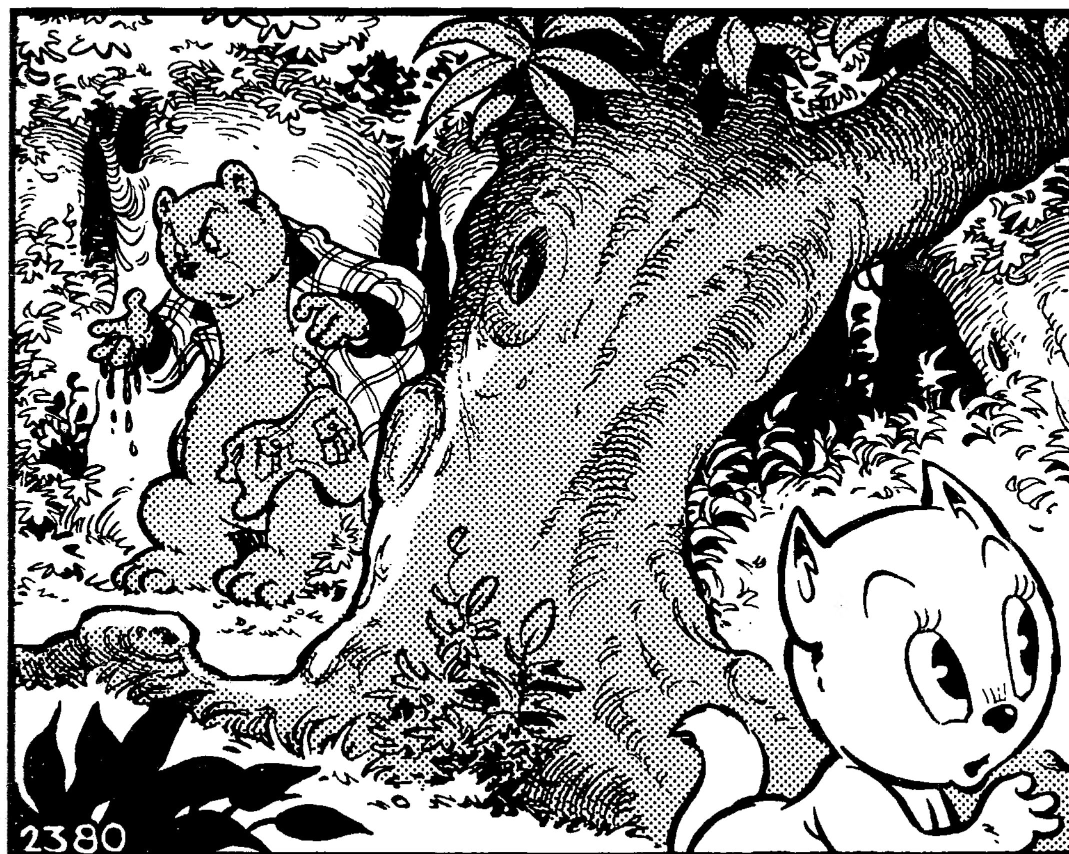

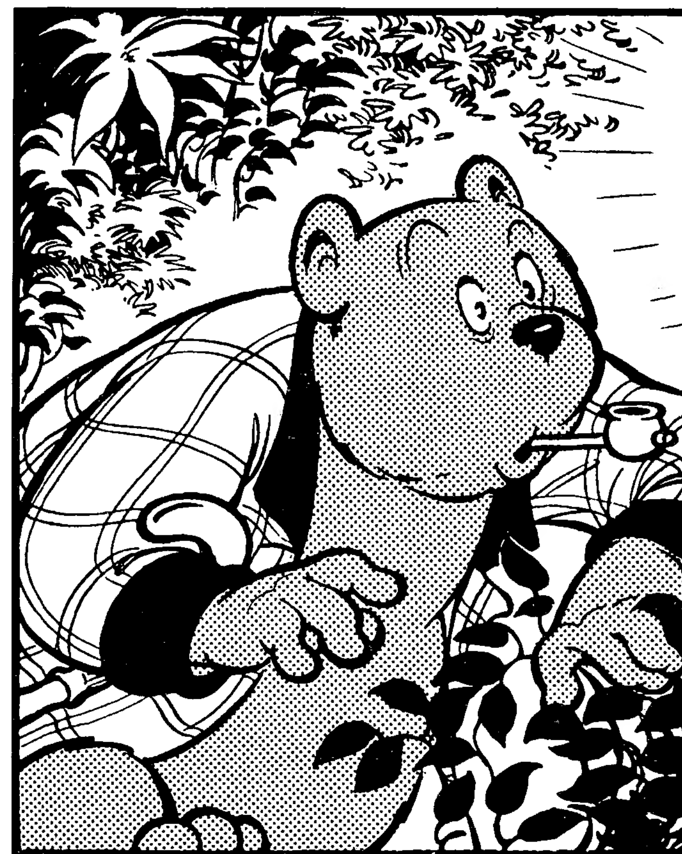
De boot dobberde nog even en verdween toen gorgelend onder water. Tom Poes greep de rugzak met proviand en hield die boven zijn hoofd, terwijl heer Ollie op piepende toon om hulp riep.
‘Stil maar, hoor!’ zei Wammes Waggel sussend. ‘Het is niet erg. Lekker fris in de zomer, moet je maar denken!’
‘Maar ik... ikkik... verdrink!’ jammerde heer Bommel met een angststem. Toen ontdekte hij echter, dat hij niet verder zonk. De boot was ergens blijven steken en nu staken ze met de hoofden boven water uit.
‘We zijn er al!’ legde de veerman uit. ‘Hij ligt op de bodem. Dit is een reuze ondiep meertje, hoor. Je kunt er gewoon doorheen lopen.’
‘Waarom heb je dat niet direct gezegd?’ voer heer Ollie uit. ‘Dan hadden we die snertboot van jou niet nodig gehad.’
‘Dat is nou niet aardig van je, Bommel!’ zei Wammes op verongelijkte toon. ‘Je wilt me zeker uit mijn brood stoten! Ik heb het hier toch al moeilijk genoeg, als veerman. Iedere keer als de roeiboot zinkt, moet ik hem onder water weer naar de wal slepen! Het is vandaag de dag moeilijk genoeg om je hoofd boven water te houden.’
Verongelijkt begon hij aan zijn vaartuig te sjorren. Heer Bommel haalde de schouders op en begon boos door het meer te waden - in de richting van de tegenoverliggende wal.
‘Het is toch wel erg!’ sprak hij morrend. ‘Men wordt als heer zijnde toch wel slecht bediend. Dat zo iemand zich zo maar voor veerman kan uitgeven is droevig. Ik wil wedden, dat hij niet eens een middenstandsdiploma heeft! Hier moest de overheid ingrijpen, wat jij, Tom Poes?’
Heer Bommel kreeg echter geen antwoord en toen hij enigszins verontrust omkeek, zag hij, dat zijn jonge vriend geheel onder water verdwenen was.

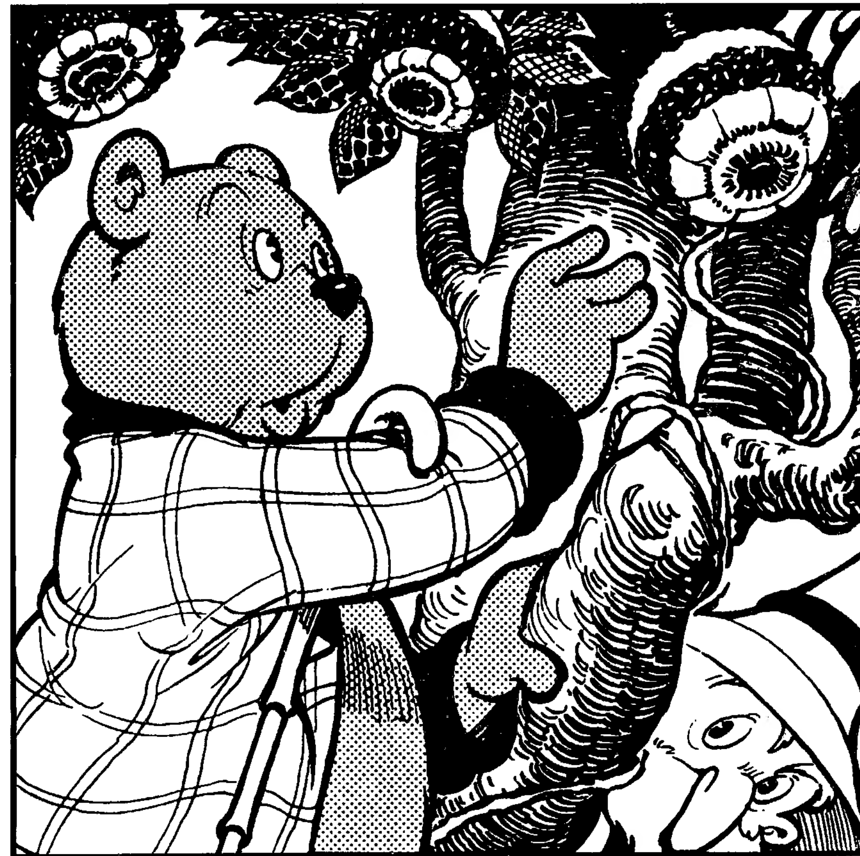
Heer Bommel klauterde briesend en soppend op de wal en staarde naar de rugzak, die door Tom Poes angstvallig boven water gehouden werd.
'Houd hem droog!' riep heer Ollie. 'Hoger optillen, jonge vriend! En doe toch niet zo onhandig! Waarom loop je nu onder water? Dat heb ik toch ook niet gedaan? Schiet liever eens een beetje op! Ik begin honger te krijgen!'
Gelukkig kon Tom Poes deze onrechtvaardige verwijten niet horen. Hij had het moeilijk genoeg, want door het vasthouden van de rugzak kon hij niet zwemmen en het meer was net even te diep voor hem. Tot overmaat van ramp struikelde hij over een steen op de bodem, zodat hij viel. De rugzak verdween nu ook borrelend onder het oppervlak en een poosje waren er nu alleen maar wat kringen op de waterspiegel te zien.
Dit gebeuren bracht heer Bommel in actie.
'Mijn eten!' riep hij uit. 'Mijn proviand! De knapzak!' En met grote behendigheid sloeg hij zijn wandelstokje onder water, precies om een van de riemen heen. Vlug en krachtig trok hij de kostbare buidel op de wal, zodat ook Tom Poes, die er zich aan vastklemde, op het droge kwam.
'Bah!' mopperde heer Ollie. 'Onhandigheid is iets wat wij, Bommels, niet kunnen uitstaan. Kan ik dan ook niets aan je overlaten, jonge vriend? Moet ik dan altijd alles zelf doen? Het is toch wel erg met de tegenwoordige jeugd!'
'Hm!' zei Tom Poes. Hij schudde zich wat af en ging mokkend op een steen zitten. Natuurlijk had hij genoeg kunnen zeggen, maar daar was hij te verstandig voor. Zwijgend keek hij toe, hoe heer Bommel vol afkeer een vieze, druipende deegmassa uit de zak haalde.

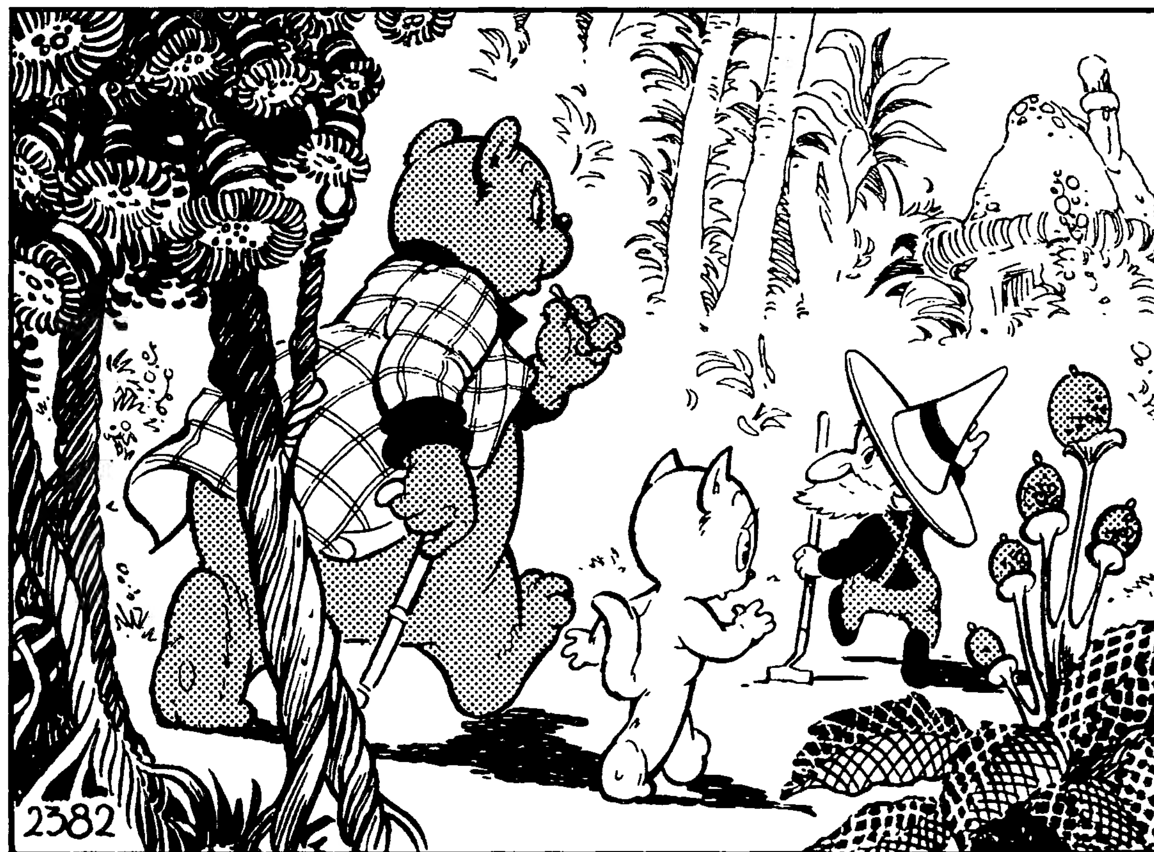

‘Daar heb je nu dus mijn picknick!’ sprak heer Bommel, vol afkeer naar de kleffe meelpap starend. Hij wierp de onsmakelijke brij van zich af en steunde het hoofd verslagen in de hand.
‘Het is droevig’, prevelde hij. ‘Daar heb ik me nu op verheugd. Daarvoor heb ik vol ontbering door een wild oerwoud gelopen, daar heb ik met levensgevaar een meer voor overgestoken en schipbreuk geleden. Het geeft allemaal niets, dacht ik. Straks zet ik mij tussen het groene lommer en ga het heerlijke maal nuttigen, dat Joost zo zorgzaam heeft toebereid. Dat dacht ik. En nu zit ik hier met een kleffe waterpap, omdat jij zo onhandig bent geweest dit prachtige voedsel in de sloot te laten vallen. En de honger knaagt...’
Op dat moment bemerkte hij, dat Tom Poes niet langer naast hem zat. Die was het bos ingegaan om te kijken of hij iets eetbaars kon vinden, maar dat wist heer Bommel niet.
‘Dat is erg!’ gromde heer Ollie. ‘Hij luistert niet eens naar wat ik zeg. Hij huppelt onbezorgd door de natuur, terwijl zijn beste vriend eenzaam zijn leed uitzegt. De jeugd is oppervlakkig. Bah!’
Toen hoorde hij plotseling zijn naam roepen. Het was de stem van zijn jonge vriend en er zat zo’n dringende klank in, dat hij meteen opsprong en het struikgewas insnelde, om te zien wat er aan de hand was.
Hij hoefde niet lang te zoeken. Tom Poes stond bij een oud, bouwvallig hekje en wees naar de planten, die daar achter groeiden.
‘Een tuin!’ riep Tom Poes. ‘Een rare tuin, heer Bommel! Er groeien hier genoeg vruchten, maar ik weet niet of ze eetbaar zijn. Ze zien er vreemd uit.’
Heer Ollie voelde zijn krachten terugkeren.
‘Ik zal eens kijken!’ sprak hij. ‘Ik heb verstand van boleten en allerhande ooft.’

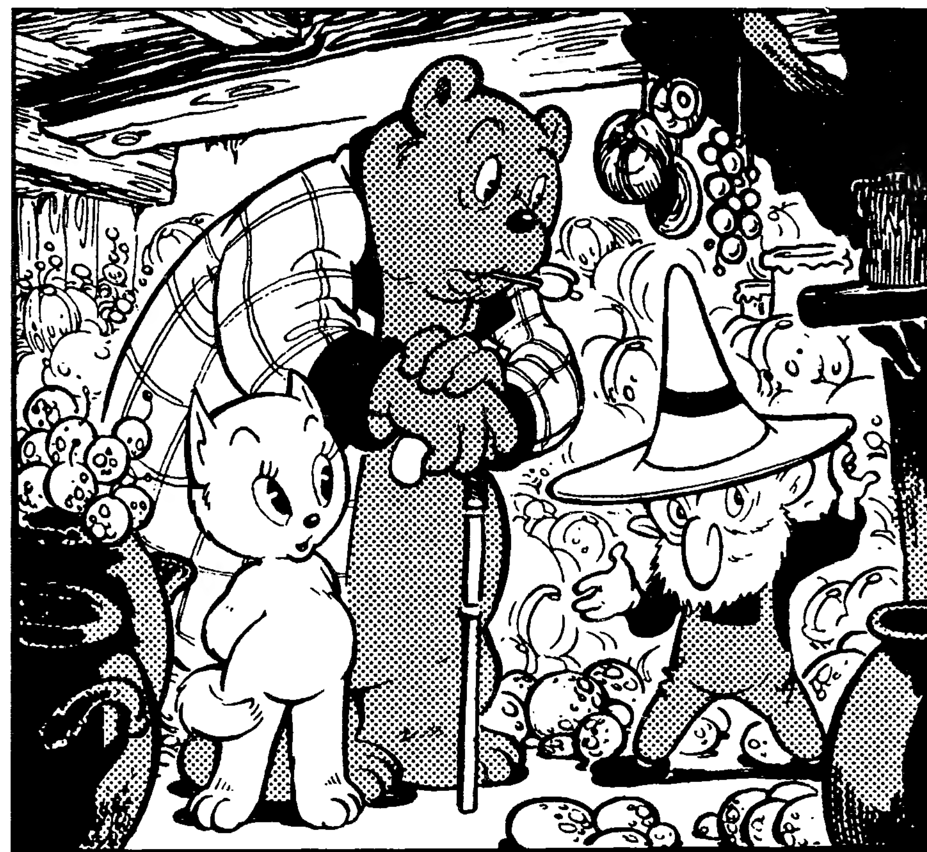
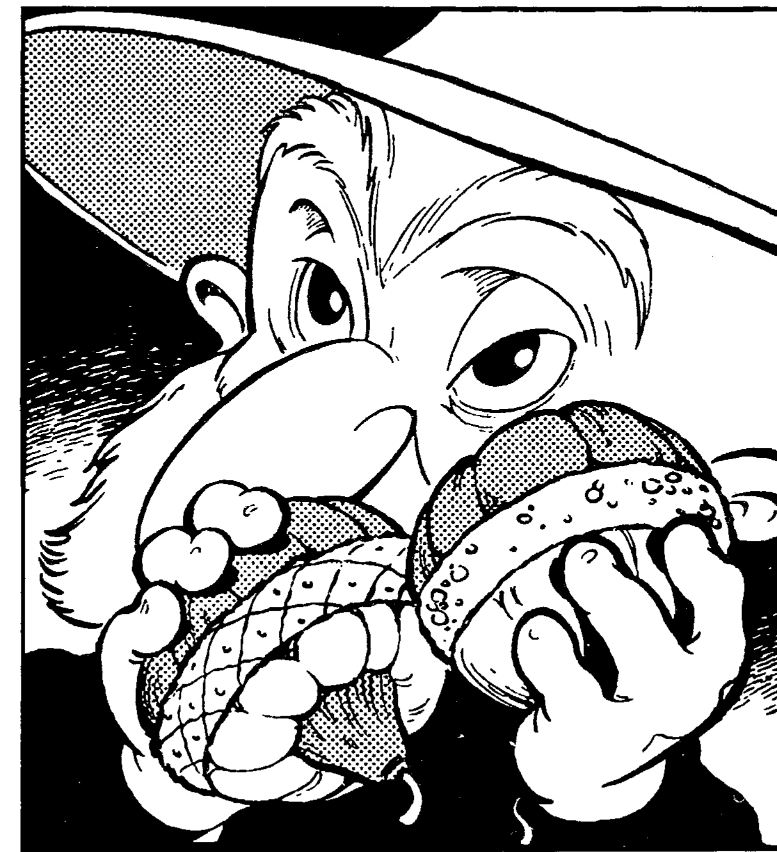

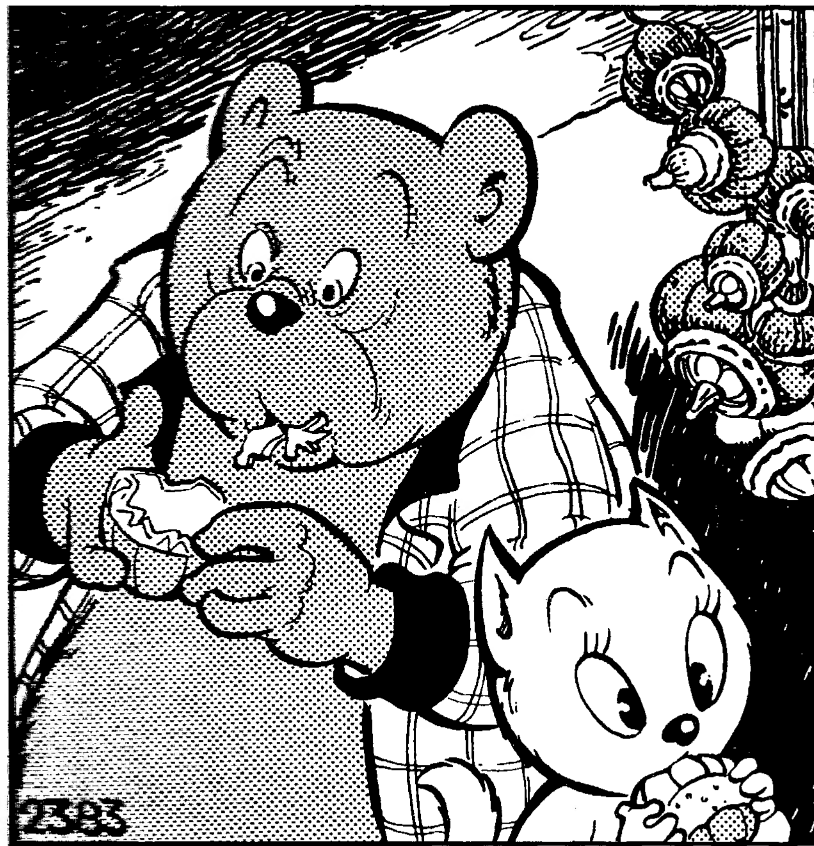

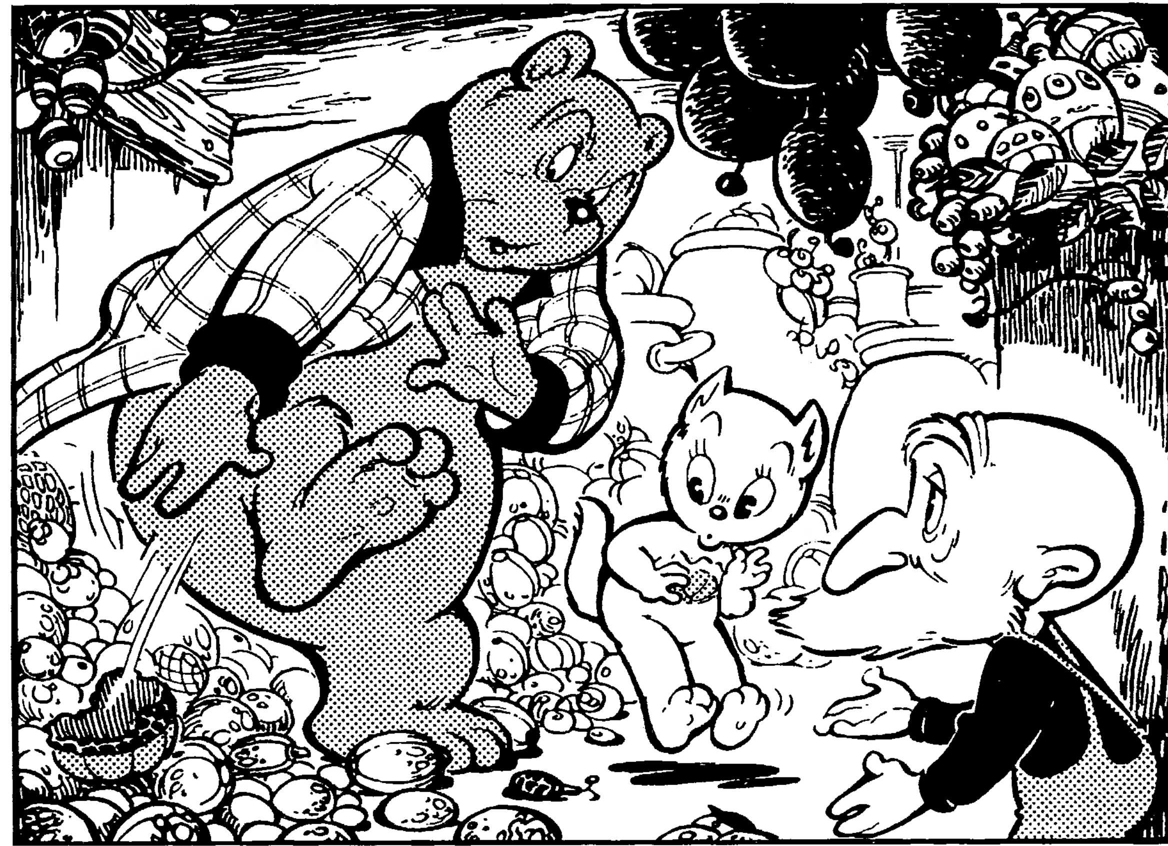
'Volg mij, jonge vriend', sprak heer Bommel opgewekt. 'Daar is een opening in het hekwerk. Ik stel voor om deze tuin te betreden en deze rare vruchten eens goed te bekijken. Ze zien er wat vreemd uit, maar de honger knaagt. Het moet al raar lopen wanneer er niets eetbaars bij is, want hoewel het zeldzaam ooft is, ziet het er smakelijk uit, zeg nu zelf!'
Zo sprekende was hij de boomgaard ingelopen en stond nu stil bij een bolle vrucht die in een boom hing.
'Wel,' voer hij voort, 'dit lijkt mij familie van de eh... hm! Een soort eh... ach, het is me ontschoten. Wat denk jij, dat dit is, Tom Poes?'
'Hm', zei Tom Poes. 'Ik zou het niet weten, heer Ollie. Ik heb zoiets nog nooit gezien.'
'Aan jou heb ik ook niets', hernam heer Bommel hoofdschuddend. 'Gelukkig ben ik een gestudeerd heer met verstand van het gewas, maar anders zou ik niet weten hoe we aan voedsel moesten komen. Het gaat erom of deze fraaie vrucht eetbaar is - en hoe ontdekken we dat? Wacht, eet er eens een stukje van, jonge vriend! Het lijkt me een onschadelijke boleet toe.'
'Wacht, wacht!' riep een krakend stemmetje van achter de boom. Nu stapte er een klein grijsaardje te voorschijn, dat een schoffeltje met zich voerde en er ook overigens als een tuinman uitzag.
'Niet plukken!' sprak het ventje. 'Dat is een Fiscus granulatus. Een onrijpe. En die Fiscusvruchten zijn niet om te plukken. Ze vallen vanzelf af en moeten dan gekruikt worden. Ze vormen dan...'
'Hela!' riep heer Ollie uit. 'Bent u de baas hier? Mijn naam is Bommel. Olivier B. Bommel om volledig te zijn. En dit is Tom Poes. We hebben honger en we dachten zo, dat hier misschien iets voedzaams te vinden zou zijn.'
'Aangenaam', zei de oude met een buiging. 'Ik ben de gaardenier, inderdaad.'

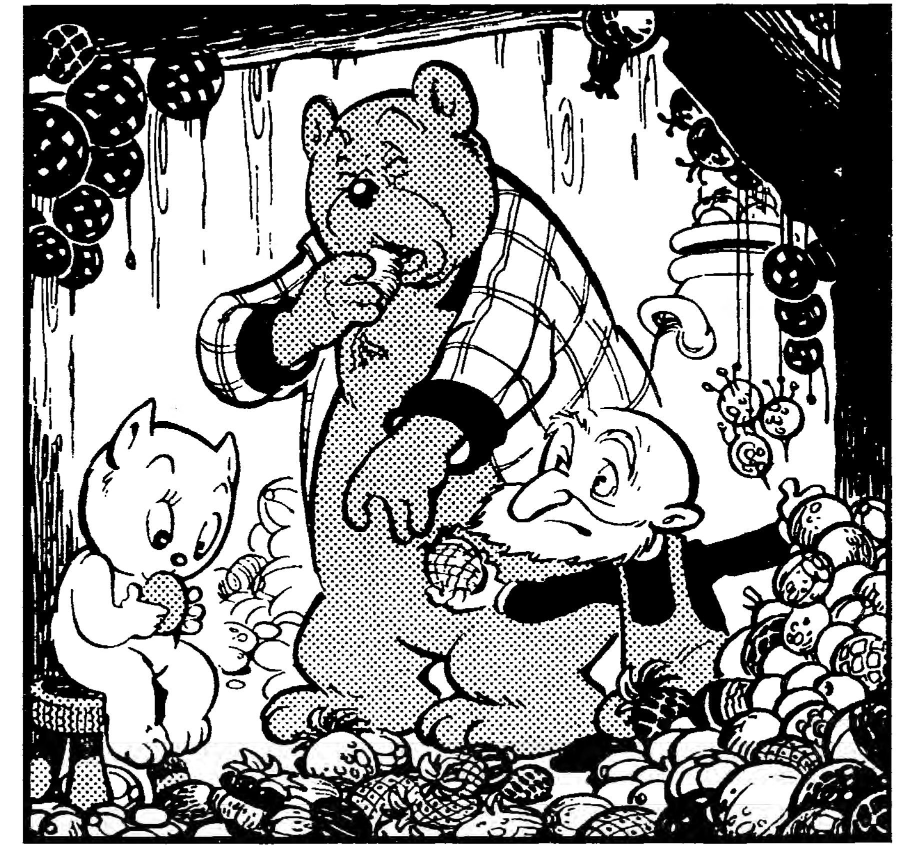

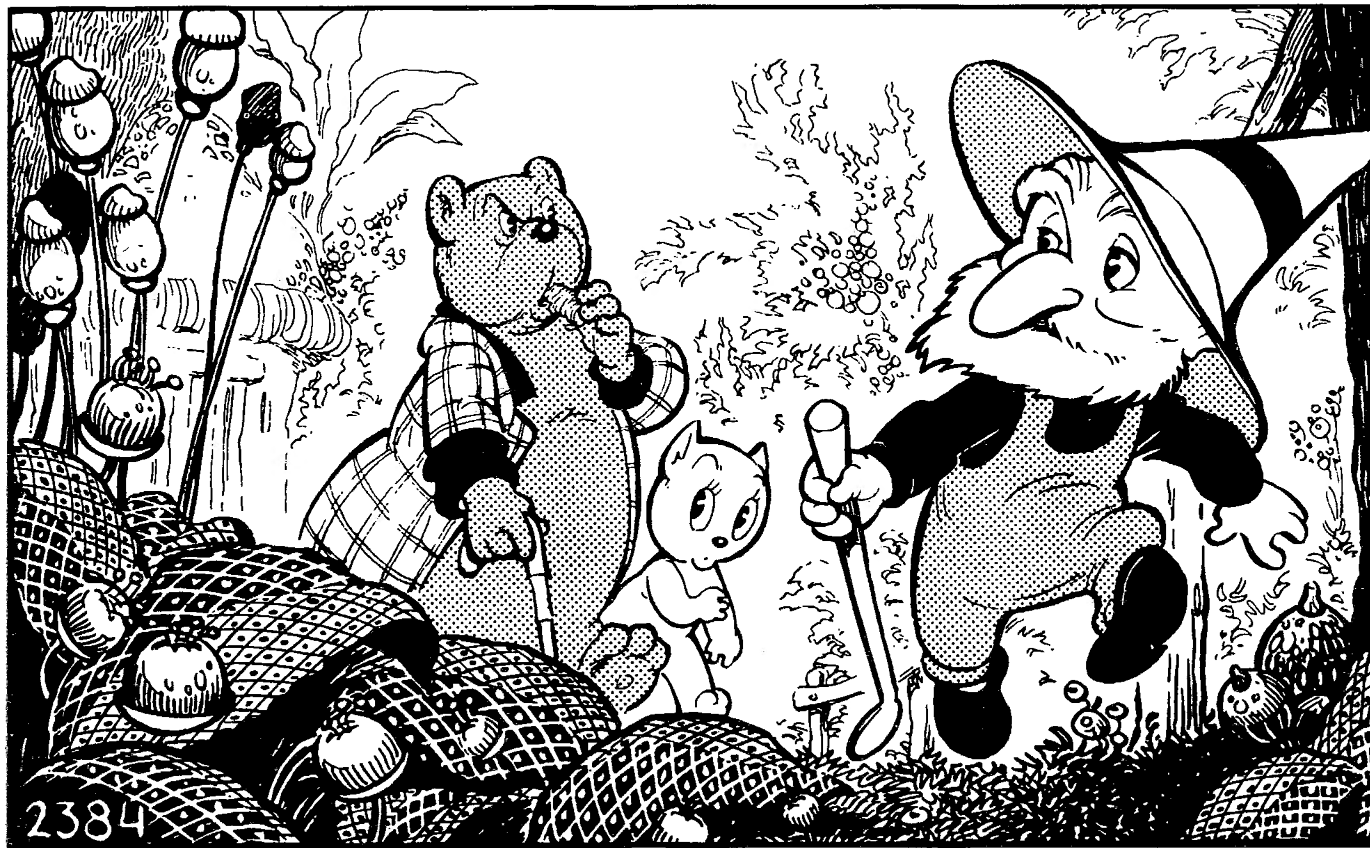
‘U hebt honger, zegt u?’ vroeg het oude ventje. ‘Ach, het doet me genoegen, dat u dan hier naar toe komt. De meeste lieden voeden zich met allerhande vetten of zetmeel. Grof spul, dat alleen maar onnutte cellen afzet. U kunt hier betere spijzen krijgen. Komt u maar mee!’
Zo sprekende bracht hij heer Bommel en Tom Poes naar een paadje, dat in de richting van een klein huisje leidde.
‘Een gastvrij iemand, jonge vriend’, sprak heer Ollie prijzend. ‘Zo komen we dan toch nog aan een maaltijd.’
‘Hm, ik weet het nog niet’, zei Tom Poes. ‘Ik wil eerst wel eens zien, wat hij ons gaat voorzetten. Wat bedoelde hij met vetten en zetmeel?’
‘Hm’, mompelde heer Bommel. ‘Vet is vet, dat weet iedereen. En dat mag een heer van mijn stand volstrekt niet hebben. De dokter heeft het me sterk afgeraden, zodat deze eh... gaardenier groot gelijk heeft, als hij het grof spul noemt. En zetmeel is eh... nu ja, een soort meel, als je begrijpt wat ik bedoel.’
‘Kom binnen, kom binnen’, riep de oude, zijn huisje betredend.
Het was heel klein en laag, zodat heer Bommel zich moest bukken om te kunnen staan. Bovendien was de ruimte voor het grootste deel gevuld met rare vruchten, knollen, bollen, wortelstokken, weckflessen en Keulse potten, zodat er weinig bewegingsvrijheid overbleef. Maar er hing een aangename geur, zoals men wel eens in een appelkelder ruikt, en die wekte de eetlust nog meer op.
Het ventje was in een hoek gedoken en haalde daar na enig gezoek een paar vreemde ronde groeisels uit.
‘Een smakelijk gewas’, legde hij uit. ‘Deze geef ik gratis aan mijn klanten. Alleen maar aan goede klanten, hoor!’
‘Dat is aardig!’ zei Tom Poes.
‘Heel aardig’, gaf de tuinman toe. ‘Ze zijn alleen maar voor vruchtgebruik, ziet u? Daar kan ik toch geen zaken mee doen. Eet ze maar op.’

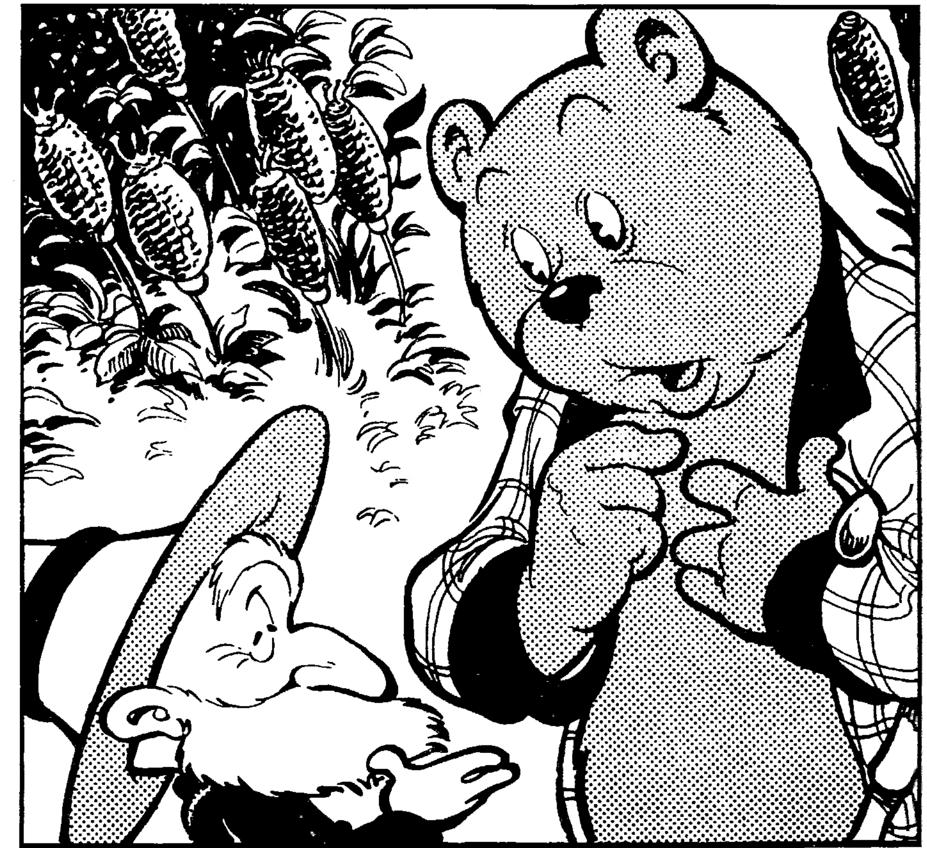

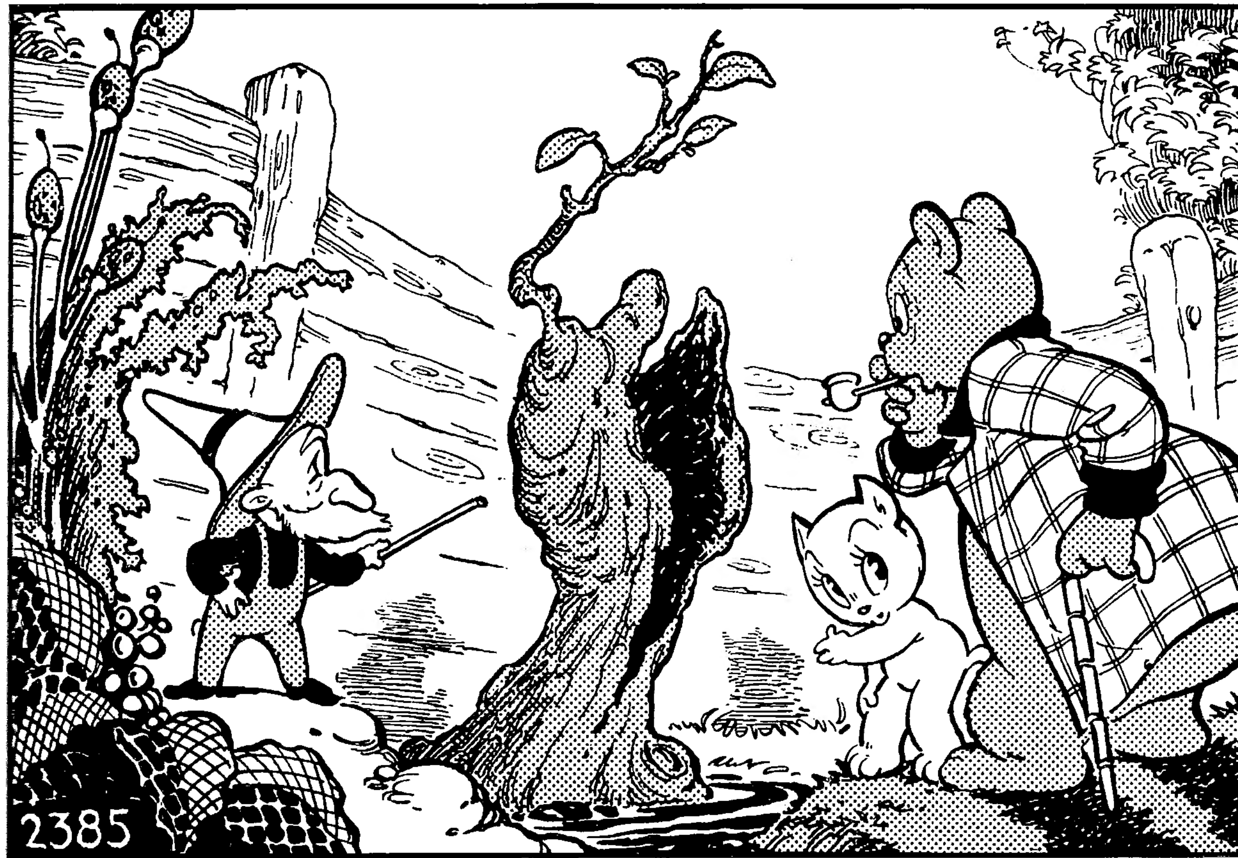

Heer Bommel bekeek de vrucht onderzoekend en snoof er eens aan. ‘Mooi gewas!’ prees hij. ‘Hoe zei u ook weer, dat het heette, heer gaardenier?’
‘Vrucht!’ legde het tuinmannetje uit. ‘Gewoon maar vrucht. De vrucht van het vruchtgebruik, u weet wel.’
‘O, juist, ja’, zei heer Ollie. ‘Heel aardig! Grappig hè, Tom Poes? Vruchtgebruik!’ En hij beet met forse hap in het geurige ooft. Doch nu gebeurde er iets vervelends. Er klonk namelijk een doffe knal en toen heer Bommel hevig schrikkend naar het voedsel keek, zag hij dat het uit niets anders dan een holle schil bestond.
‘Bah!’ mompelde hij ontstemd. ‘Wat is dat voor een grap? Er zit niets in!’
‘Nee, niets!’ zei Tom Poes, met een vies gezicht enkele doppen uitspuwend. ‘Een harde schil, meer niet. Een rare vrucht, hoor!’
‘Smaakt het niet?’ vroeg het oude baasje bezorgd. ‘Wel, wel! Dat is jammer! Ik krijg er nooit klachten over. Het is de vrucht van twintig eeuwen cultuur, moet u weten.’
‘Van wat?’ riep heer Bommel achterdochtig.
‘Van twintig eeuwen beschaving’, verduidelijkte Tom Poes.
‘Nu, die kunt u voor mijn part houden’, zei heer Ollie. ‘Hebt u niet iets beters?’
‘Zeker’, zei het ventje. Het dribbelde op een hoek toe en greep daar enkele bolle gewassen van de grond.
‘Knollen!’ riep hij opgewekt. ‘Een goed werk. Ik verkoop ze altijd voor citroenen, en dat is een mooie nering, moet ik zeggen.’
‘Maar dat is toch bedrog?’ riep Tom Poes uit.
‘Dat weet ik niet’, sprak de grijsaard hoofdschuddend. ‘Niemand merkt het ooit, dus zal het wel in orde zijn.’
‘Knollen!’ sprak heer Bommel ontevreden. ‘Och, ze zijn eetbaar, dat is alles wat ik ervan zeggen kan. Lekker zijn ze niet, wat jij, Tom Poes?’
‘Hm’, zei Tom Poes, terwijl hij al krakend een stuk afbeet. ‘Ze helpen tegen de honger, maar lekker zijn ze niet, nee.’

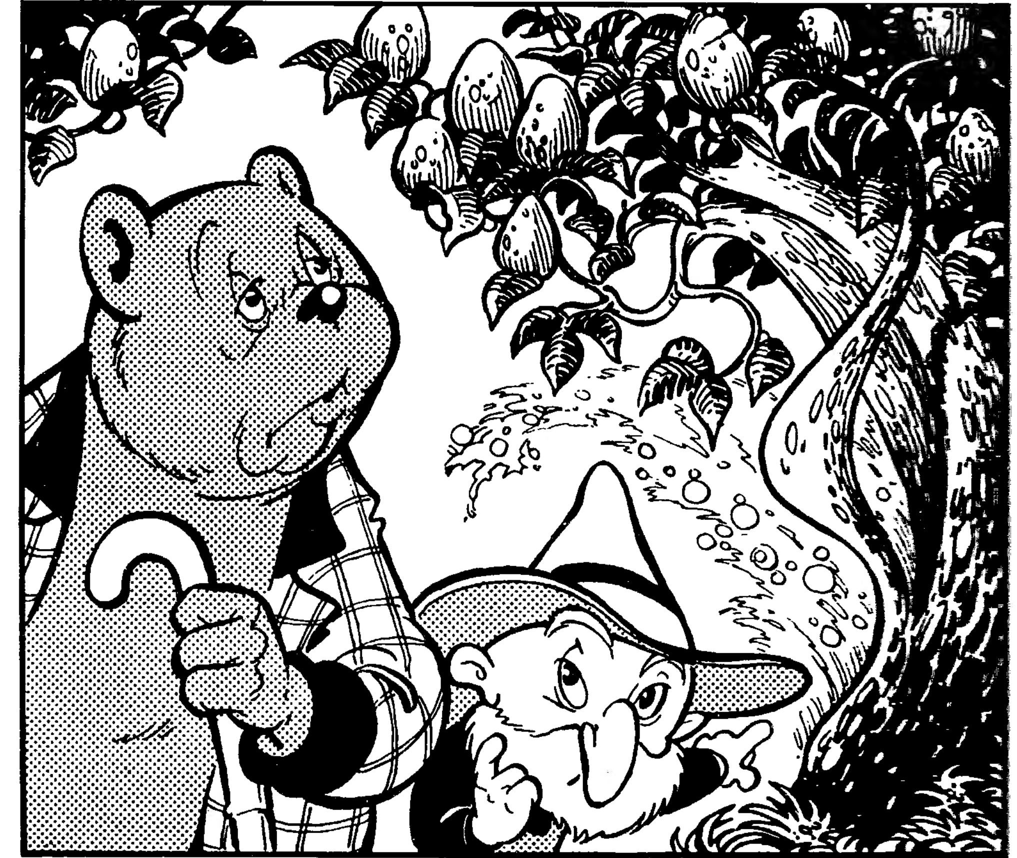

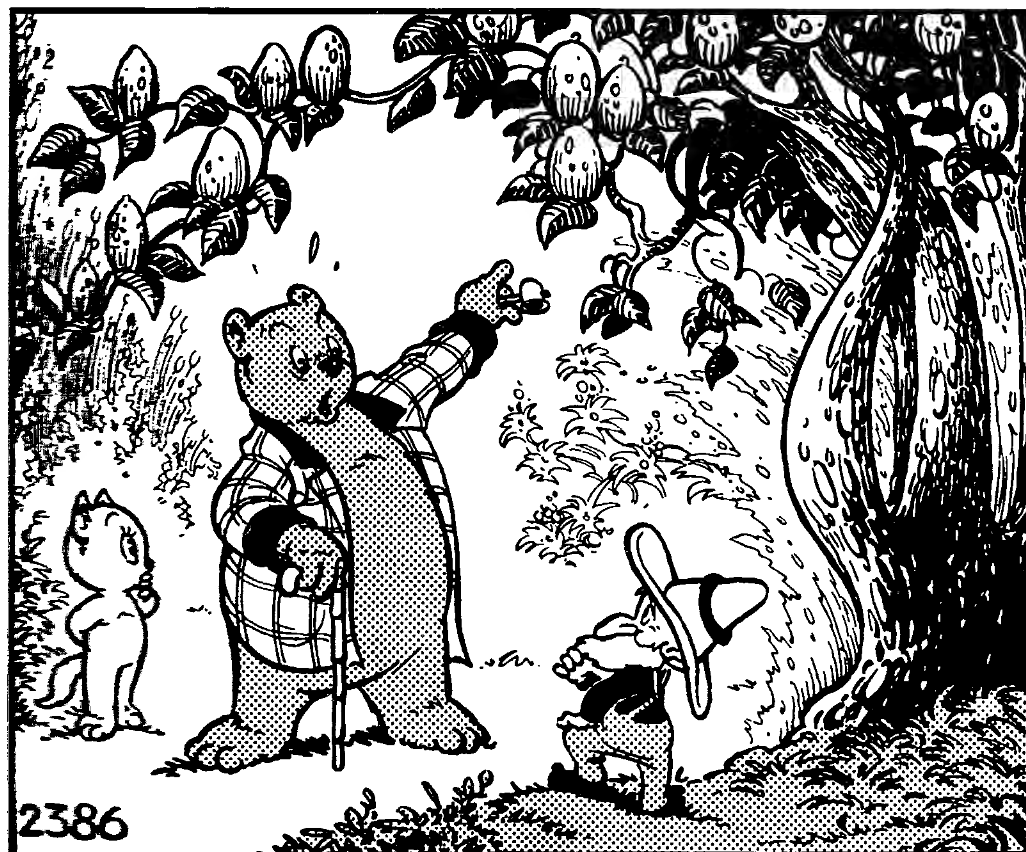
'Dat is nu toch jammer', zei de oude hoofdschuddend. 'Maar ik heb nog een betere soort. Komt u maar mee.'
Zo sprekende trad hij zijn huisje uit en liep de vreemde tuin weer in.
'Hebt u niet iets anders dan knollen?' mopperde heer Ollie. 'Ik ben dat niet gewend! Ik ben een heer van stand, als u begrijpt wat ik bedoel en ik houd van het allerbeste!'
'Ah juist!' riep de grijsaard. 'Zodoende! Ik begrijp het. Maar dan heb ik precies wat u zoekt. Komt u maar mee naar mijn knollengaard - daar heb ik een soortje waar stambomen uit groeien.'
'Wàt groeit daar uit?' vroeg heer Bommel achterdochtig.
'Stambomen!' herhaalde het ventje. Hij bleef staan en wees op een hoge, dunne stam, die bovenin wat vruchten droeg.
'Dit is bijvoorbeeld de stamboom van het geslacht De Canteclaer van Barneveldt! Een aardig groeisel, maar niet sterk genoeg voor zijn hoogte. En dat is jammer, want hoge bomen vangen veel wind!'
'Ah!' riep heer Ollie tevreden uit. 'Net wat ik al dacht! Het is anders wel merkwaardig om zo maar opeens iemands stamboom in een tuin te zien staan! Dat zou mijn goede vader interessant gevonden hebben!'
Hij wreef zich peinzend de kin en hernam toen met een trilling in de stem: 'Hebt u mijn stamboom hier misschien ook ergens staan? De stamboom van het geslacht Bommel?'

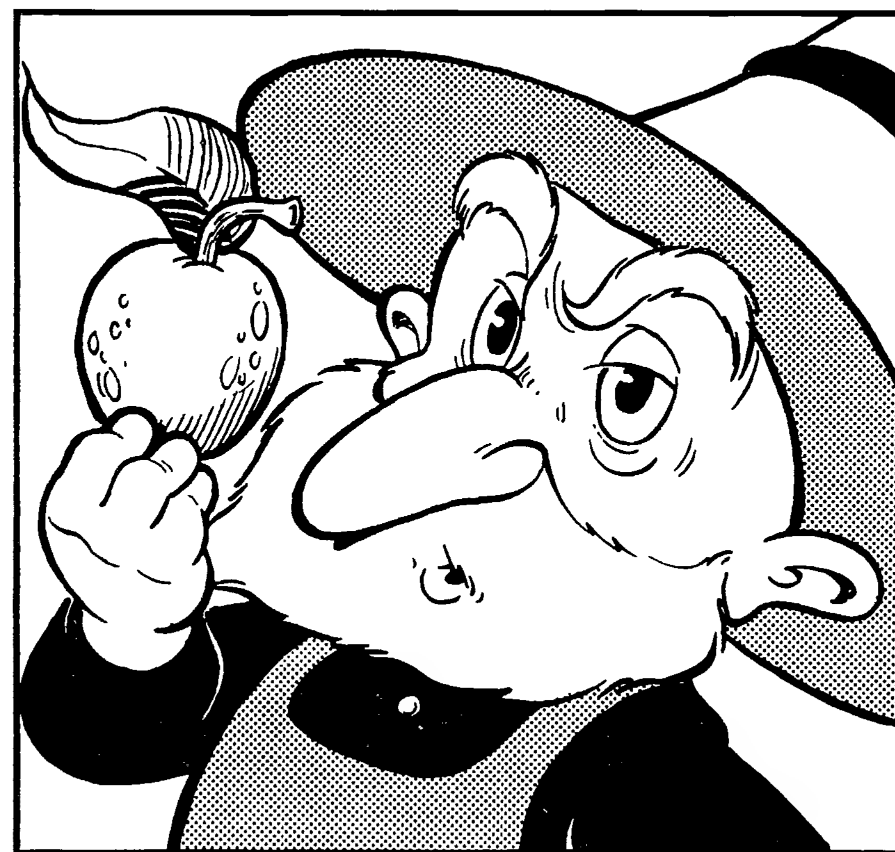
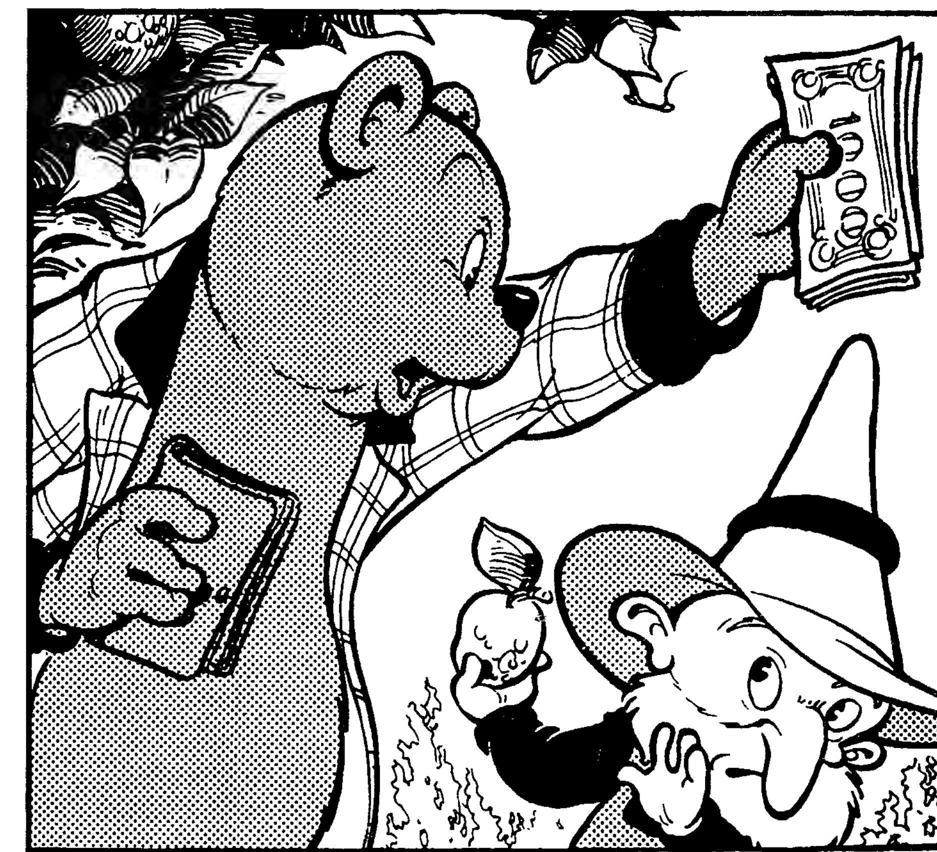

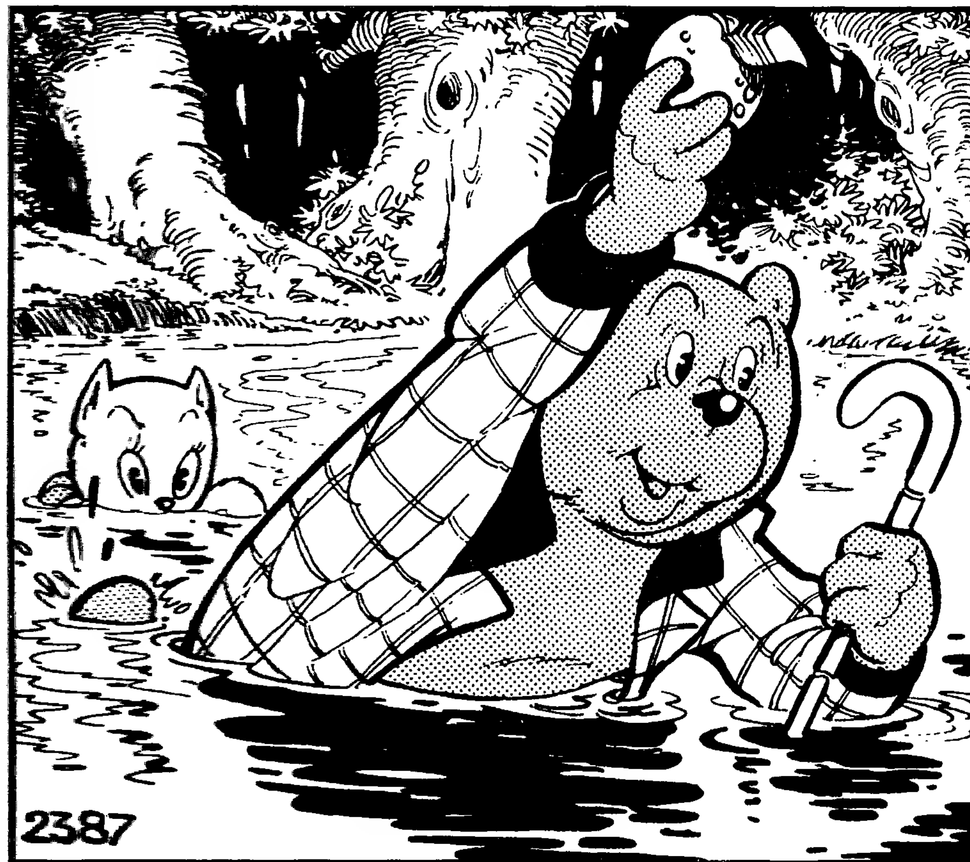

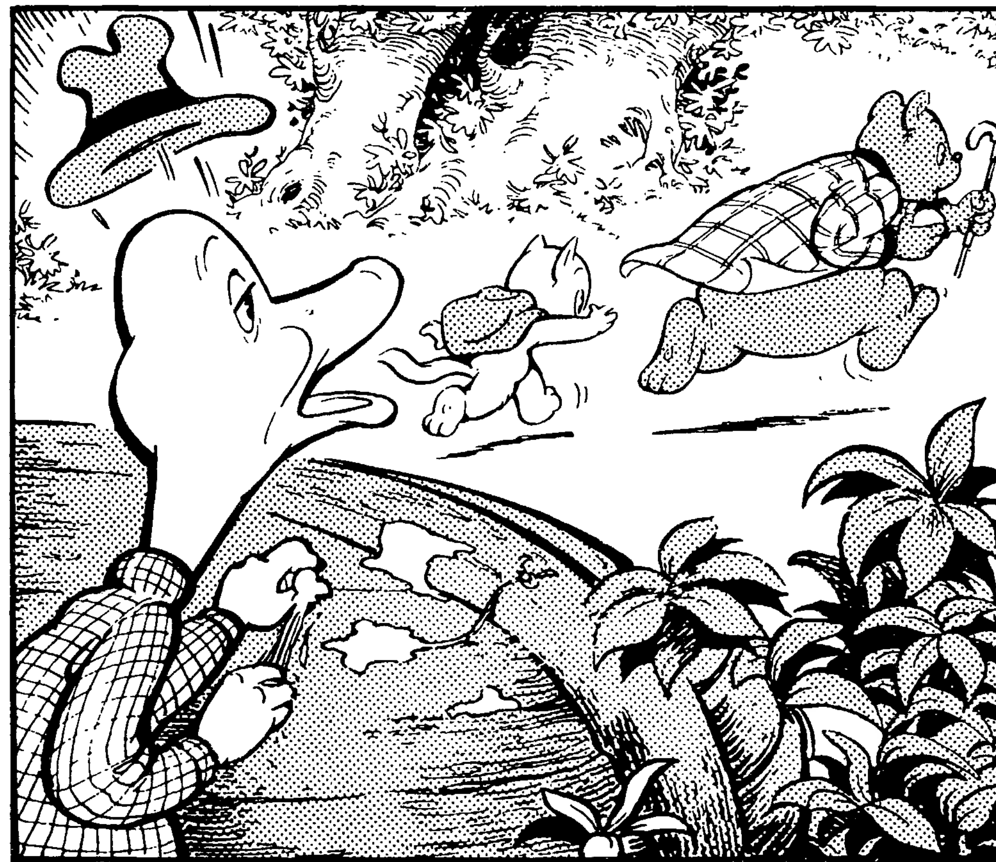
'Natuurlijk heb ik hier uw stamboom ook!' riep het oude tuinmannetje uit. 'Ik heb hier alle stambomen van iedereen die iemand is. Hoe is de naam? Bommel? Juist, komt u maar mee!'
Tom Poes en heer Ollie volgden de oude nieuwsgierig naar een hoekje van de tuin. De grond werd daar drassig en een hoge schutting beschermde het plekje, zodat het er windstil was.
'Juist, deze is het!' zei het mannetje en hij wees op een knoestige knotwilg die fier een tak omhoog stak.
'Is dat alles?' riep heer Bommel teleurgesteld. 'Dat kromme rare ding? Die korte stronk?'
'Hij groeit niet hard', gaf de grijsaard toe. 'Ik heb er wel wat moeite mee gehad, want in het begin wou hij helemaal niet. Toen heb ik hem een slijkbehandeling gegeven.'
'Wàt hebt u hem gegeven?' vroeg heer Ollie geprikkeld.
'Een slijkbehandeling', herhaalde de gaardenier. 'Flink wat aards slijk om de wortel, dat helpt de groei. Nu is hij wel sterk - maar ik geef toe, dat hij niet hoog is. Misschien moet ik nu weer wat slijk weghalen, dat wil dan wel weer eens helpen!'
'Hm!' bromde heer Bommel. Hij wendde zich misnoegd af en stond nu plotseling tegenover een hoge vruchtboom, vol vreemde, knolachtige vruchten.
'Dit is heel wat beter!' hernam hij jaloers. 'Dit is pas het soort stamboom, dat iemand van mijn stand past, als u begrijpt wat ik bedoel.'
'Ja, dat is een mooie', gaf het bejaarde ventje toe. 'Die heeft heel wat geleerden en kunstenaars voortgebracht. Maar zulke zijn er niet zo veel.'
'Zo een wil ik ook hebben!' sprak heer Bommel beslist. 'Geld speelt geen rol, heer gaardenier! U moet mijn stamboom verwisselen!'

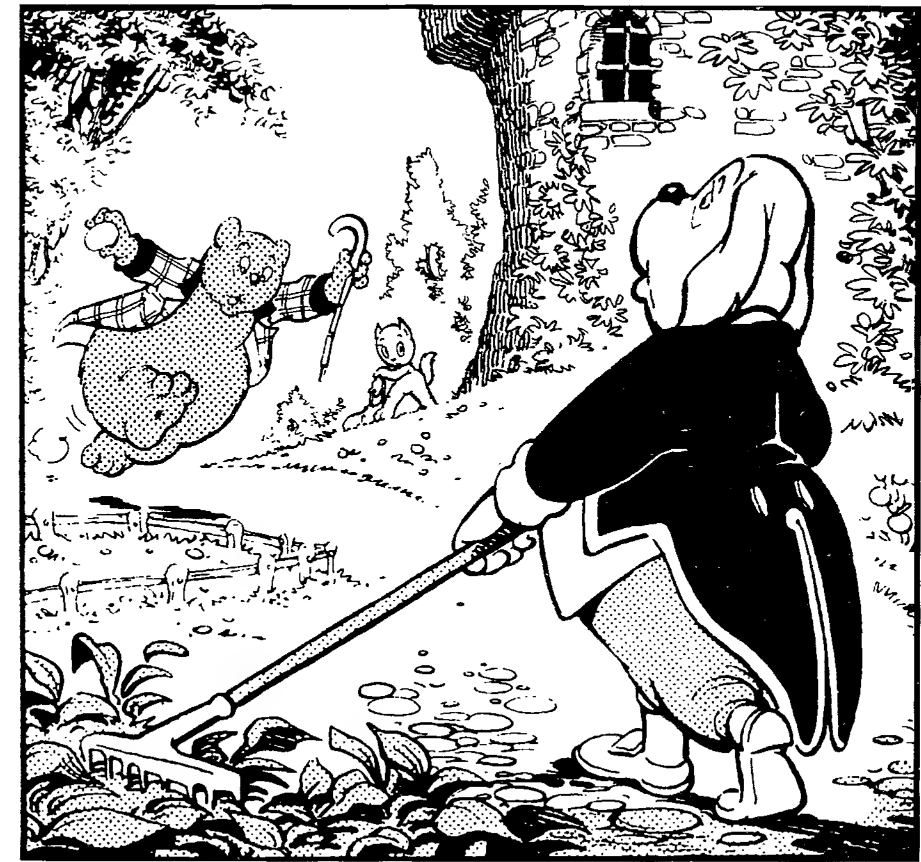

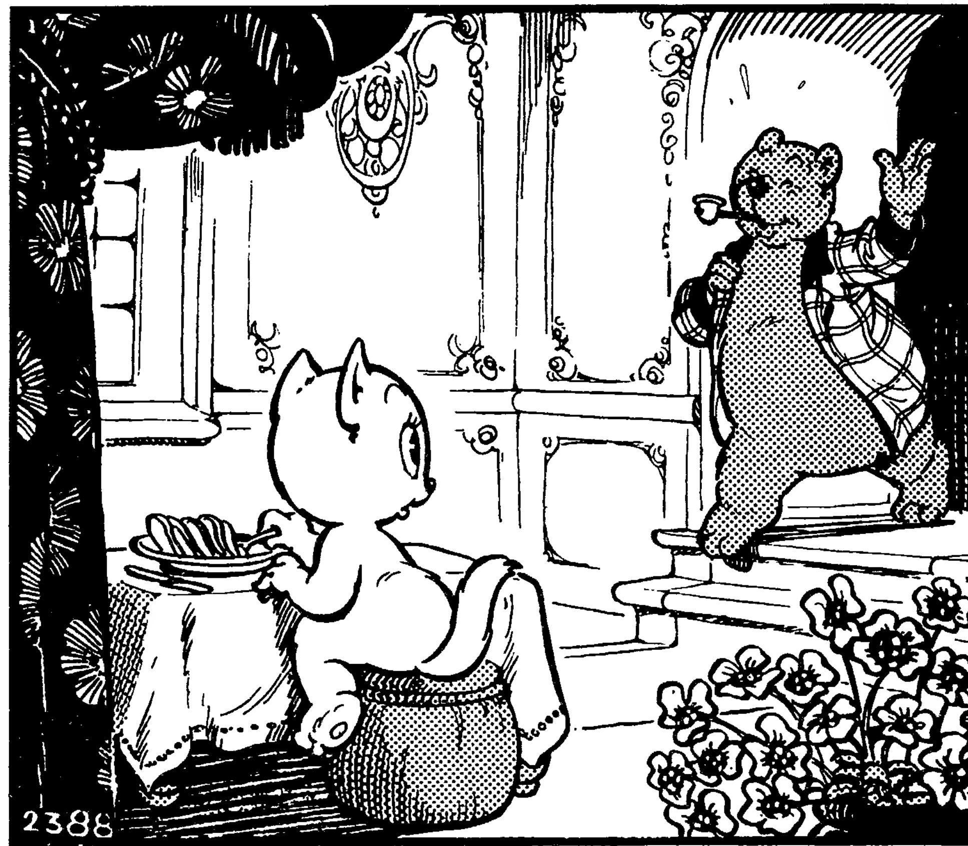
'U wilt een andere stamboom?' riep de gaardenier geschokt. 'Maar dat is héél ongebruikelijk! Dat gaat niet zo gemakkelijk, heer Bommel! Men is wie men is en daar is niet zo maar aan te tornen. U kunt uw afstamming toch niet veranderen?'
'Onzin', zei heer Bommel beslist. 'Wij, Bommels, staan boven die dingen. "Ollie, jongen," zei mijn vader altijd, "een heer bouwt zichzelf. Niet de afkomst is belangrijk, maar dat wat men ervan maakt!" Dat zei hij en daar houd ik mij aan.'
'Hm,' zei de grijsaard nadenkend, 'een aardige denkwijze. Men zou het een proef kunnen noemen. Ik zal zien, wat ik voor u doen kan.'
'Dat hoeft niet', hernam heer Ollie. 'Ik zal het zelf wel doen. Niemand kan zo goed voor zijn stamboom zorgen als een heer van mijn stand. Geef mij maar een stekje of een zaadje, dan zal ik die in mijn eigen tuin planten. Met zorg en toewijding zal ik daar een fraai gewas van maken, heer gaardenier. Laat zoiets maar aan mij over, als u begrijpt wat ik bedoel!'
De bejaarde tuinman bracht nu een vreemde, bespikkelde vrucht te voorschijn en hield die tegen het zonlicht.
'Hier heb ik iets voor u', sprak hij. 'Maar ik waarschuw u, dat het geen eenvoudige zaak is. Er kan van alles gebeuren met dit fruit. Voor stambomen gebruik ik altijd knolgewassen en dit is een appel. En, zoals u weet, komt er vaak narigheid door appels.'
'Laat dat maar aan mij over!' riep heer Bommel opgeruimd. 'Geef maar hier, dan zult u eens wat zien. Hoeveel kost hij?'
'Geen geld! Geen geld!' riep het oude ventje afwerend. 'Slijk is héél verkeerd voor dit ooft! Zet het op de wind en in de zon. En bedenk, dat het een hooggroeier is. U kunt hem niet neerbuigend of uit de hoogte behandelen, doch slechts van onderen naar boven. Het zal niet meevallen!'

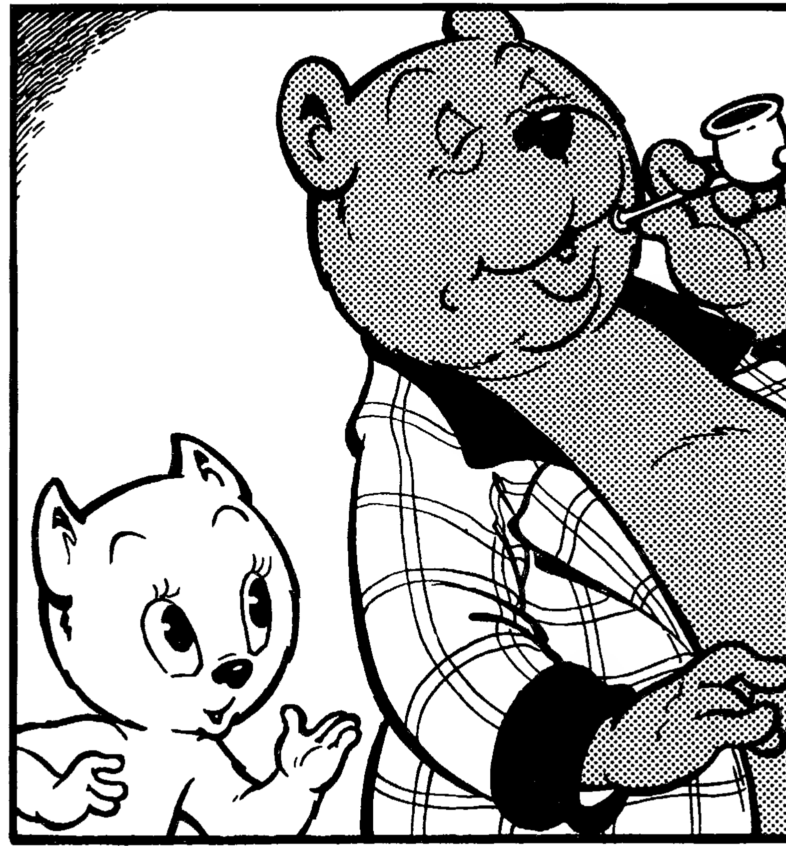
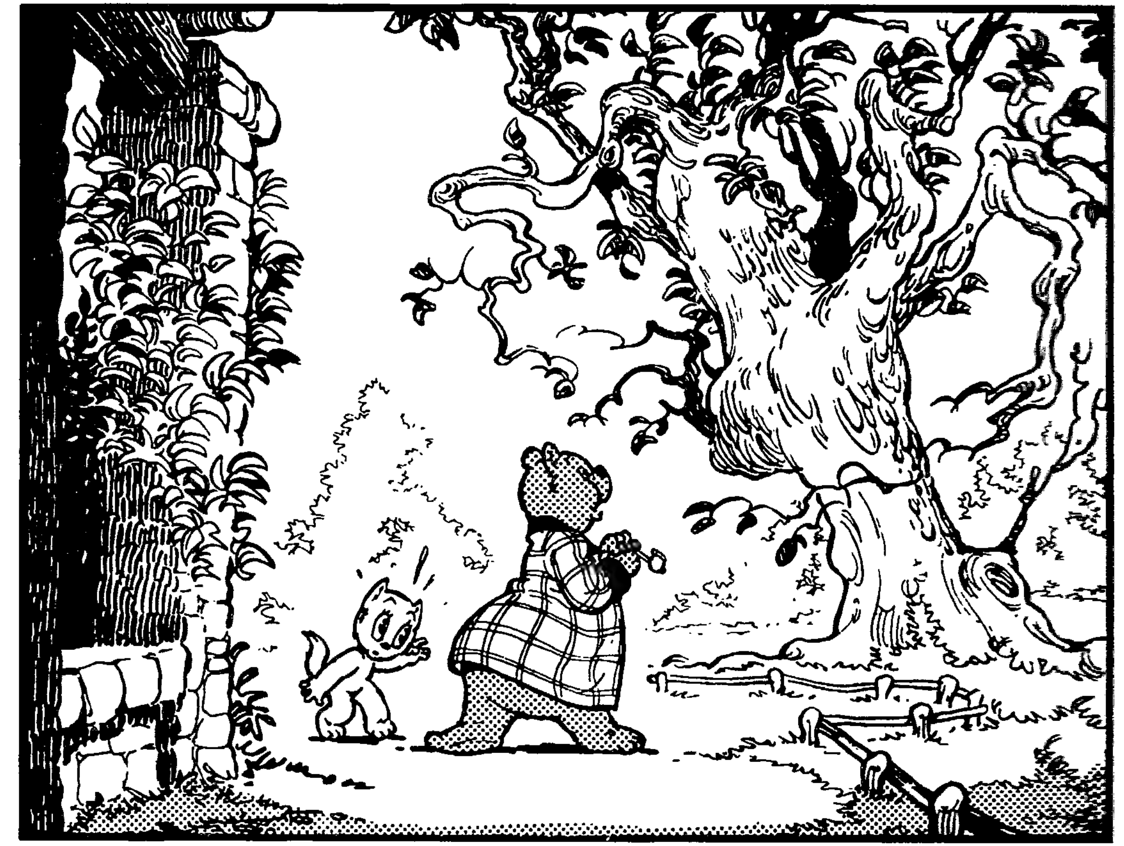

Heer Bommel klemde de appel stevig vast en bekeek hem verrukt. ‘Kom mee, Tom Poes!’ riep hij uit. ‘We gaan naar huis om deze prachtige vrucht te planten! Bedankt, heer gaardenier!’
‘Wacht nog maar even met dat bedanken’, zei de oude. ‘We zien elkaar over een poosje nog wel eens. En denk eraan: gebruik alleen maar kunstmest! Kunst- en vliegmest!’
Maar heer Ollie was reeds verdwenen. Hij snelde de tuin uit, het eilandje over en het meer in. Plassend en soppend ploeterde hij door het water zonder zich iets van al die vochtigheid aan te trekken. Tom Poes had het heel wat moeilijker, omdat hij steeds onder het oppervlak verdween. Maar hij bracht het er goed af en klauterde niet lang na heer Ollie op de oever. Daar was veerman Wammes Waggel doende met de reparatie van zijn vaartuig, dat hij met behulp van elastiek en kauwgom weer zeewaardig trachtte te maken.
‘Hela, luitjes,’ riep hij opschrikkend uit, ‘dat is nu niets enig van jullie om zo maar door dat meer te lopen. Op zo’n manier is er niks aan om hier een bootdienst te hebben!’
Maar hierdoor liet heer Bommel zich niet tegenhouden. Hij rende zonder vertraging het bos door en holde ten slotte geheel buiten adem en sterk verhit zijn tuin binnen.
De bediende Joost harkte daar zorgzaam de paden aan en schikte hier en daar de bloemen recht.
‘Heer Olivier!’ sprak de ijverige knecht onthutst. ‘Is er iets gepasseerd, als ik zo vrij mag zijn?’
‘Gepasseerd?’ vroeg heer Bommel hijgend. ‘Nee, integendeel, Joost. Ik ben iedereen gepasseerd. Een heer die haast heeft, laat iedereen achter zich, dat moest je weten. En haast heb ik! Gauw Joost, geef mij eens een flinke spade! Ik ga mijn stamboom planten!’

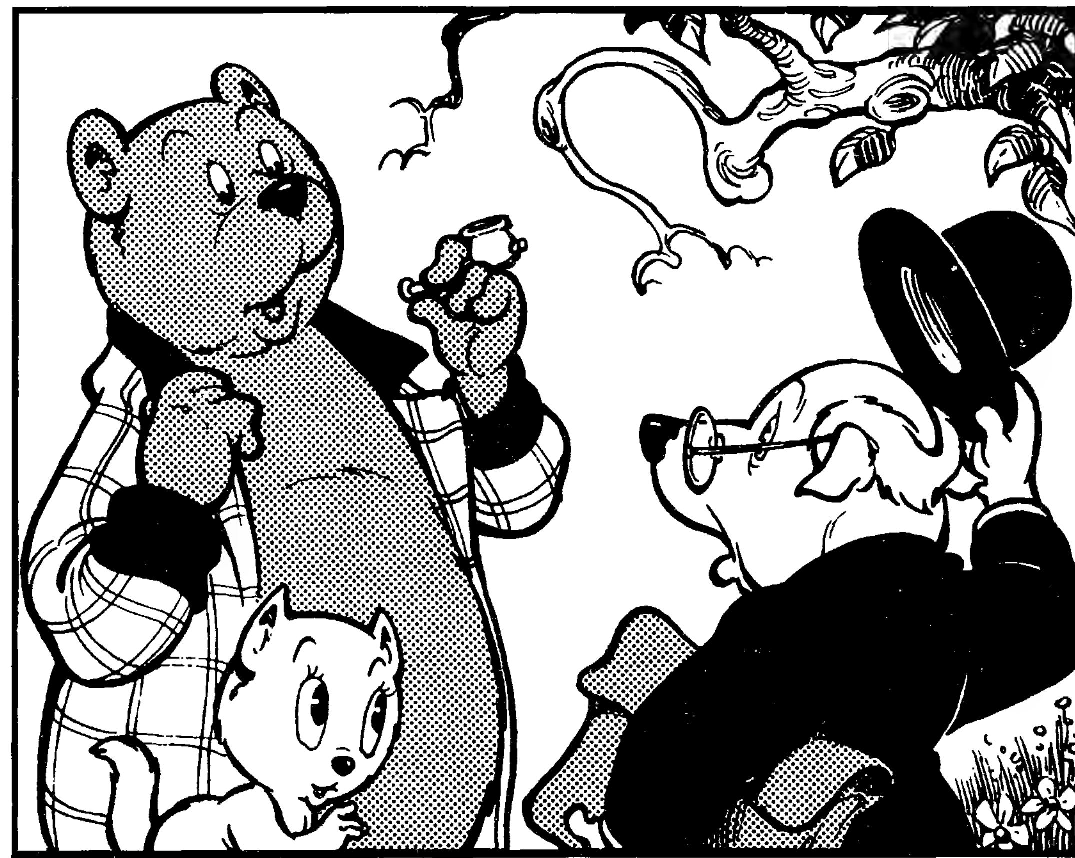

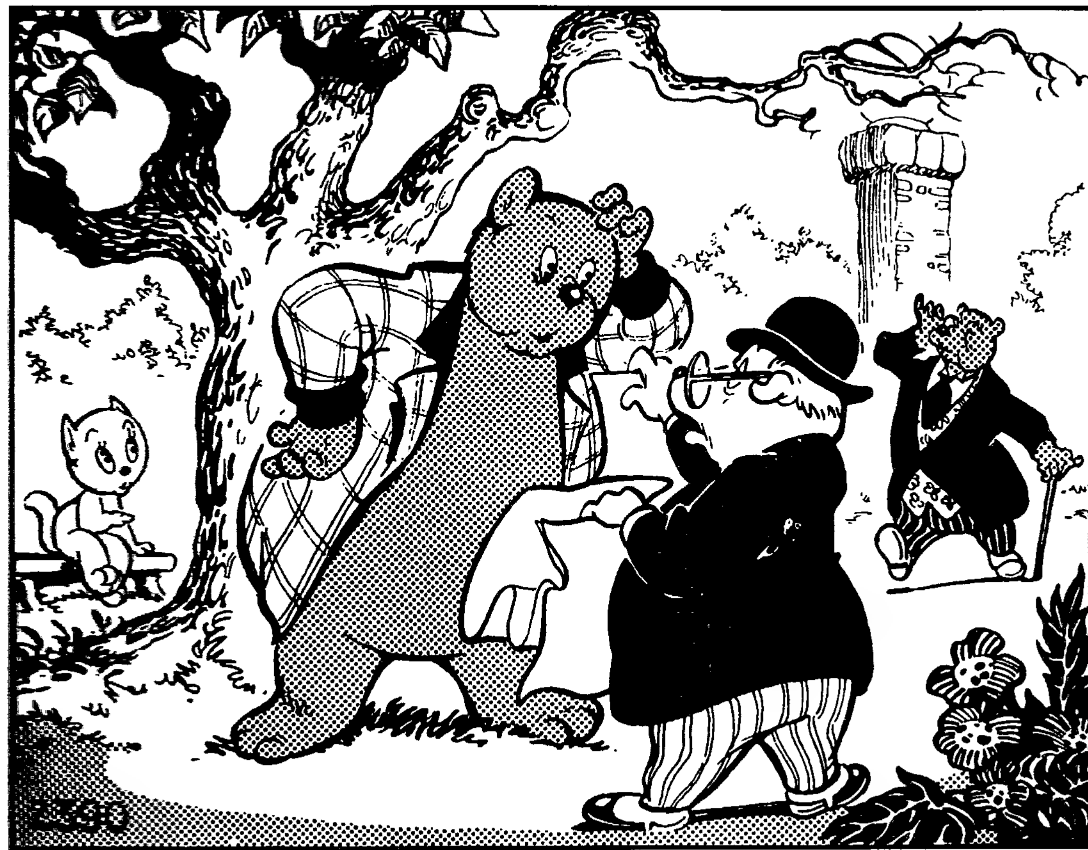
De volgende morgen zat Tom Poes al vroeg aan het ontbijt. Na een flinke nachtrust had hij alle vermoeienissen van de vorige dag vergeten en gelukkig had hij in het meer geen verkoudheid opgelopen, zodat hij een flinke eetlust had.
Maar dat had heer Bommel niet. Toen hij een half uurtje na Tom Poes beneden kwam, had hij reeds een pijp opgestoken.
'Eten?' sprak hij. 'Ik mag er niet aan denken. Ik heb andere gedachten aan het hoofd, jonge vriend! Wanneer men met het opkweken van zijn stamboom bezig is, heeft men geen tijd voor gebeuzel, als je begrijpt wat ik bedoel. Komaan, volg me. We gaan naar de tuin om te kijken of er al iets opgekomen is!'
'Hm', zei Tom Poes. 'Dat kan nog niet veel zijn in één nacht, heer Ollie. Zo vlug groeien appelbomen niet.'

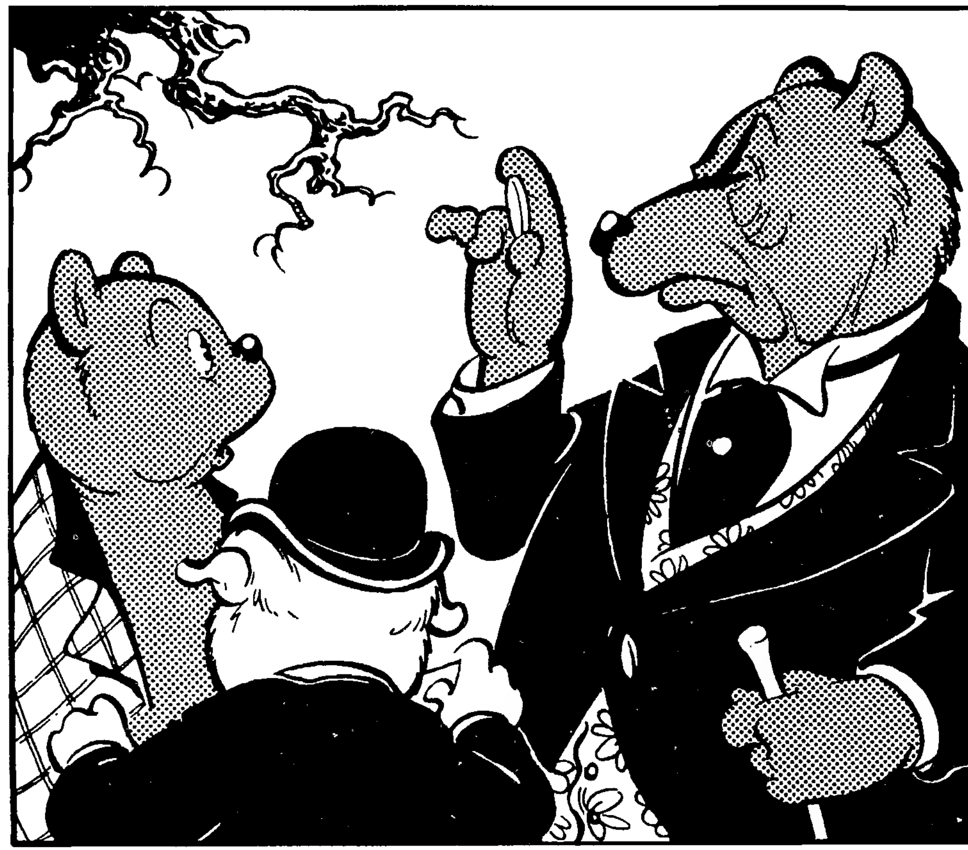
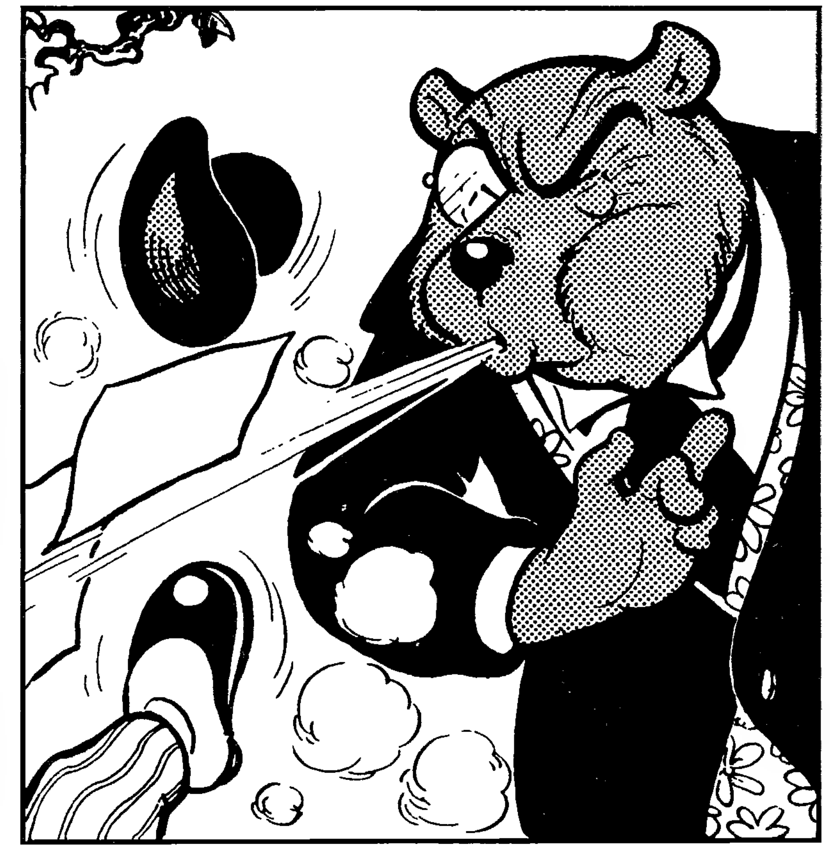
'Onzin!' riep heer Bommel uit. 'Dit is geen gewone appelboom. Dit is mijn nieuwe stamboom en die is iets heel bijzonders, dat begrijpt een kind! Zo'n soort plant heeft trouwens geen tijd te verliezen; hij is er of hij is er niet, als je begrijpt wat ik bedoel!'
Nu, het bleek dat heer Ollie een beter inzicht in de groei van stambomen had dan Tom Poes, daar was hij nu eenmaal een heer van stand voor. Want toen ze in de hoek van de tuin kwamen, waar hij de vorige middag met zorg zijn appel onder de grond had gestopt, stond daar een forse plant. Het was een reusachtige, knoestige appelboom met klauwende takken, die al het lagere struikgewas opzij gedrongen had.
'Drommels!' mompelde heer Ollie verrukt. 'Het is toch verbazend wat men allemaal kan doen als men een Bommel is!'

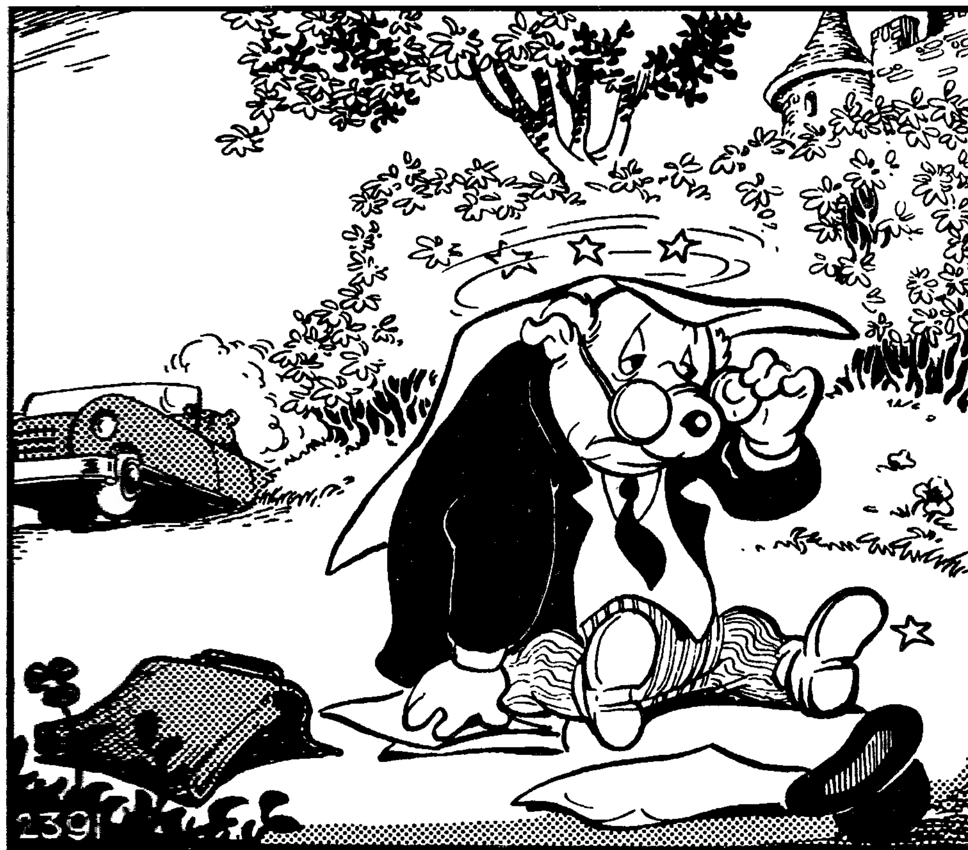

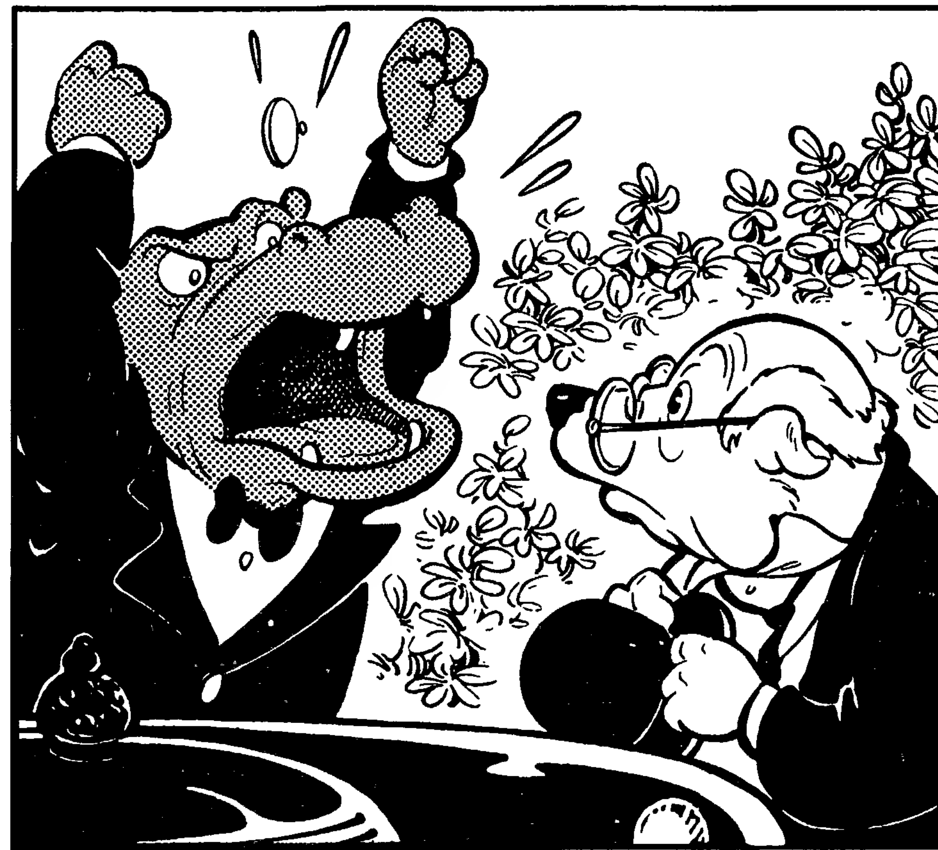

'Nu, wat zeg je van mijn nieuwe stamboom?' riep heer Ollie trots. 'Is het geen forse plant, jonge vriend? Deze is een Bommel waardig, zeg nu zelf!'
'Hm', zei Tom Poes. 'Het is een grote boom, dat wel. Maar hij ziet er nogal woest uit. En ik vraag me af, wat u eraan hebt, want u blijft toch wie u bent? Ik snap niet wat er verandert, nu dit ding in uw tuin groeit!'
Er naderden voetstappen van de weg en iemand trad de tuinpoort binnen. Het was de ambtenaar eerste klasse Dorknoper, die beleefd de hoed lichtte.
'Goedemorgen', sprak hij. 'Ik kom voor een ernstig geval, heer Bommel. Er blijkt een betreurenswaardige fout te zijn gemaakt. Een ambtelijke vergissing, als ik het zo noemen mag. En zéér tot mijn spijt bent u daar het slachtoffer van geworden!'
'Zeker iets met de belastingen', zei heer Bommel wantrouwig.
'Indirect', hernam de ambtenaar op bedrukte toon. 'De kwestie is, dat men op de burgerlijke stand, bij het nalopen van oude papieren, ontdekt heeft dat men zich indertijd ernstig heeft vergist bij het inboeken van uw naam.'
'Wat?!' riep heer Ollie geschokt.
'Ja', voer de heer Dorknoper voort. Hij greep in zijn aktentas en trok een eindeloos lang document te voorschijn.
'U blijkt', sprak hij, 'geparenteerd te zijn aan de hertog van Bommelergaard en aanpalende heerlijkheden. U bent de erfgenaam van de titel en de bijbehorende landgoederen. Natuurlijk heeft dit gevolgen bij de belastingen, krachtens het navorderingsbesluit, en er staat een aardige post open aan successierechten...'
Heer Bommel luisterde echter allang niet meer. Opgewonden wendde hij zich tot Tom Poes en juichte: 'Zie je nu, wat er veranderen kan, door het groeien van zo'n boom?'

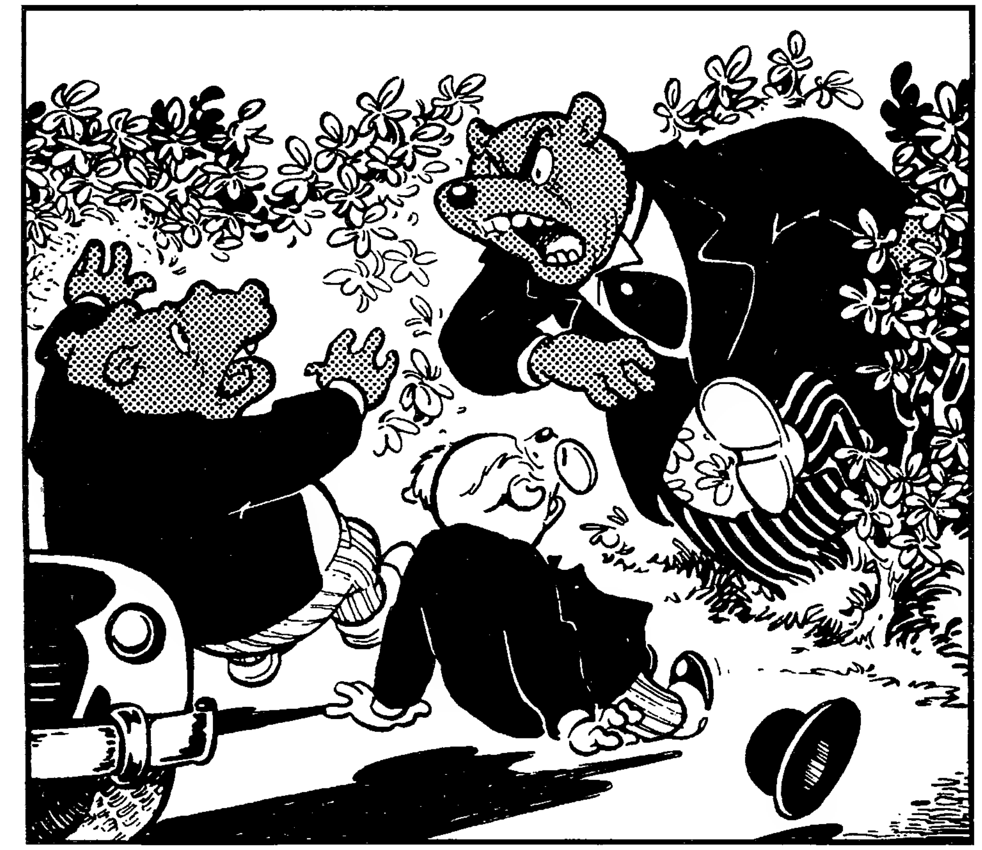

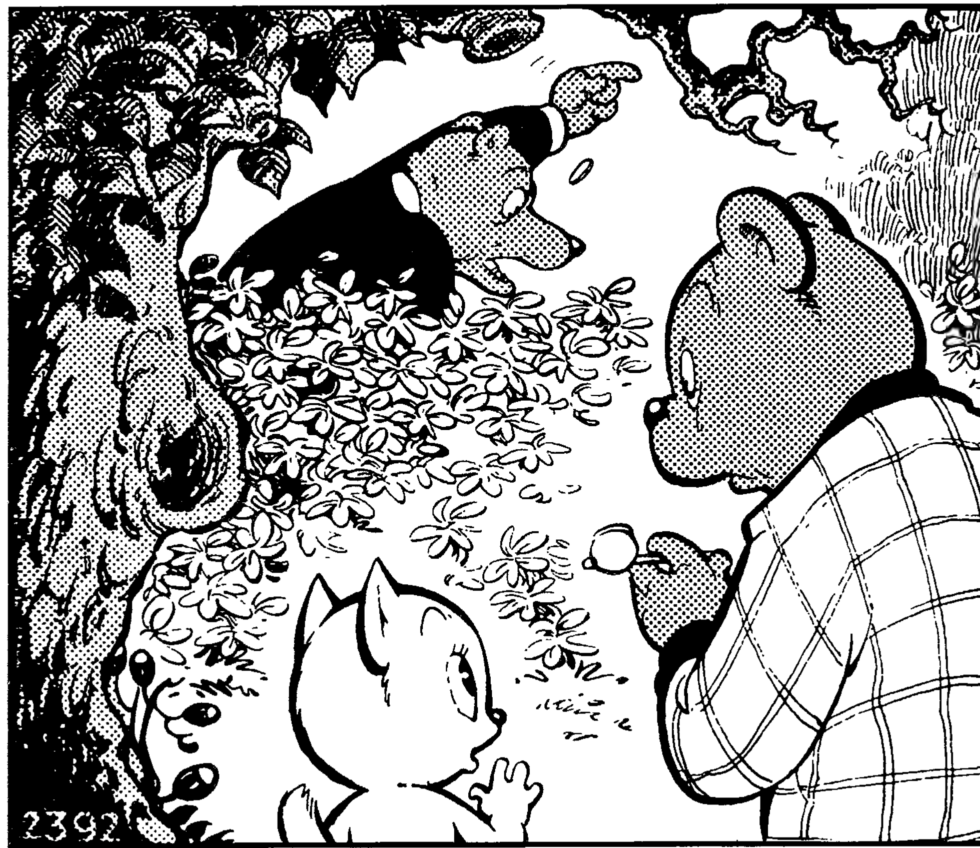
'Het is zeer betreurenswaardig', zei de ambtenaar Dorknoper. 'Ik bied u, namens de gemeente, mijn verontschuldigingen aan.'
'O, dat hoeft niet!' riep heer Bommel opgewonden. 'Denk eens aan, ik ben niet wie ik was! Ik ben een adellijk heer van stand! Drommels, ik heb altijd geweten, dat ik het in mij had - en kijk eens aan, daar is het! Maar helemaal begrijpen doe ik het nog niet. Ben ik nu ineens de hertog van Bommelergaard, heer Dorknoper?'
'De hertog, meneer, ben ik!' sprak een zware stem.
Heer Ollie keerde zich geschrokken om en staarde nu in het gelaat van een fors gebouwde vreemdeling, die hem door een oogglas opnam.
'O, eh... haha, juist!' stamelde heer Ollie. 'Mijn naam is Bommel, Olivier B. Bommel. Of eh... is dat nu eigenlijk mijn naam wel? Hoe heet ik nu eigenlijk?'
'Het is allemaal erg betreurenswaardig', zei de ambtenaar eerste klasse bedrukt. 'Maar ja, waar gewerkt wordt, maakt men fouten, nietwaar?'
'En wie bent u, meneer?' baste de vreemdeling.
'Dit is de heer Dorknoper van het stadhuis', legde heer Bommel haastig uit.
'Ha!' riep de ander met dreunende stem. 'U bent die klerk, die mij vertelde, dat deze figuur hier eigenlijk mijn oudste neef is! Nietwaar? Dat zei u toch? U beweerde toch, dat er een fout op de burgerlijke stand gemaakt was, niet? U bent toch de schrijver, die mij opbelde met dat ongeluksbericht, wat?'
'Het is allemaal erg betreurenswaardig', herhaalde de ongelukkige beambte. 'Jonker Bommel is een neef van Uwe Genade, ja! Een ambtelijke vergissing!'
'Ha! Ambtelijke vergissing!' loeide de hertog. Hij haalde zó diep adem dat de knopen bijna van zijn vest sprongen en blies toen in één machtige ademstoot de hooggeplaatste ambtenaar de tuin uit.

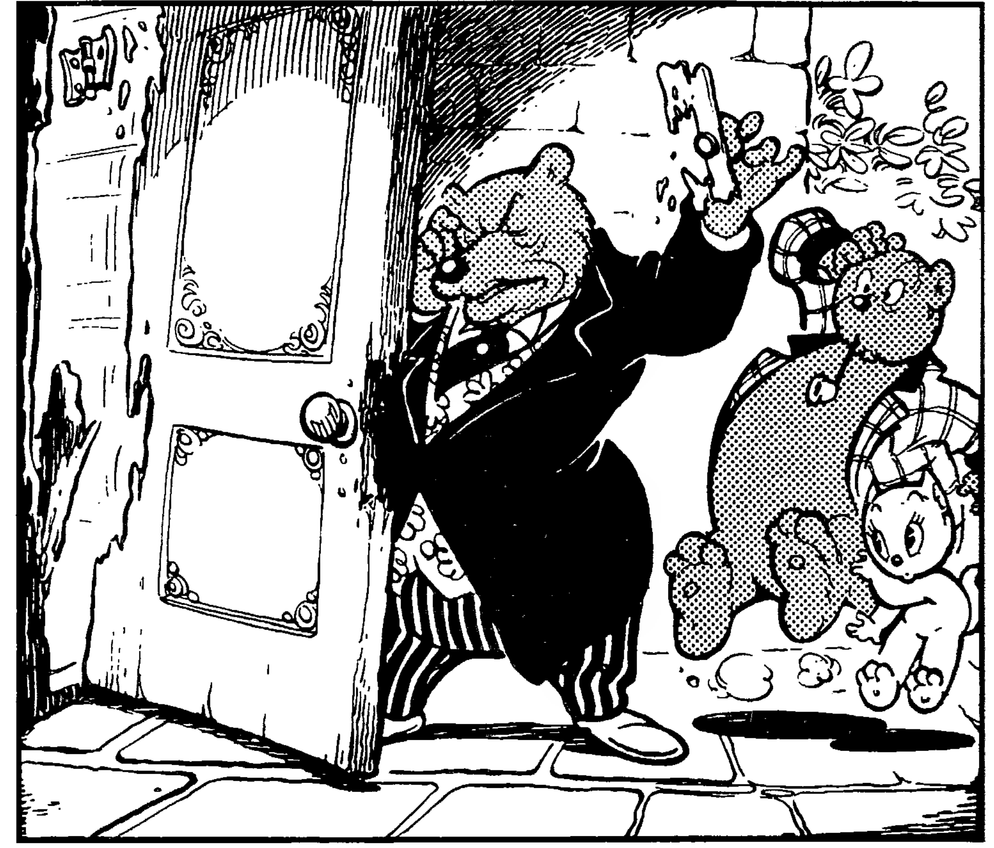

De heer Dorknoper kwam tot zichzelf, zittend op de weg en in een ontredderde staat.
'Zo ver is het dus gekomen', mompelde hij bitter. 'Men blaast een ambtenaar eerste klasse de tuin uit! Men kijkt niet op een lompheid minder of meer, wanneer het een beambte betreft! Men lacht hem zelfs uit als men de kans krijgt. Eerbied? Ho maar!' Grimmig schoof hij zich de bolhoed recht en stond op.
'Maar we zullen zien, wie hier het laatst lacht!' voegde hij er duister aan toe.
Nu wilde het geval, dat de burgemeester juist op weg was naar zijn werk en zodoende de beproefde functionaris passeerde. Hij deed zijn voertuig stilstaan en stapte uit.
'Wat is hier aan de hand?' vroeg hij, een misprijzende blik op de verkreukte kleding van de ander werpend.
De heer Dorknoper gaf een uitvoerig verslag over de gemaakte vergissing met heer Bommels afstamming en over de onaangename behandeling, die hij van de hertog ondervonden had. Maar wanneer hij nu gedacht had, dat de heer Dickerdack hem zou steunen, vergiste hij zich toch. De burgemeester liep rood aan en begon hem op loeiende toon uit te schelden.
'Een ambtenaar die goed werkt, is een steunpilaar van de maatschappij!' riep hij ten slotte. 'Maar een beambte die fouten maakt, is een misdadiger! Een ambtelijke fout is een tiendubbele fout, die meestal niet meer goed te maken is. Ik zal je tot aan de hoogste instantie vervolgen! Het kan me niet schelen of je ondergeschikten de fout gemaakt hebben! Jij bent verantwoordelijk! Jij bent de hoogste!'
Op dat moment brak de hertog zijn machtige gestalte door de haag heen en stelde zich dreigend tegenover de beide heren op.
'De hoogste?' bulderde hij met verschrikkelijke stem. 'De hoogste ben jij, meneer! Jij bent de burgemeester, niet? Dan ben jij verantwoordelijk voor wat hier gebeurd is! Ik zal je krijgen!'

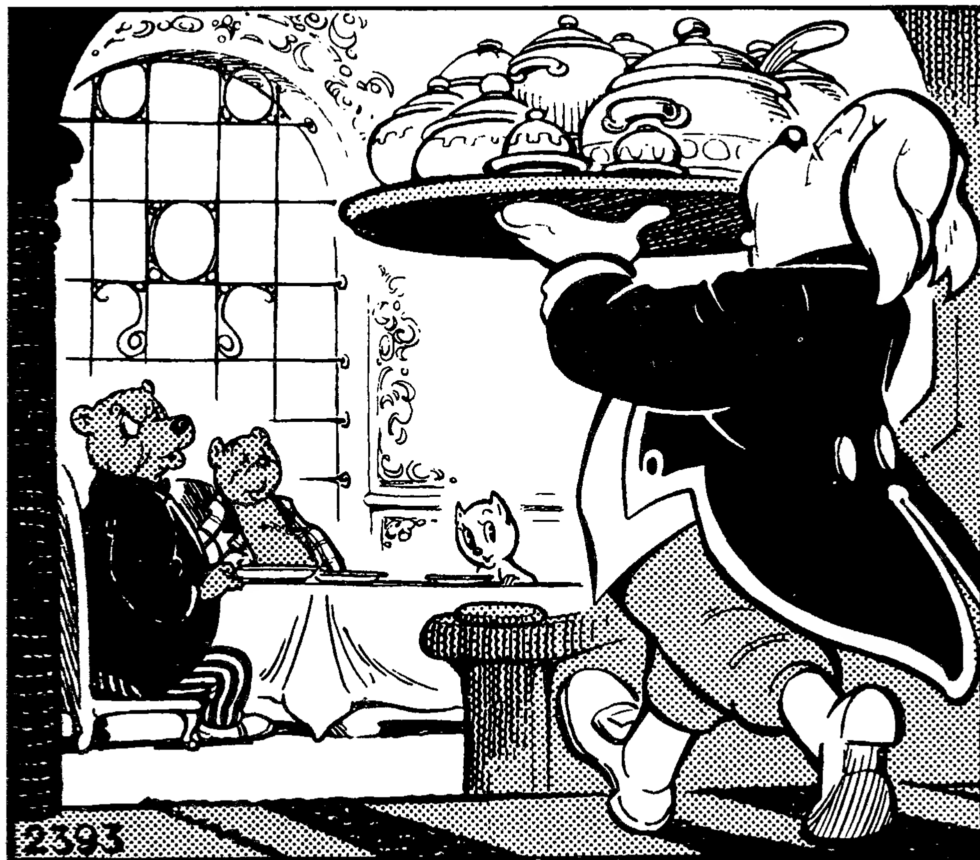

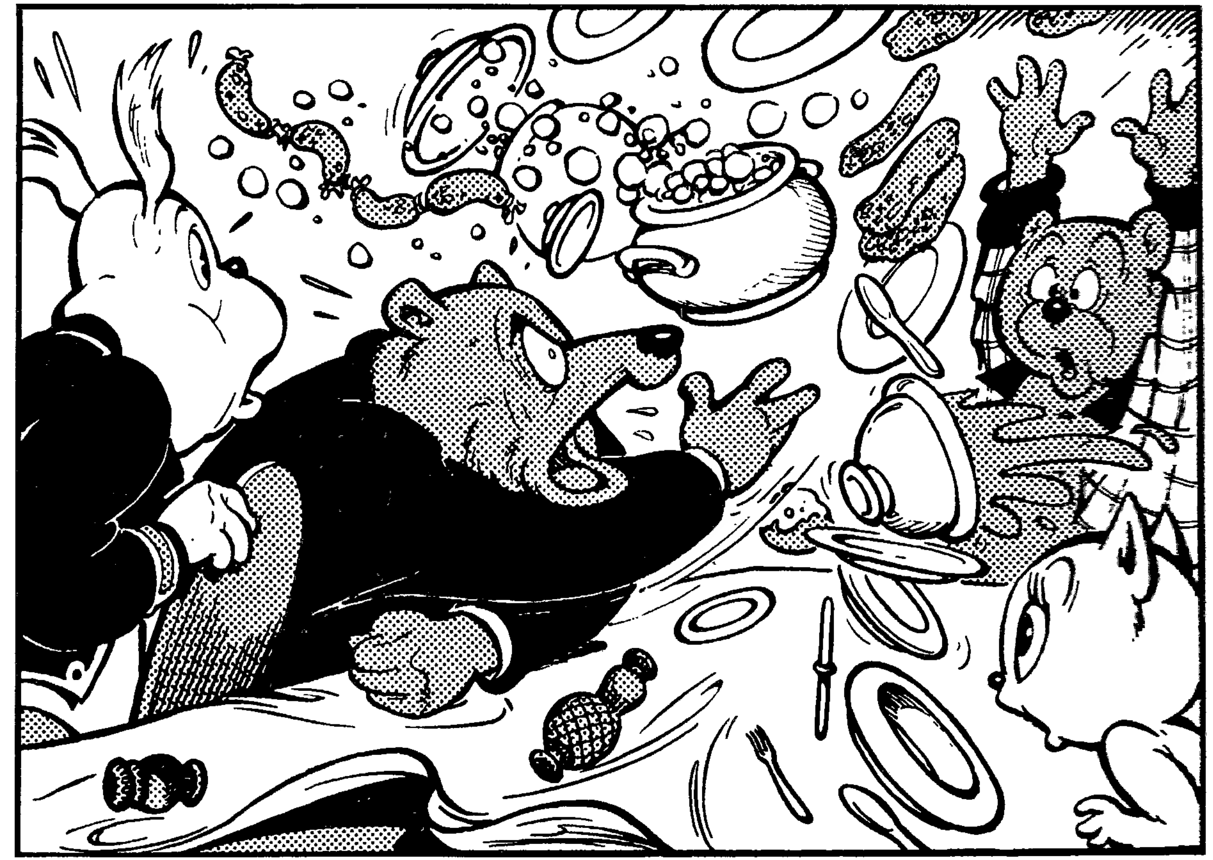

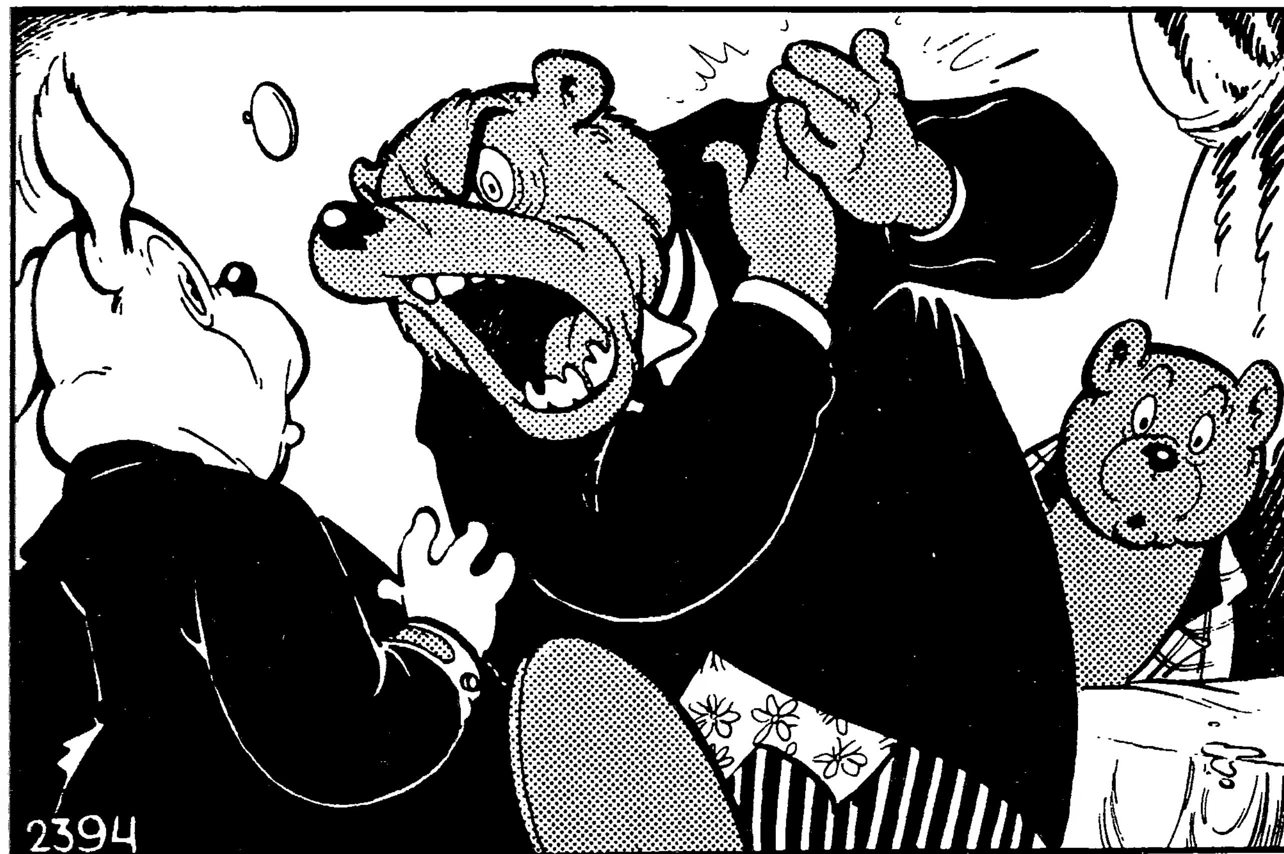
Heer Bommel staarde bekommerd naar het verhitte gelaat van de hertog, dat over de haag heen te zien was en luisterde naar het gebulder dat de edelman voortbracht.
‘Ik weet het niet, Tom Poes’, sprak hij ten slotte bedremmeld. ‘Het is nu wel mooi, dat ik een neef van die heer ben en dat ik eindelijk tot de stand gekomen ben waar ik hoor - als je begrijpt wat ik bedoel - maar de stemming is niet prettig. De hele morgen is hier nu ruzie en geschreeuw en niemand schijnt erg blij te zijn.’
‘Hm!’ zei Tom Poes. ‘Zoiets krijg je natuurlijk als je zo ineens van stamboom verandert. En dit schijnt me een erg kwaad soort van stamboom toe.’
‘Zou je denken, jonge vriend?’ vroeg heer Ollie. Hij keek peinzend naar de wilde takken van zijn boom en schudde zorgelijk het hoofd. ‘En toch is het zo mooi!’ prevelde hij. ‘De erfgenaam van Bommelergaard en aanpalende heerlijkheden! Denk eens aan! Als mijn goede vader dit eens had mogen beleven!’

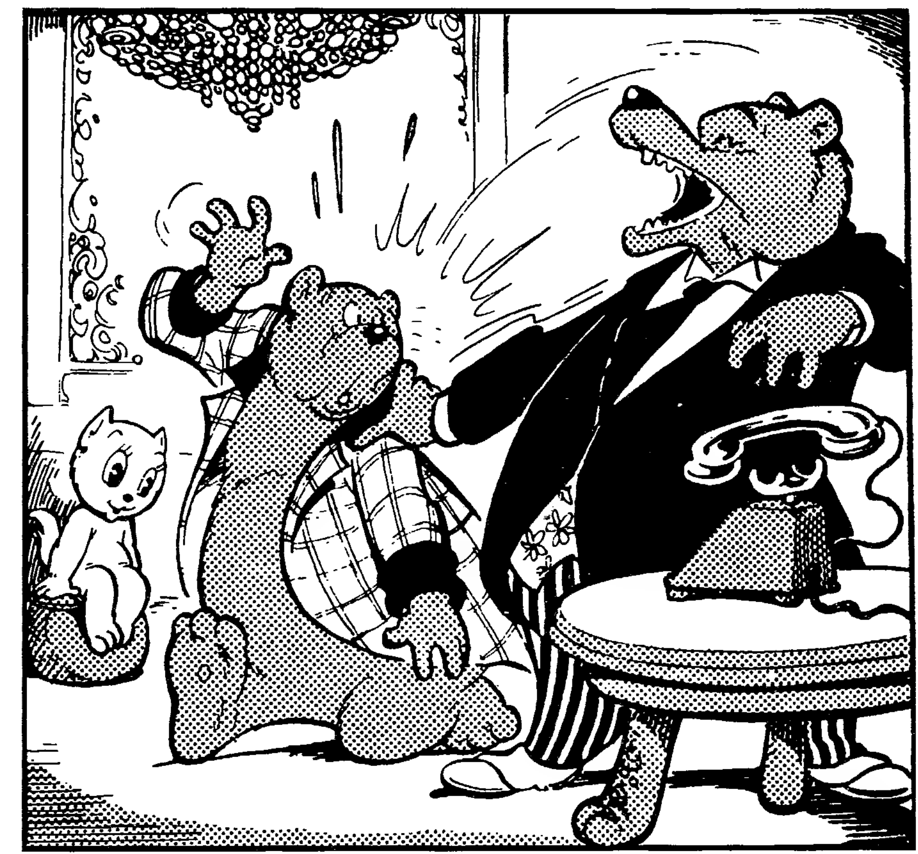
Op dat moment brak de hertog zich weer door de haag heen en gaf hem zo’n daverende klap op de schouder, dat heer Ollie door de knieën ging.
‘Ziezo!’ riep hij uit. ‘Ik heb die belastingopmakers de waarheid eens gezegd. Vooruit, neef! Laat me nu je bezittingen eens zien! Het is een lelijke slag, dat je tot de familie hoort, maar laten we er het beste van maken!’
‘Ja, laten we er het beste van maken’, gaf heer Bommel toe. ‘Kom binnen, oom en doe of u thuis bent!’
‘Ha!’ riep de hertog. Hij liep het bordes op en trok onderzoekend de deur uit de hengsels.
‘Doen of ik thuis ben, huh? Dat zal je niet meevallen, m’n jongen! Zulk snerthout zou ik thuis niet in mijn poort willen hebben. Rommel, meneer! Moderne smeerlapperij! Als het maar zit en als het maar goedkoop is, wat? Dat moet je veranderen. Adel verplicht, begrijp dat goed!’

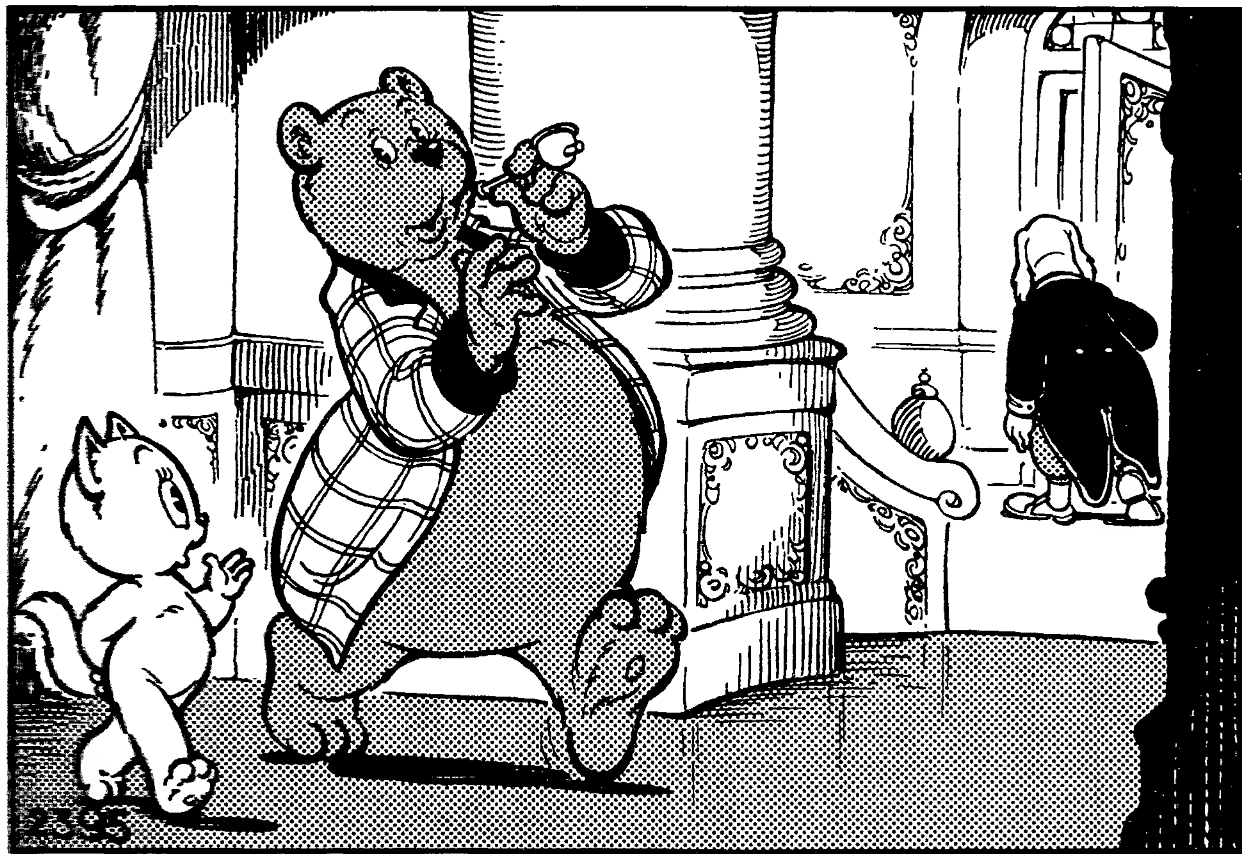

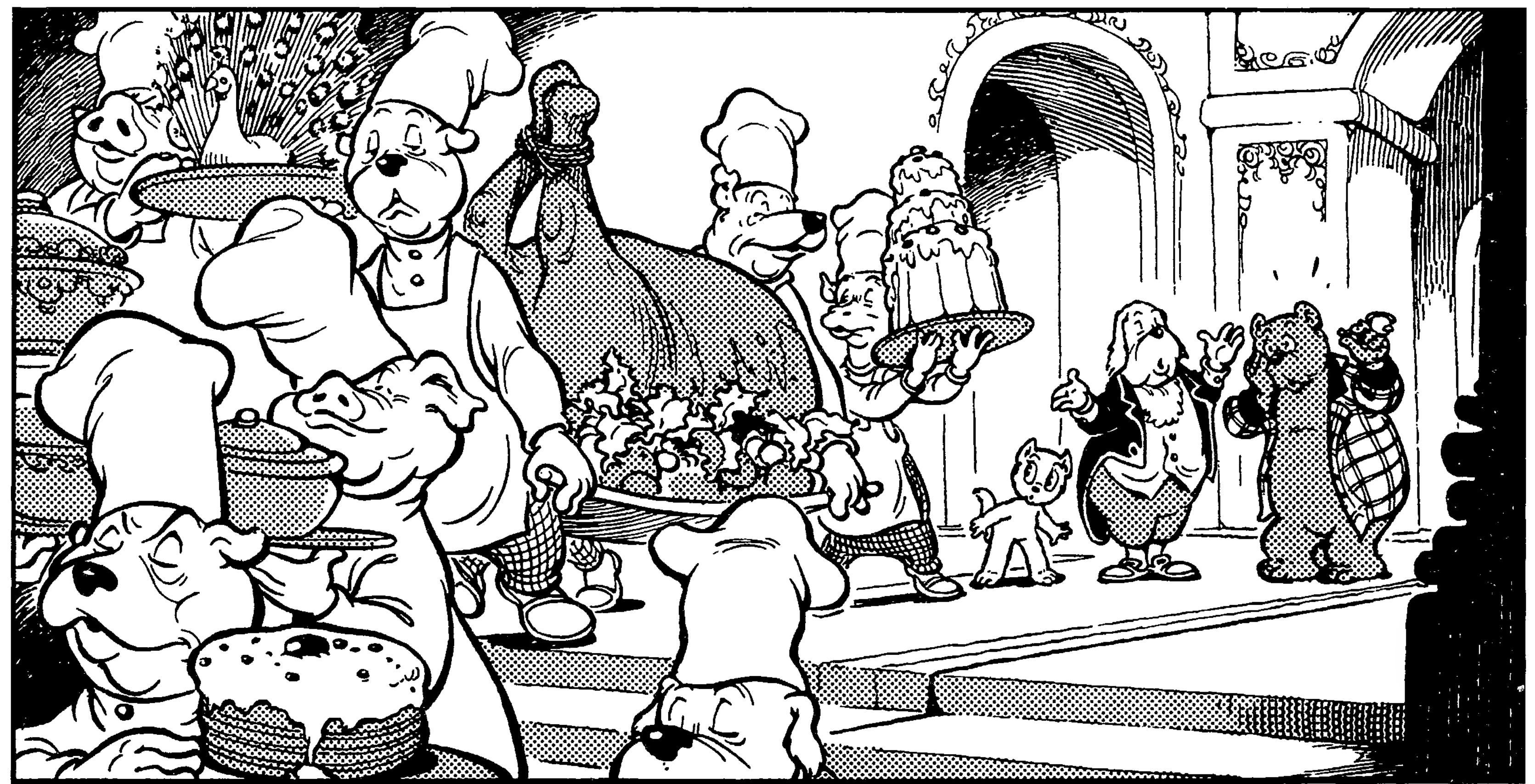
Zo was heer Ollie nu dus tot groot aanzien gestegen. Hij mocht zich voortaan jonker Olivier noemen - een lid van het geslacht Bommelergaard en erfgenaam van een hertog. Het is mogelijk, dat deze zaken voor de moderne lezertjes niet veel betekenen, maar voor heer Ollie was dit alles zeer belangrijk. De figuur van de hertog onthutste hem een weinig, maar men kan niet alles hebben. En omdat men niet alle dagen zo'n bijzonder soort oom op visite heeft, had hij Joost opgedragen een heel bijzonder maal klaar te maken.
De goede knecht droeg met zelfvoldoening een groot blad met kostelijke spijzen aan en schikte die met zorg.
'Moderne prullen', sprak de hertog, het servies door zijn oogglas bestarend. 'Je moet wel een verdraaid slechte smaak hebben, neef. Sèvres is toch wel het minste, zou ik denken, wat?'
'Ach, ik vond het wel leuk', zei heer Ollie, wat bleekjes. 'Een héél fris randje, vond ik. Maar dat is nu al weer een poosje geleden. Ik bedoel, ik heb het gekocht voordat mijn stamboom veranderde, als u begrijpt wat ik bedoel.'
'Hm!' mompelde de edelman. Hij had zich over een schaal gebogen en bewoog, al snuffelend, de neus. Daarop lichtte hij het deksel op.
'Wat is dit, voor de drommel?' riep hij toen met dreunende stem.
'Dit is een petite marmite, met uw welnemen', legde Joost uit.
'Ha!' bulderde de hertog. 'Er zit te veel kervel in, man. En het is nog wilde kervel ook! Dit is een belediging. Alle donderslagen! Zo'n karige ontvangst neem ik niet, meneer. Dit is een klap in mijn gezicht!'
En met deze woorden veegde hij met één machtige beweging de gehele maaltijd van de tafel af.

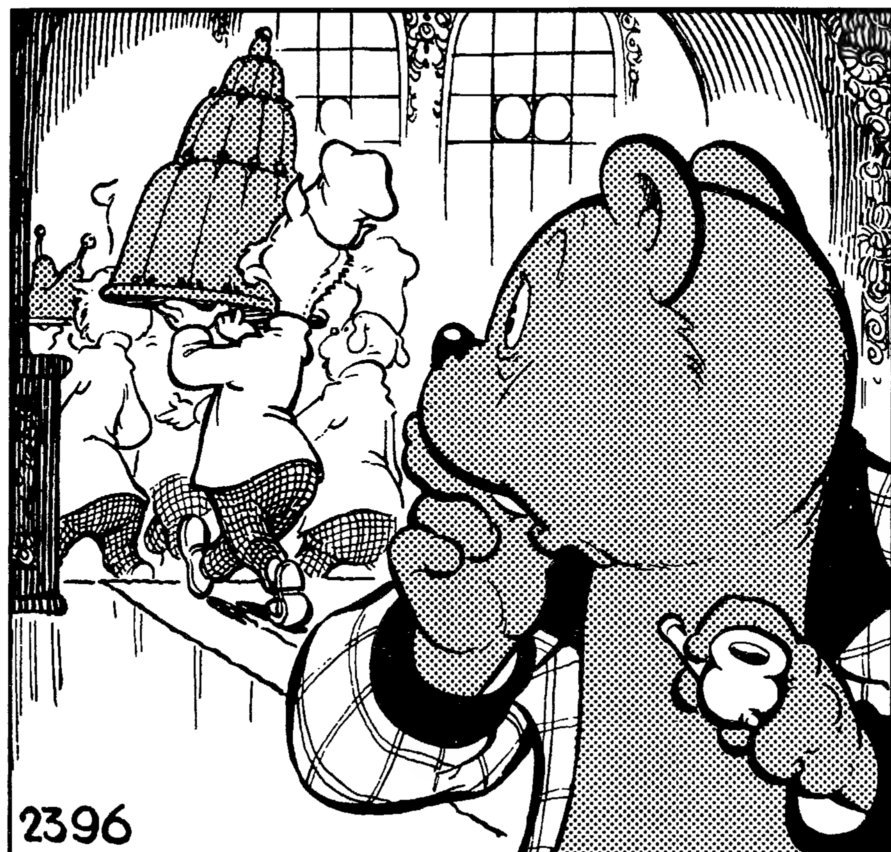

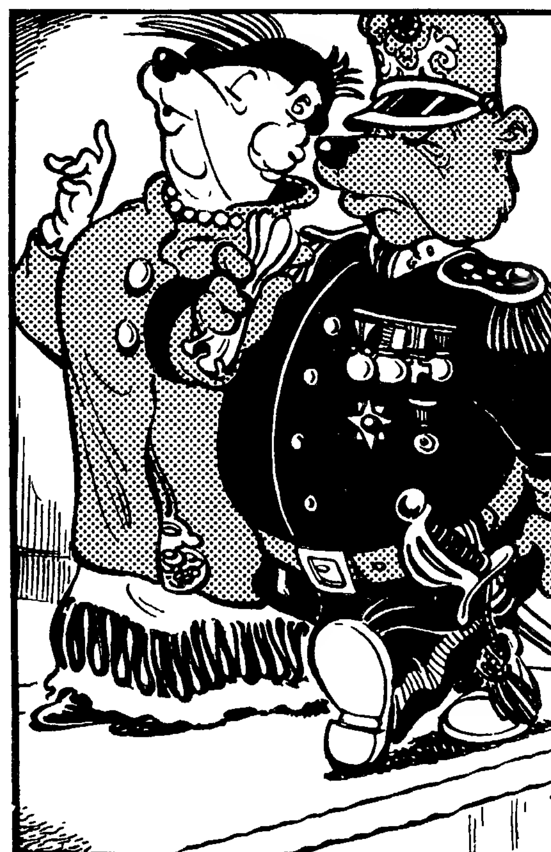
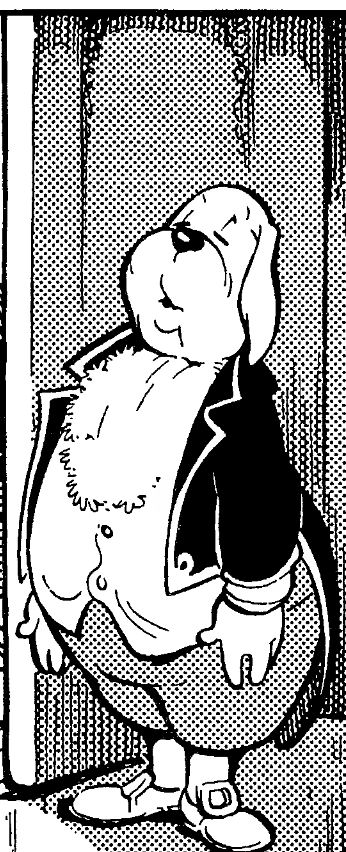
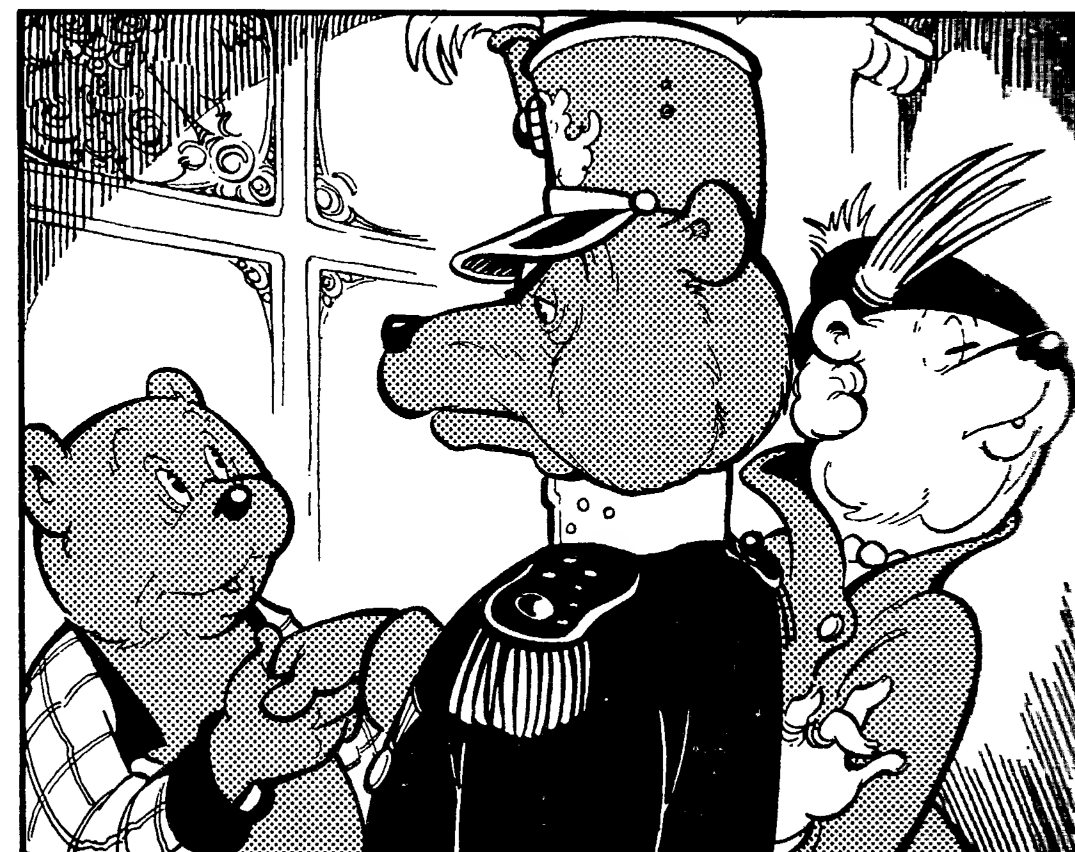
Toen het geluid van neerstortend vaatwerk verstorven was, wendde de hertog zich tot de onthutste bediende.
'Bah! Plattelandsgedoe!' bulderde hij. 'Gierig gekruimel! Miezerige korstenkluivers! Jullie wagen het om een edelman dergelijke kliekjes op te dienen! Is dat een welkom voor een teruggevonden bloedverwant? Het is walgelijk!'
'Walgelijk...' stamelde Joost, terneergeslagen naar zijn langzaam afdruipend soepje starend.
'Ach, misschien was het een beetje karig', zei heer Ollie bedremmeld. 'Hoewel ik van matigheid houd, als u begrijpt wat ik bedoel. Het rook toch wel lekker, wat jij, Tom Poes?'
'Ik zal je laten zien, hoe het hoort!' loeide de edelman. 'Ik zal je een les in manieren geven, neef. Laat die knecht van je onmiddellijk een geroosterd rund bereiden. In eigen vet, man! Denk daar aan! Verder wens ik gevogelte - vijfenveertig kippen zal wel genoeg zijn, denk ik. En dan wat pauwen en fazanten natuurlijk, met de bijbehorende kruiderij. Houd in het oog, dat het niet om de grote hoeveelheid maar om de kwaliteit gaat. En ruk nu in, vriend. Aan het werk!'
Joost verdween hoofdschuddend en de hertog stampte voortvarend op de telefoon af en begon met luide stem een gesprek te voeren met een zekere neef Bastiaen, die hij namens heer Bommel uitnodigde.
'Mèt Suus natuurlijk!' riep hij. 'Zeg tegen haar, dat ze vooral haar slechte humeur meebrengt; we moeten deze nieuwe neef Olivier een beetje opvoeden. Haha!'
Luid lachend wierp hij de hoorn op de haak en gaf heer Ollie een daverende klap op de schouder.
'Ik zal jou eens aan je familie voorstellen!' loeide hij. 'Dat zal een beetje gezelligheid geven in deze oude bouwval!'

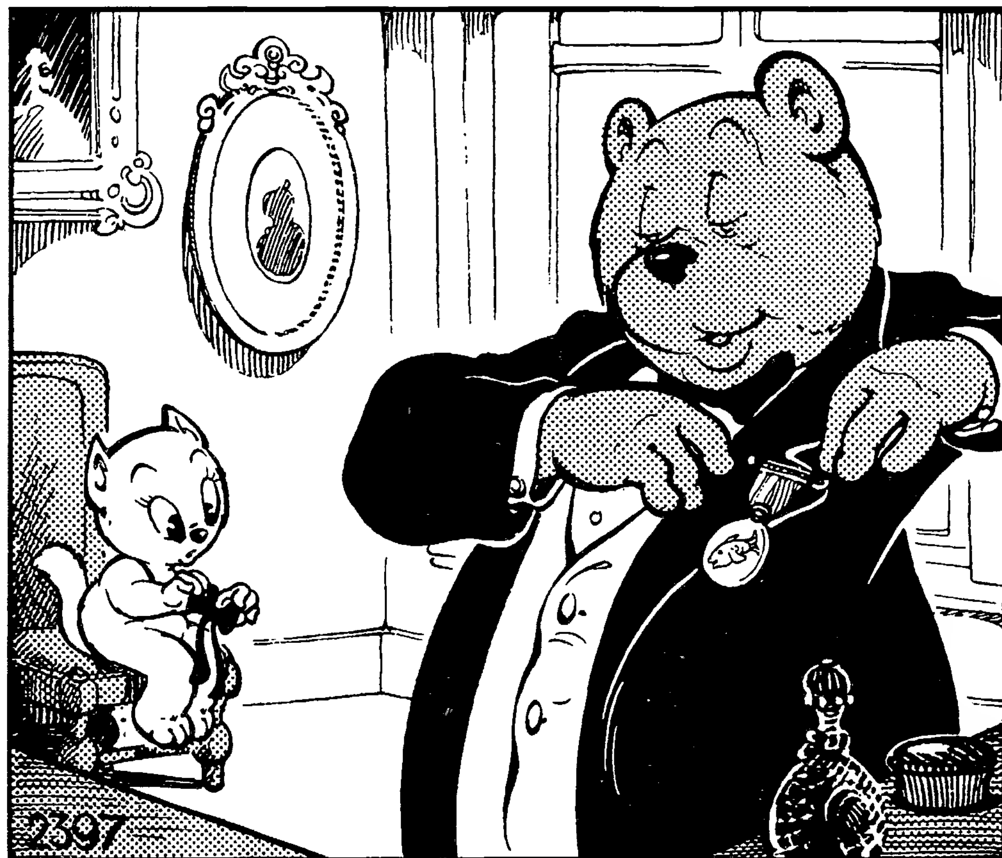

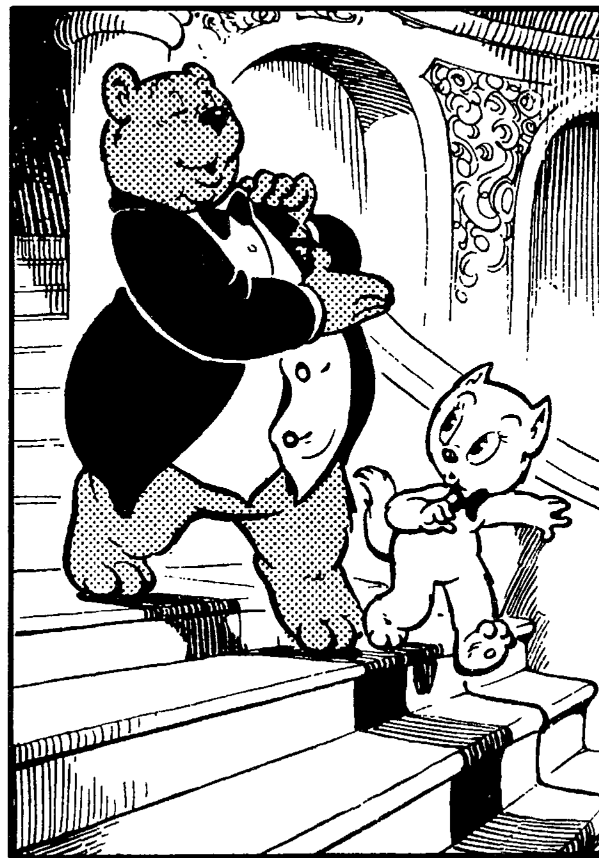
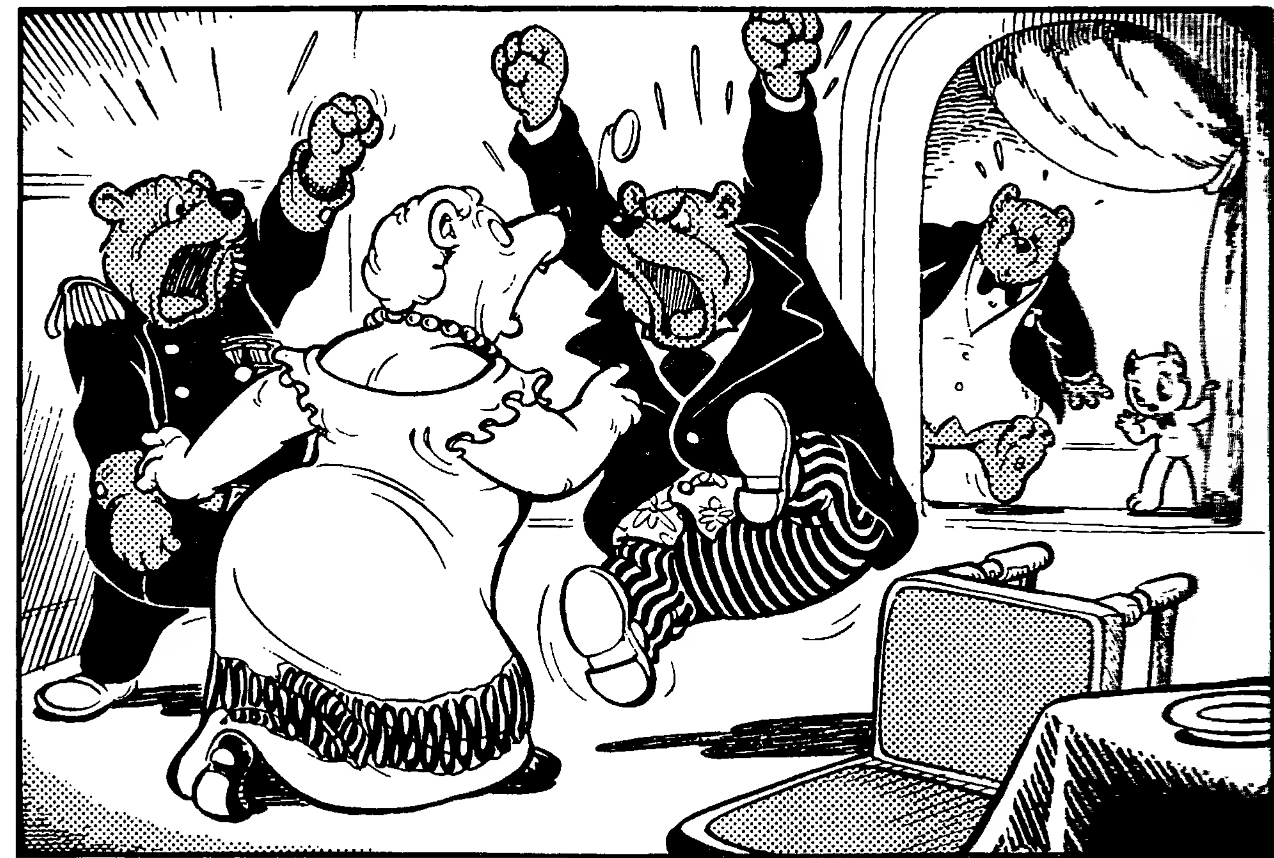
Heer Bommel had zich verward op de gang teruggetrokken en ijsbeerde daar nu heen en weer, terwijl Tom Poes hem gezelschap hield.
‘Het geeft toch wel zorgen om ineens familie van een hertog te zijn’, prevelde hij. ‘Ik ben bang dat ik er nog even aan moet wennen om me in zulke kringen te bewegen.’
‘Joost moet er ook aan wennen, denk ik’, zei Tom Poes. ‘Hij moet een heel rund roosteren en dat is sinds de middeleeuwen niet meer gedaan, geloof ik.’
‘Ach ja, dat hoort bij ons, oude families’, zei heer Bommel. ‘Mijn goede vader zei altijd: “Ollie, jongen, je hoeft het niet breed te hebben. Zolang er nog maar een geroosterd rund op je tafel staat, mag je niet klagen!”’
‘Zei hij dat werkelijk?’ vroeg Tom Poes.
‘Uh... hm!’ zei heer Bommel onzeker. ‘Zoiets zei hij, ja. Je zou me in de war maken, jonge vriend. Komaan, ik ga eens kijken wat Joost ervan maakt. Want als straks mijn familie komt, moet alles er verzorgd uitzien. Ga hem liever ook eens helpen; hij staat overal maar alleen voor!’
Op dat moment werd er gebeld en Joost kwam waardig uit zijn keuken om open te doen. Nu verscheen er een merkwaardige optocht in de gang. Een grote menigte koks verdrong zich in de deuropening en begaf zich keukenwaarts, draagbaren en schotels met zwaar geurende vleeswaren tussen zich in dragend.
‘Excuseer, heer eh... jonker Olivier!’ sprak Joost. ‘Ik ben zo vrij geweest het dinertje buiten de deur te bestellen. Het ging een weinig boven mijn macht, met uw welnemen. En, als ik zo vrij mag zijn, u zou er goed aan doen deze maaltijd buiten de kranten te houden. De lezers nemen vandaag de dag aanstoot aan dit soort dingen.’

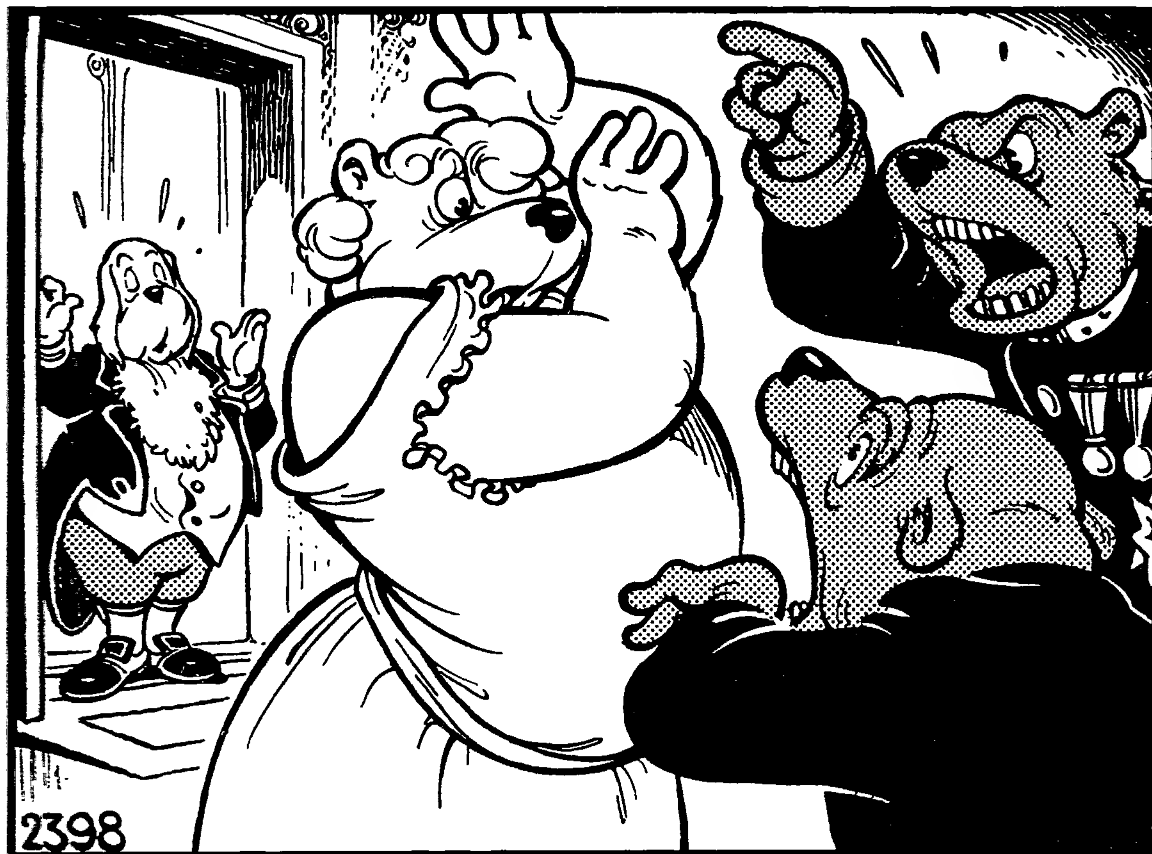

Heer Bommel staarde ontdaan de optocht na, die met onderdrukt rumoer in de keuken verdween. Daarop streek hij zich over de ogen en schudde het hoofd.
'Dat is toch niet gewoon!' prevelde hij. 'Men moet toch wel een heer van mijn stand zijn om zo'n feestmaal te kunnen aanrichten. Zeg nu zelf, jonge vriend!'
'Hm!' zei Tom Poes. 'Het was wel véél. Ik ben benieuwd of uw oom dit lekker zal vinden!'
'Mijn oom?' vroeg heer Ollie. 'O ja, mijn oom! Het is toch wel heel bijzonder om zo'n oom te hebben, wat jij? En ik schijn nog meer familie te bezitten. Een mooi idee om ineens niet meer alleen op de wereld te staan. Het is een rijk gevoel om zich omringd te weten door hoogstaande verwanten, die zich in de eerste kringen bewegen.'
Op dat moment traden er door de voordeur twee vreemdelingen binnen, die de omgeving met een matte blik opnamen. De dame wendde zich tot heer Ollie en sprak koel: 'Is je meester thuis, man?'
'Verwittig hem, dat zijn neef aangekomen is!' vulde de heer aan, terwijl hij zijn medailles rinkelend recht schikte.
'O... eh...' zei heer Bommel verward. 'Ik eh... ik ben mijn meester! Ik bedoel: ik ben mijnheer zèlf. Ik ben Olivier B. Bommel, als u begrijpt wat ik bedoel!'
'Komaan, dit is neef Olivier!' zei de dame, een wenkbrauw optrekkend. 'Wie had dat gedacht!'
'Het is mal!' gaf de heer Bastiaen toe. Daarop stak hij een kille hand uit en knikte.
'Ik ben de generaal van Bommelergaard', stelde hij voor. 'Daar de toestand echter is zoals hij is, kunt ge mij neef Bastiaen noemen. Ik weet echter niet of mijne gade zo ver wil gaan.'
'Het is hoogst onaangenaam', klaagde de dame. 'Maar nu u zo ver gegaan bent, generaal, mag hij mij nicht Suzanna noemen.'

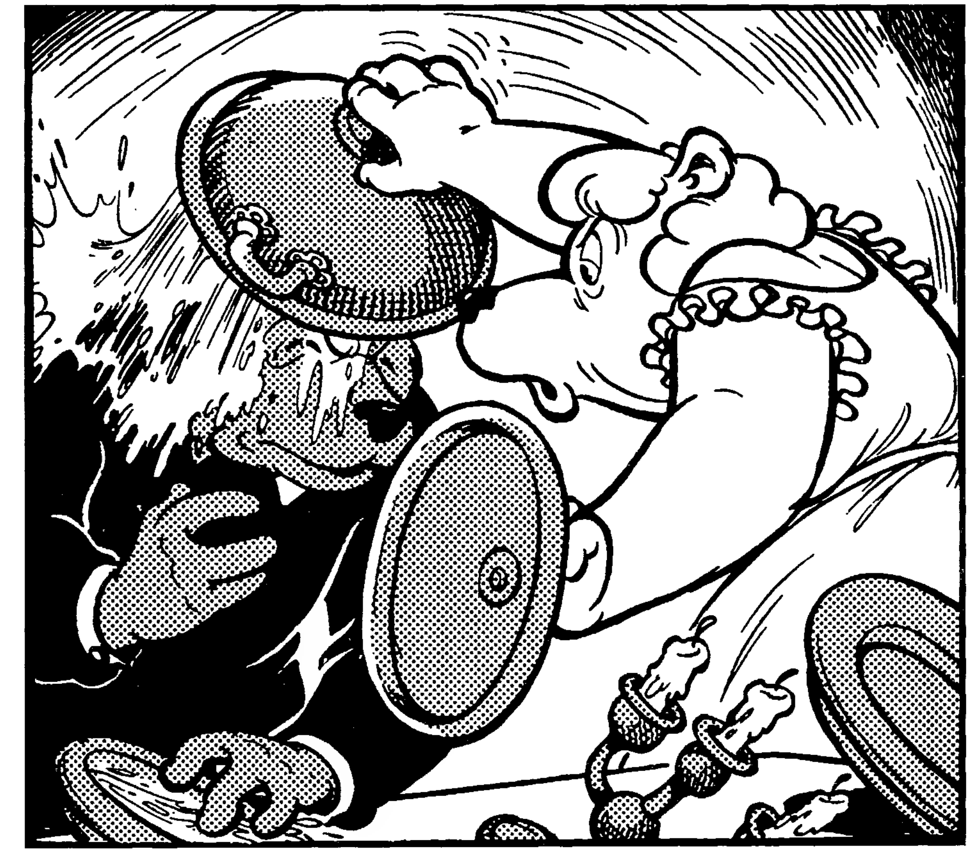

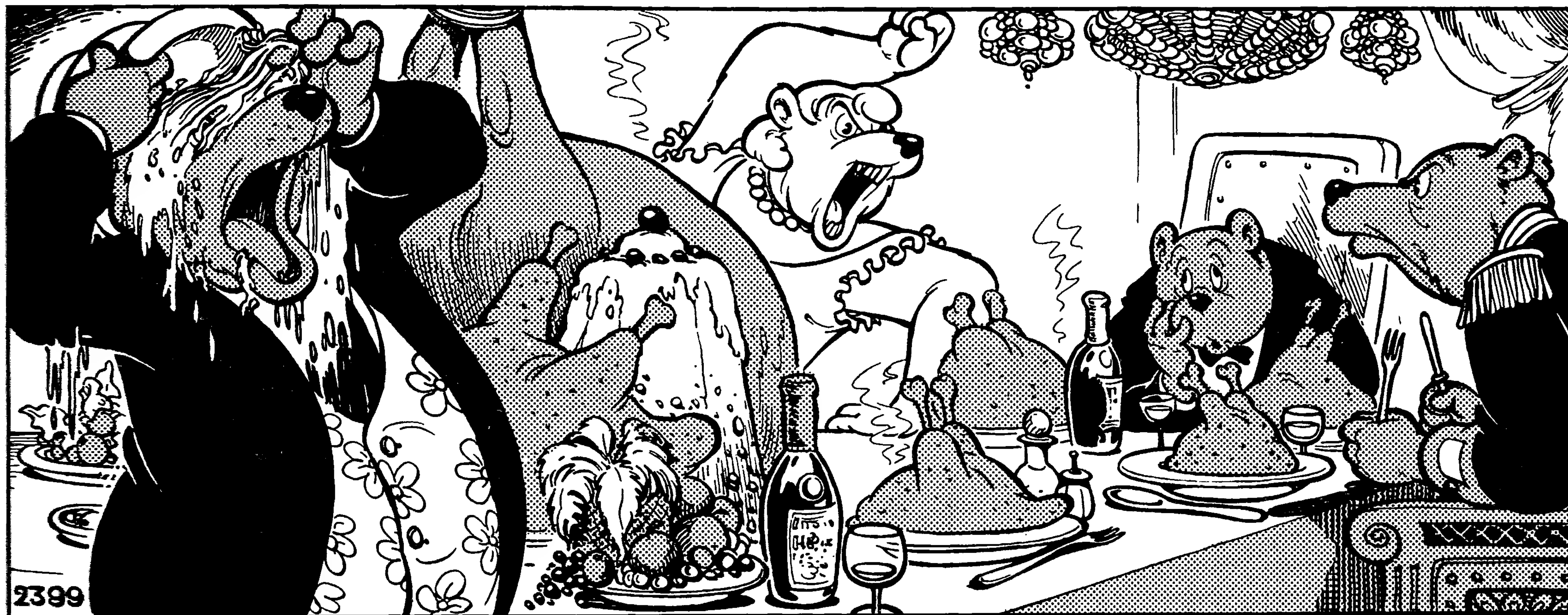
Heer Bommel had zijn nieuwe nicht en neef bij zijn oom achtergelaten en jachtte nu naar boven om zich voor het eten te gaan kleden.
'Kom, Tom Poes,' zei hij, 'maak je een beetje netjes! Zo onaangekleed kun je niet tussen de eerste kringen aan tafel zitten. Wat zou neef Bastiaen daarvan zeggen?'
Bedrijvig zocht hij in zijn kleerkast en legde voor zichzelf een keurige zwarte jas klaar met een bijbehorend wit vest. Voor Tom Poes haalde hij een zwart strikje voor de dag, dat hij hem toewierp.
'Moet ik dat ding omdoen?' vroeg Tom Poes met weerzin. 'Waarom is dat nu ineens nodig? Ik heb het altijd zonder gedaan, want zoiets staat me niet.'
'Het hoort nu eenmaal zo!' zei heer Ollie beslist. 'Wie met hertogen en generaals wil omgaan, moet zich weten te kleden, als je begrijpt wat ik bedoel.'
'Maar ik wil helemaal niet met dat soort lui omgaan', wierp Tom Poes tegen.
'Kom, kom', zei heer Bommel opgewekt. Hij stapte de kamer uit en begon fier de trap af te dalen.
'Men heeft zich te schikken, jonge vriend! Het is heel goed voor je opvoeding, dat ik je de gelegenheid geef je tussen mijn verwanten te bewegen. Je wordt anders veel te burgerlijk!'
Hij opende de deur en bleef toen als door de bliksem getroffen op de drempel staan. Uit de kamer sloeg een heftig rumoer van roepende en brullende stemmen hem tegemoet. De familieleden stonden hevig bewogen tegenover elkaar; ze schenen een groot meningsverschil te hebben en stonden op het punt elkaar aan te vliegen.
'Als hoofd van de familie komt de hele zaak mij toe, dat is duidelijk!' loeide de hertog. 'Wie anders denkt, is een schurk, meneer!'
'Oh! Bastiaen!' kreet de dame. 'Dit is schandalig! Laat je je zoiets zeggen? Waar is je eer als officier?'
'Hier!' sprak de generaal, een hand op zijn medailles leggend. 'Nog één woord, oom - en ik trek mijn zwaard!'

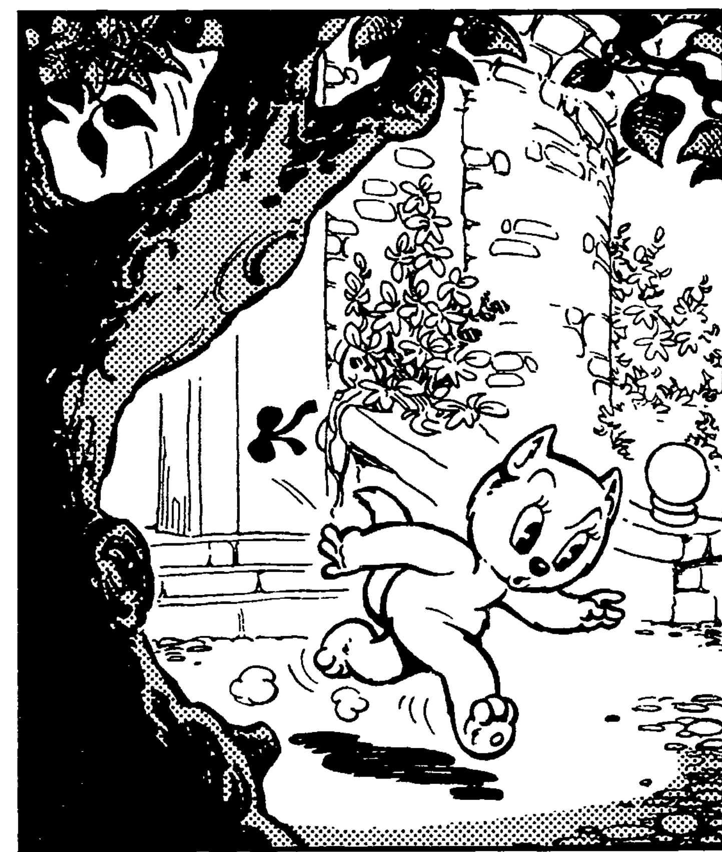

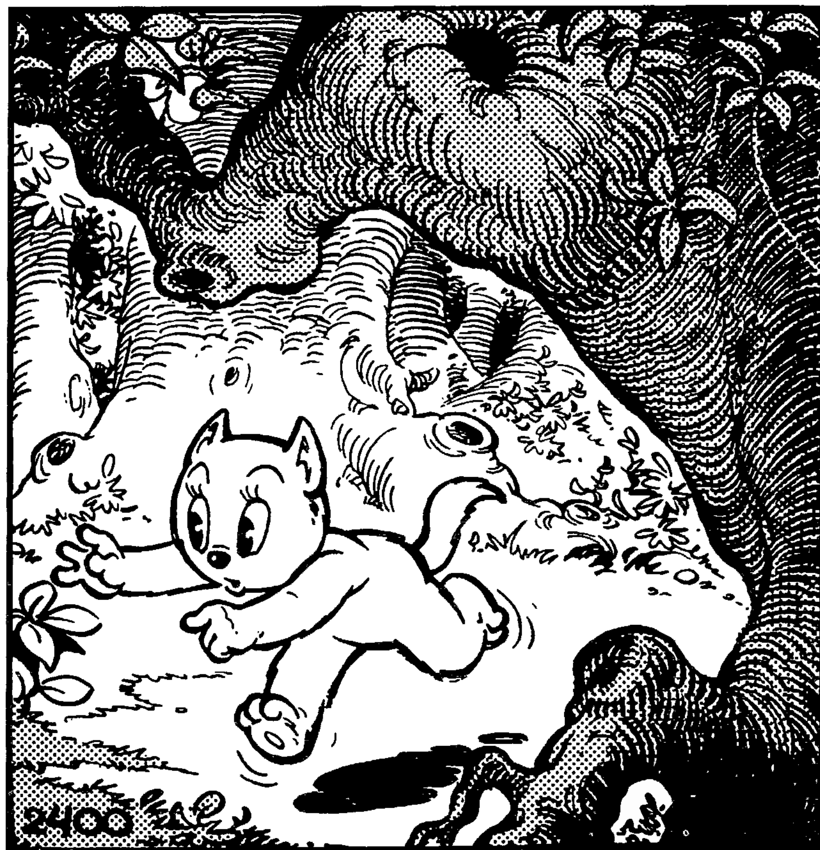

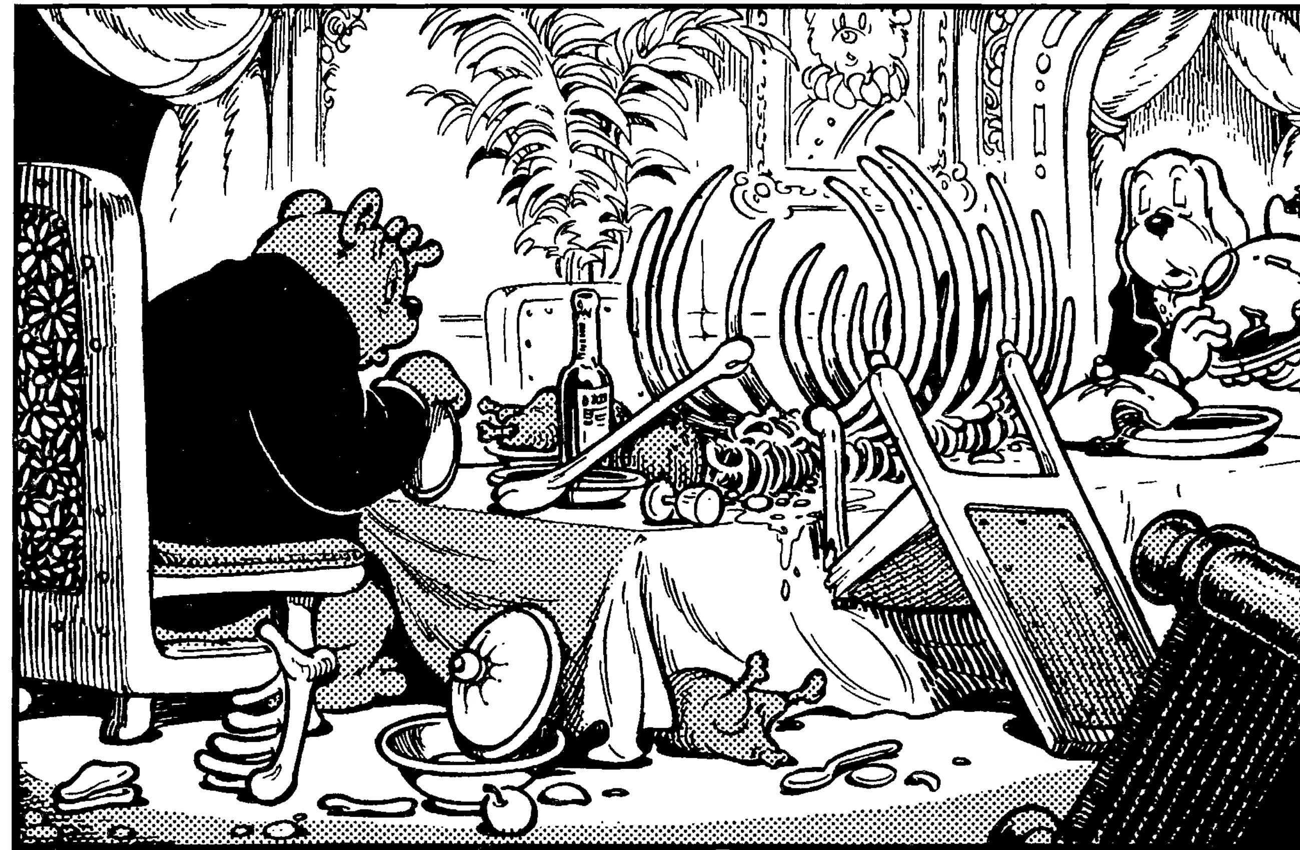
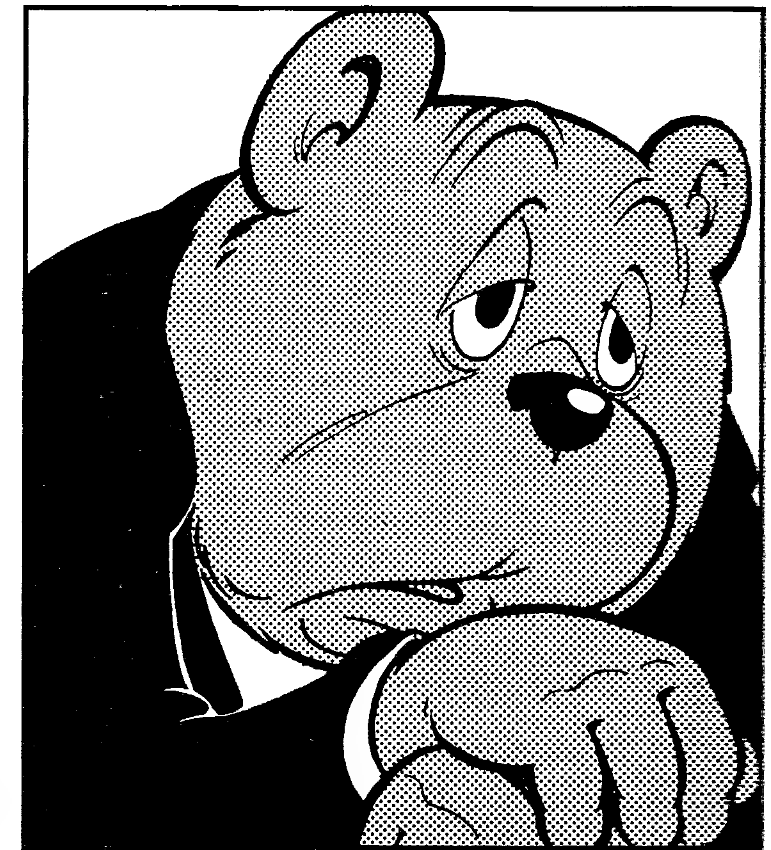
De binnenkomst van heer Bommel en Tom Poes had in het geheel geen invloed op de ruzie tussen de bloedverwanten. Integendeel, het geschreeuw nam in kracht toe en deed de ruiten rinkelen.
'Je hebt weer schulden, is het niet, neef?' bulderde de hertog. 'Maar je krijgt geen cent, meneer! Ha, ik zie je nog liever als commissaris bij een vennootschap dan dat ik afstand zou doen van deze erfenis! De drommel weet, dat het toch al niet veel is, als ik deze armoedige boel aanzie, dus van delen kan ook niets inkomen. Ik sta op mijn rechten! En laat nicht Suus haar mond houden!'
'Excuseer,' sprak de bediende Joost in de deuropening, 'de maaltijd is opgediend, met uw welnemen.'
'Ahem,' zei heer Ollie verward, 'zullen we aan tafel gaan? En kan ik misschien helpen? Er schijnt een klein misverstand gerezen te zijn! Maar misschien kan ik, met mijn ervaring en inzicht, u met raad ter zijde staan?'
'Houd je er buiten, neef!' sprak de generaal uit de hoogte. 'Dit soort zaken begrijp je niet!'
'Hij zal het vlug genoeg begrijpen!' riep de hertog. 'Iemand zal hem toch moeten vertellen, dat hij zijn bezittingen aan mij moet afstaan!'
'Hij zou wel mal wezen!' riep nicht Suzanna, die naast heer Ollie naar de eetzaal schreed. 'Hij begrijpt natuurlijk ook wel, dat er eerlijk gedeeld moet worden!'
'Ik... eh... ik begrijp niet...' begon heer Ollie moeilijk.
Maar de hertog overstemde hem.
'Houd je mond dicht, nicht!' loeide de edelman. 'Die stem van jou lijkt op een krassende griffel - en daar kan ik niet tegen!'
Deze belediging was te veel voor de dame. Met een beschaafde kreet vatte ze een soepterrine en keerde deze over het hoofd van de hertog om.

Heer Bommel keek met afgrijzen naar de soepterrine, die over het hoofd van de hertog gestulpt was en liet zich toen verslagen aan het hoofd van de tafel zakken. Voor hem geurde het geroosterd rund en zover het oog reikte, vulden kapoenen en fazanten het kostelijke damast. Zijn gasten hadden daar echter geen oog voor. Nicht Suzanna boog zich over de smakelijke spijzen en zwaaide haar vinger onder de neus van de generaal heen en weer.
‘Jij doet ook nooit eens iets!’ krijste ze. ‘Jij laat over je lopen! Zeg dan eens wat! Wees ook eens flink!’
‘Flink!’ riep de krijgsman uit. Hij keek even zoekend rond, greep een kip en wierp deze krachtig tegen het parket.
‘Daar dan!’ zei hij voldaan.
Intussen had de hertog zich met grote vaardigheid uit het vaatwerk bevrijd. Met een geoefende beweging veegde hij wat vermicelli uit de ooghoeken, sloeg met de vuist op de tafel, zodat al het gebraden pluimvee in de lucht sprong en bulderde: ‘Volgende gang! Wat is dat hier voor een bediening?’
Nu kreeg Tom Poes er genoeg van. Hij liep de lawaaiige eetzaal uit en stapte even later door de achterdeur naar buiten.
‘Dit wordt niks’, dacht hij. ‘Dat gegooi met eten en borden is misschien goed voor bonte avonden en striptekenaars, maar ik houd er niet van. Die nieuwe familie deugt niet en als ik niet gauw iets doe, zullen ze heer Bommel nog uitplunderen ook. Het is een misselijk stelletje. Maar misschien kan die gaardenier heer Ollies nieuwe stamboom ongedaan maken.’

Een prettige onderneming was het niet voor Tom Poes. De verbindingen met het eilandje, waar de oude gaardenier woonde, waren erg slecht, zoals de oplettende lezertjes zich zullen herinneren. Bovendien is het lopen door het Donkere Bomen Bos bij nacht en ontij ook niet gemakkelijk. Maar hij begreep, dat heer Bommel dringend hulp nodig had en dat er iets gedaan moest worden voor het te laat was.

Nu was het moeilijke, dat heer Ollie zelf nog niet helemaal begreep, dat hij hulp nodig had. Doch toen zijn gasten vertrokken waren en hij te middernacht tussen vernield vaatwerk en meubilair en naast het geraamte van het geroosterde rund zat, zuchtte hij smartelijk.

'Het valt niet mee om je in de hogere kringen te bewegen, Joost!' sprak hij. 'Ik had me dat heel anders voorgesteld, als je begrijpt wat ik bedoel.'

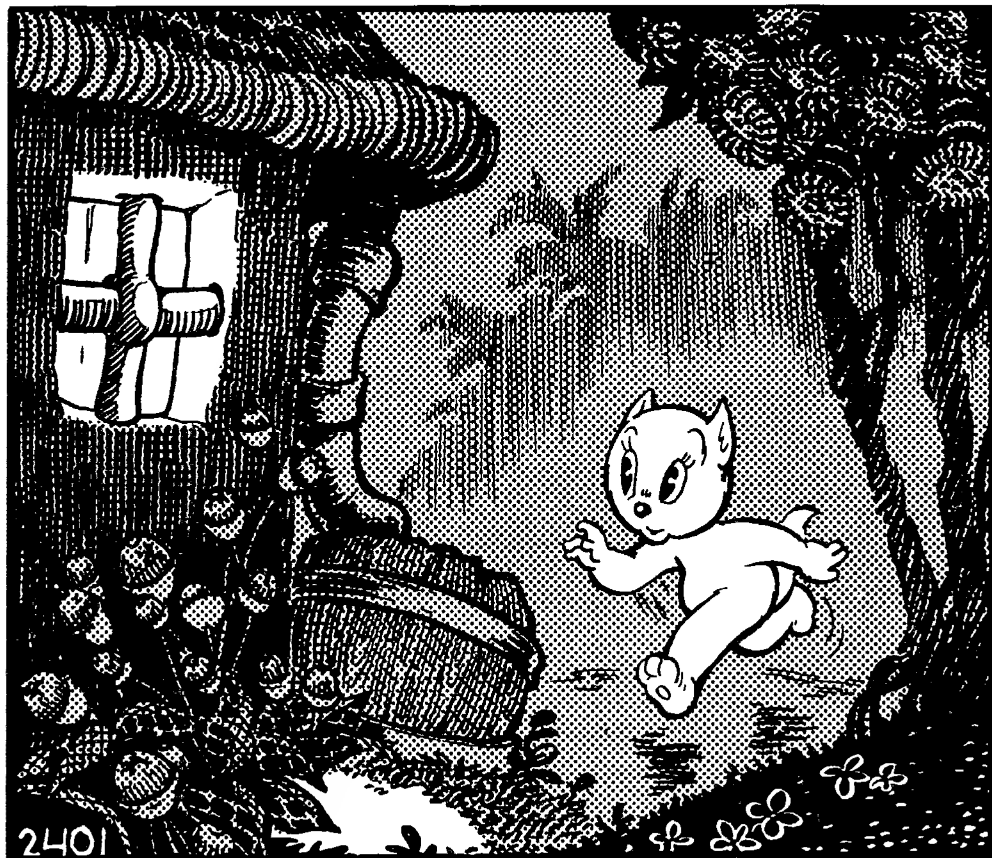
'Ik begrijp het, heer eh... jonker Olivier!' zei de brave knecht. Hij was bezig zo goed en zo kwaad als het ging af te ruimen en hij zag er vermoeid uit.

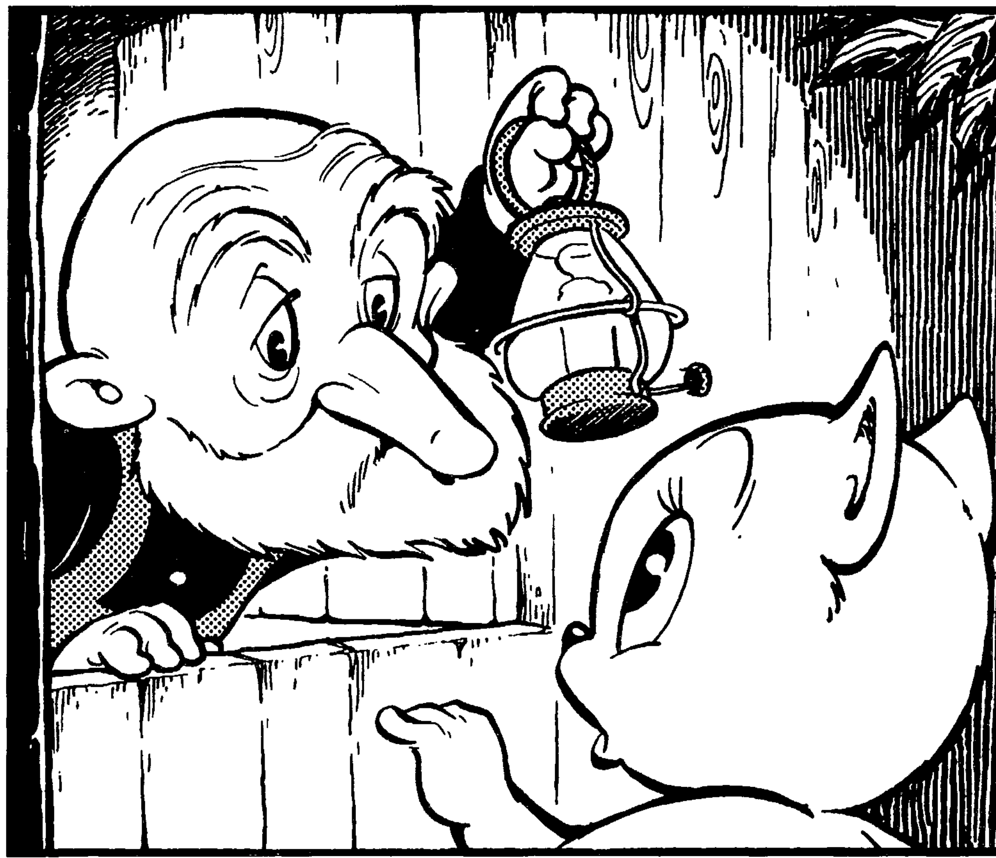
'Neem nu zo'n etentje', hernam heer Bommel peinzend. 'Kosten noch moeite zijn ervoor gespaard. Er was genoeg om een kazerne te voeden. Het bestek was keurig gepoetst en de messen zelfs geslepen. Maar denk je nu, dat mijn familie één woord van waardering heeft laten horen? Niets! Minder dan niets! Terwijl ze zaten te schrokken, hebben ze aan één stuk door ruzie gemaakt om de een of andere erfenis! Wat is daar nu voor gezelligs aan? Ik zat er voor gek bij, mag ik wel zeggen.'

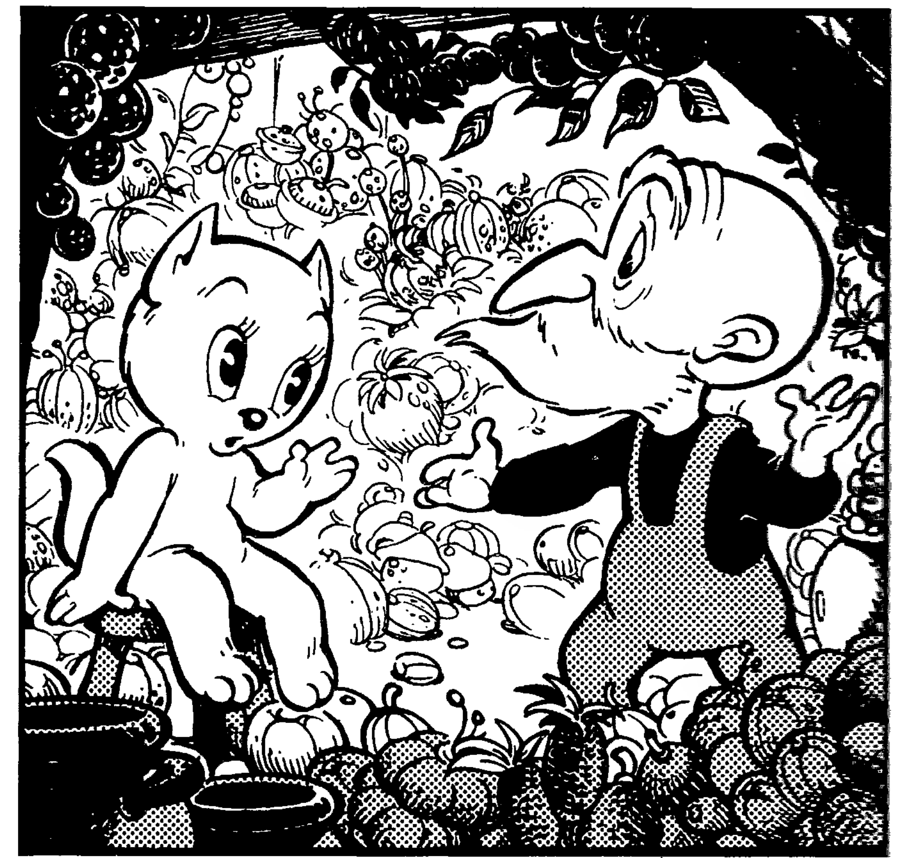
'Zeer betreurenswaardig, als u mij toestaat', zei Joost vol medegevoel. 'Maar is het u misschien ontgaan, dat men het over een bepaalde erfenis had? Een erfenis die u toch ook zal interesseren, met uw welnemen!'

'Erfenissen interesseren mij niet,' zei heer Ollie mat, 'dat moest jij weten.'

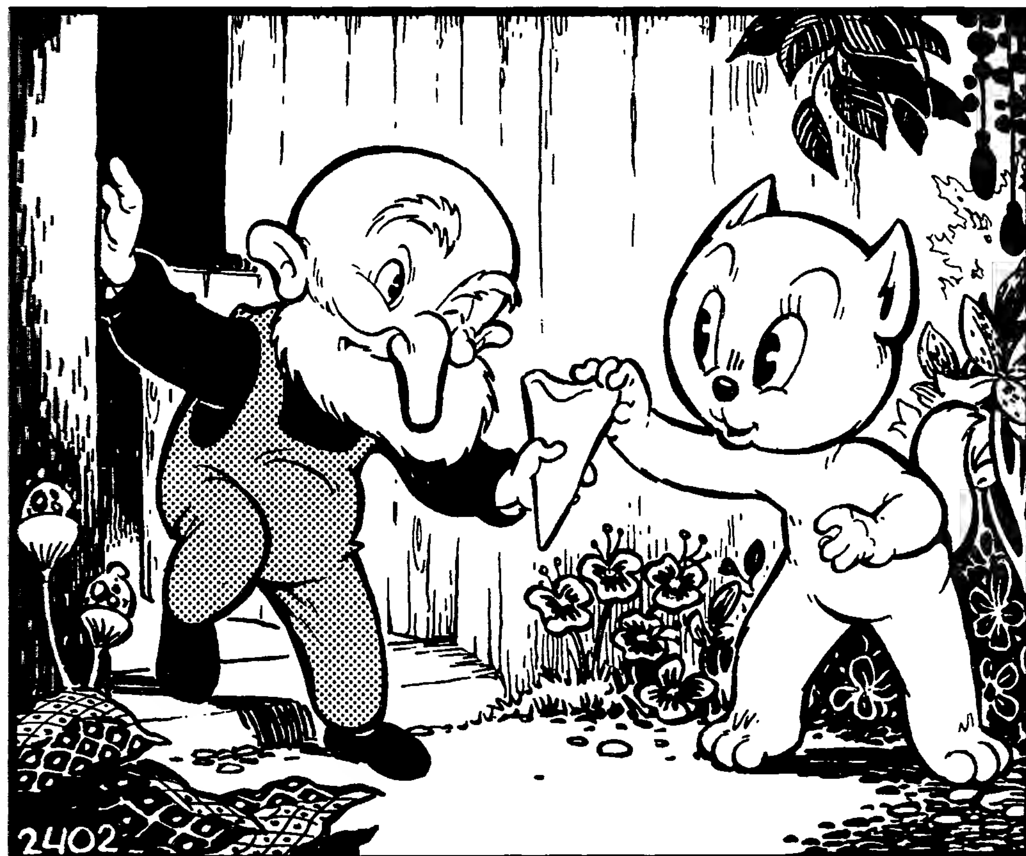
'Maar het ging over uw eigen erfenis', zei de bediende.

Het was al diep in de nacht, toen Tom Poes bij het huisje van de vreemde tuinman aankwam. Hij was nat en moe omdat hij het meer had overgezwommen en daarom was hij erg opgelucht toen hij zag, dat er nog licht brandde.
Toen hij aanklopte, werd het deurtje dan ook meteen opengedaan door de oude, die een lantarentje droeg.
'Neem me niet kwalijk dat ik zo laat nog aankom,' zei Tom Poes, 'maar ik moet wel.'
'Niks kwalijk, hoor!' riep de grijsaard uit. 'Kom binnen en ga zitten. Ik verwachtte je al een poosje. Het is zeker misgegaan met die stamboom, hè?'
'Ja,' zei Tom Poes, 'maar hoe weet u dat?'
'Zeker allemaal rare familie, hè?' hernam het ventje. 'Zeker gedoe over een erfenis, hè? Allemaal ruzie, hè?'
'Ja, precies,' zei Tom Poes, 'maar hoe weet u dat allemaal?'
'Heel gewoon', legde de gaardenier uit. 'Zo gaat het altijd met dit soort kweekwerk. En ik weet ook, dat jij me nu komt vragen om die stamboom onschadelijk te maken! Niet waar soms? Aha, zie je wel? Maar dat gaat niet, jongeheer! Dat zou ik alleen maar kunnen doen. wanneer meneer Bommel zèlf het me zou vragen. En zover is hij nog niet, hè? Zie je wel? Het moet eerst allemaal nog erger worden!'
'Dat is jammer', zei Tom Poes bedrukt.
'Ach wat, stil laten gaan', riep het manneke vrolijk. 'Niets is zo leerzaam als het kweken van stambomen, zeg ik altijd maar. Maar misschien heb ik iets om de ellende een beetje te verzachten. Ik moet ergens nog wat vrolijke noten hebben staan.'

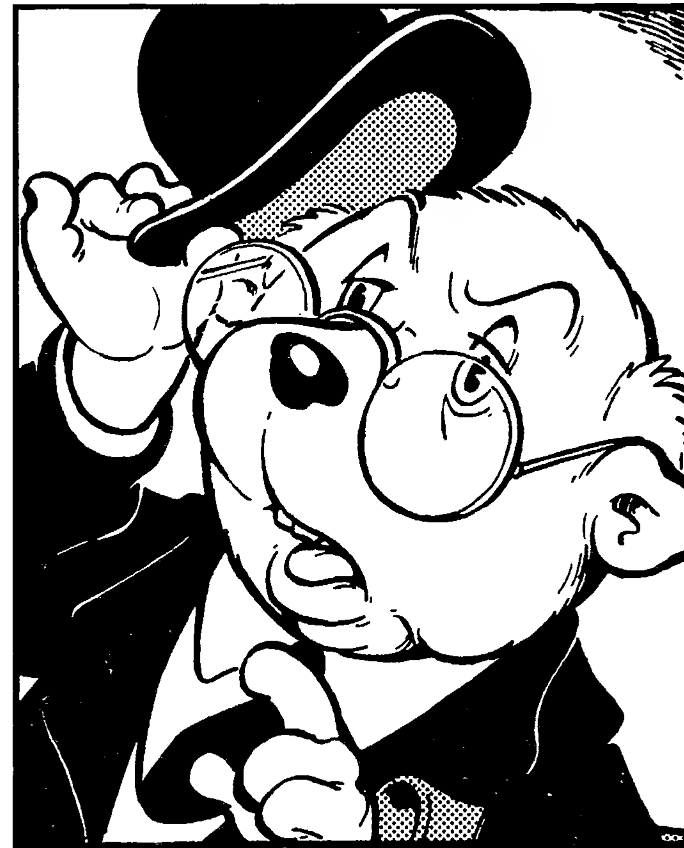
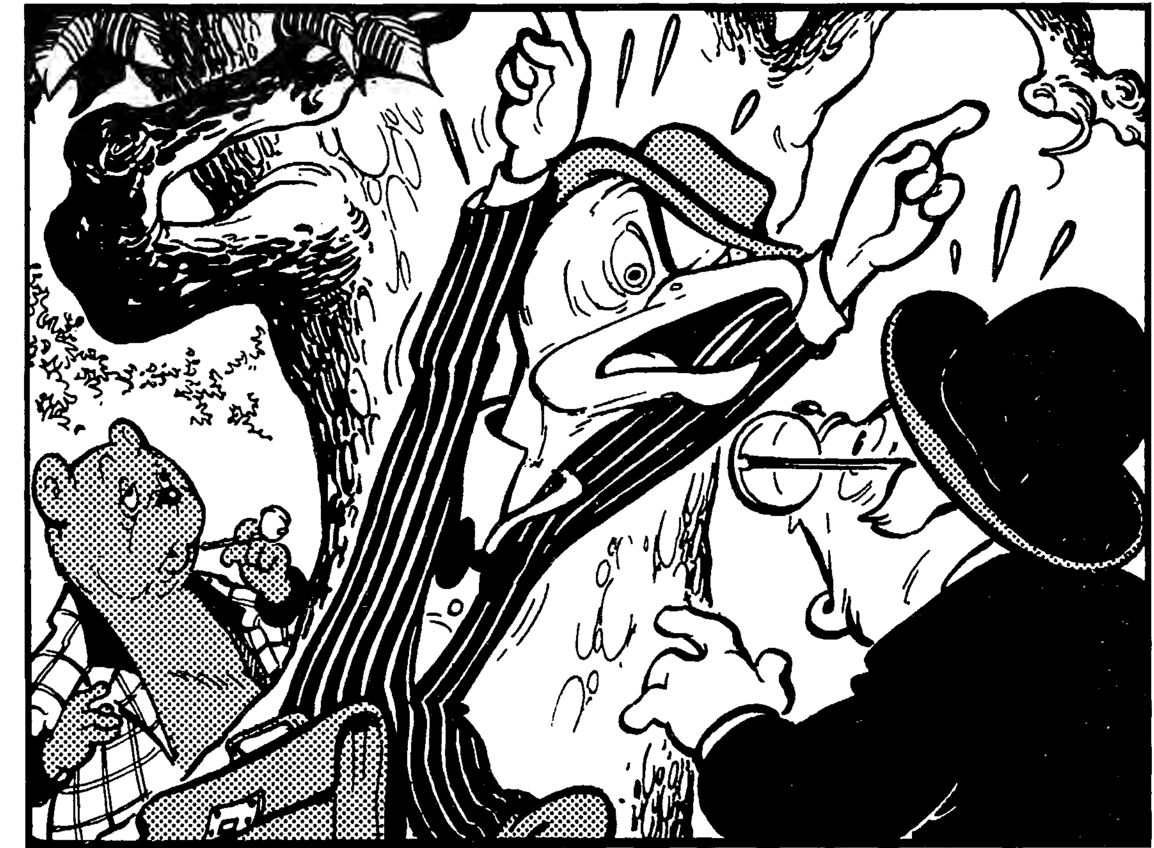

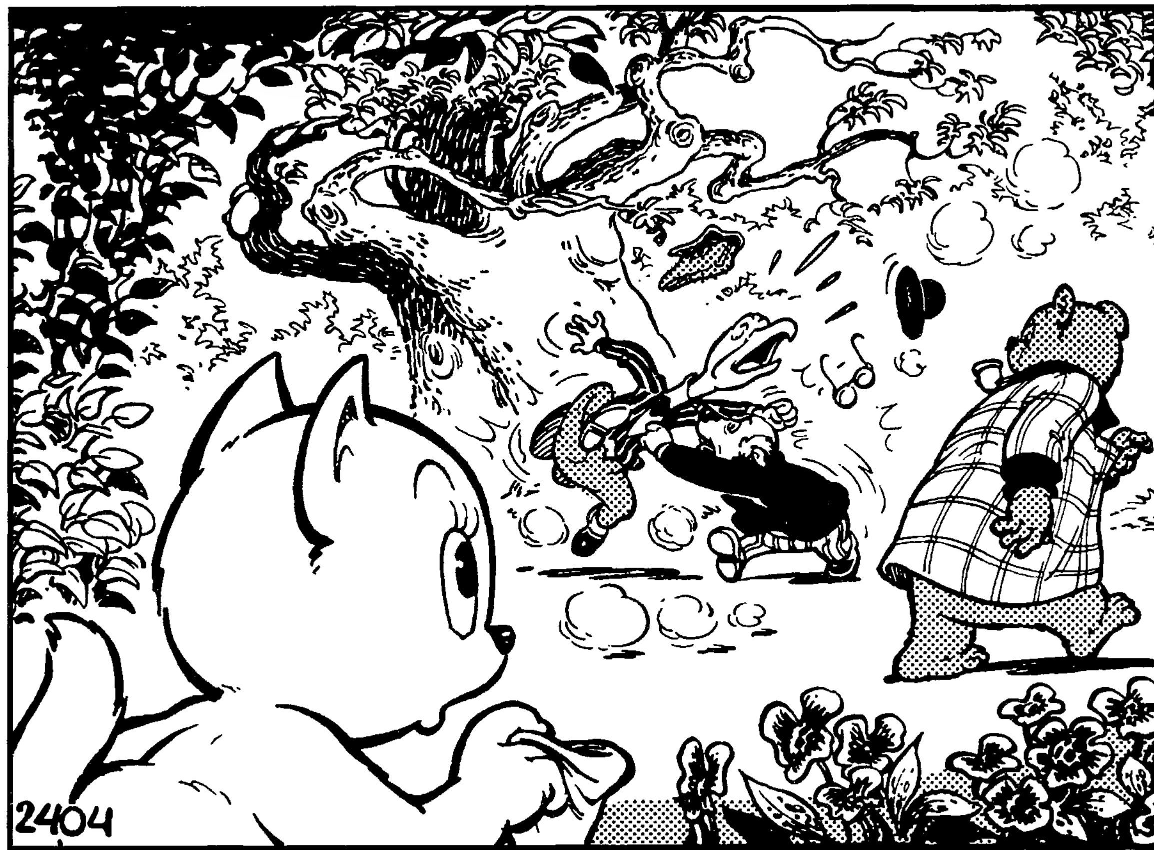

De kleine tuinman begon ijverig in zijn oogst te zoeken. Mompelend rolde hij zijn knollen door het vertrek om plaats te maken voor een luikje in de vloer.
‘Ach ja, knollen!’ prevelde hij intussen. ‘Dat is een goed groeisel, jongeheer! Nederig, eenvoudig, groeiend in de duisternis en tegen de verdrukking in. En toch zo wit en zo voedzaam. Ach ja, ik mag ze liever dan appelen. Ik heb allerhande ooft, maar ik ben het liefst in mijn knollentuin.’
Zo sprekende had hij een zakje uit het luik gehaald en hij gaf dat aan Tom Poes, terwijl hij hem uitgeleide deed.
‘Dit zijn vrolijke noten’, legde hij uit. ‘Die helpen misschien. Want die stamboom van heer Bommel is uit een twistappel gegroeid - en dat geeft nare toestanden, mijn jongen!’
Nu, daar kon heer Ollie van meepraten. Want de volgende morgen ontving hij al vroeg een advocaat in zijn studeerkamer, die zich voorstelde als de raadsman van de hertog van Bommelergaard.
‘Ik wist niet dat mijn oom een raadsman nodig had’, zei heer Bommel. ‘Anders zou ik mezelf wel hebben aangeboden!’
‘Aha! Héél aardig!’ sprak de jurist glimlachend. ‘Nee, mijn waarde jonker, dat zal niet gaan! De zaak waarvoor ik kom, is juist tegen u gericht!’
‘Tegen mij?’ riep heer Ollie geschrokken. ‘Wat heeft de hertog tegen mij, zou ik wel eens willen weten?’
‘Het gaat om uw bezittingen’, legde de ander uit. ‘U hebt alles wat u hebt, geërfd, nietwaar?’
‘Ja, eh... ja!’ gaf heer Ollie toe. ‘Van mijn goede vader, ja.’
‘Mooi’, hernam de rechtsgeleerde. ‘Dat is dan ten onrechte. De hertog is als hoofd van de familie de enige erfgenaam. Al uw bezittingen zijn dus van hem!’

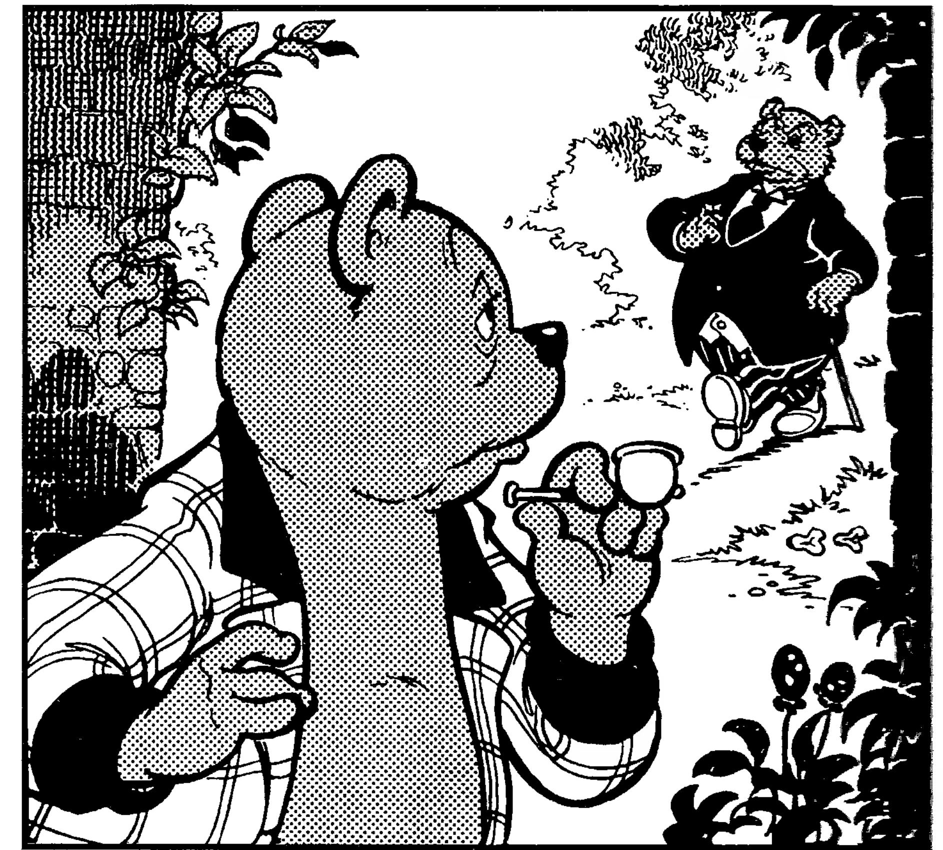

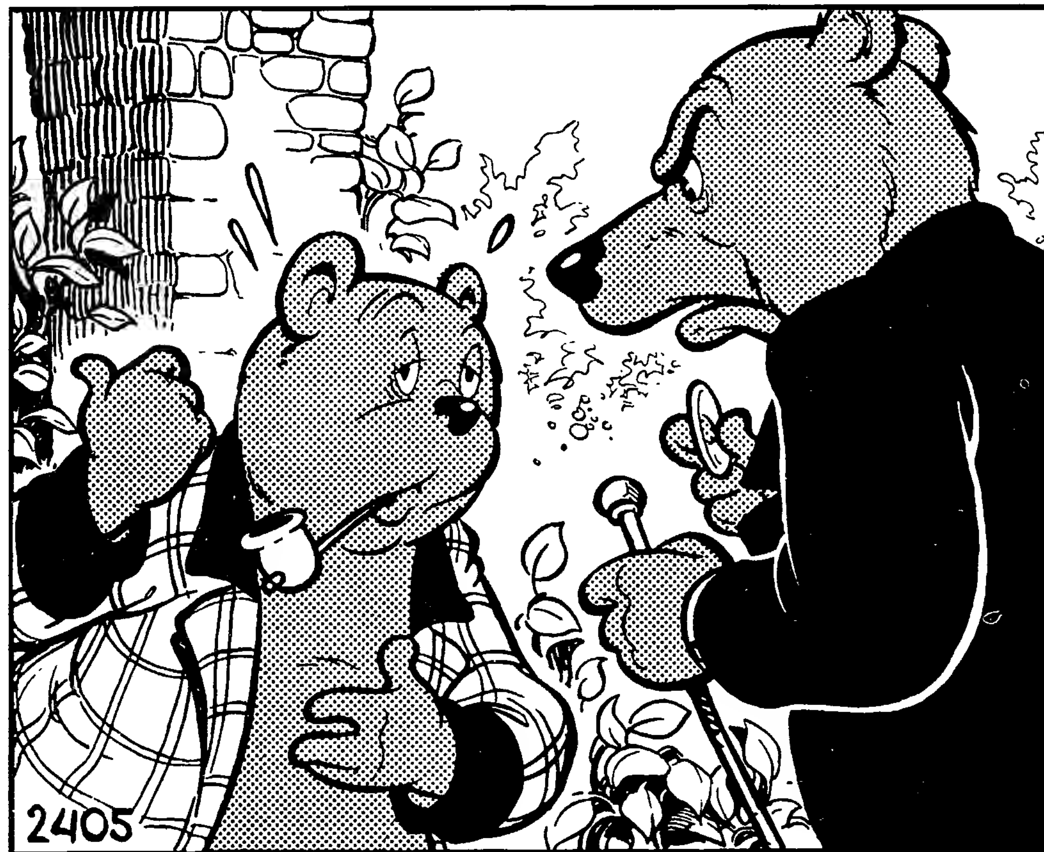
Heer Bommel begeleidde de advocaat als een verslagen heer naar de uitgang.
‘Alles wat ik van mijn goede vader geërfd heb, is dus van de hertog van Bommelergaard?’ herhaalde hij toonloos. ‘Hoe kan dat? Dat zou mijn vader nooit hebben goedgekeurd! “Ollie, jongen,” zei hij altijd, “wat van mij is, is van jou!” Nu, daar houd ik mij aan!’
‘Het zal niet gaan!’ wierp de jurist fijntjes glimlachend tegen. ‘Het geslacht Bommelergaard behoort tot de oudste in het land en de hertog beroept zich op een privilege, dat aan de familie gegeven is door keizer Frits de Eenvoudige. Daarbij werd bepaald, dat de erfenis steeds in zijn geheel zou overgaan op de oudste zoon.’
‘Maar ik bèn de oudste zoon!’ riep heer Ollie ongelukkig.
‘Ja, ja, maar uw vader niet!’ zei de advocaat geduldig. ‘Daar is ergens een fout gemaakt, die we nu weer gaan herstellen! Uw vader had een oudere broer!’
Op dat moment betrad de ambtenaar eerste klasse Dorknoper het terrein en hield de beide heren staande.
‘Een ogenblikje’, sprak hij. ‘Het blijkt nu, dat er nog enige rechten verschuldigd zijn, heer eh... jonker Olivier! Door die ongelukkige vergissing met uw afstamming heeft men indertijd verzuimd de successierechten juist te heffen!’
‘Wàt heeft men verzuimd?’ vroeg heer Ollie verward.
‘Kijk eens,’ legde de heer Dorknoper uit, ‘behalve het vermogen hebt u ook het erfrecht op de titel verkregen en de heerlijkheidsrechten van de...’
‘Geen kwestie van!’ riep nu de advocaat uit. ‘Hij heeft niets gekregen! Het vermogen komt de hertog toe!’
‘Pardon, meneer,’ zei de ambtenaar droogjes, ‘ik heb met u niets te maken! Ik moet met deze heer nog de kleinigheid van zijn erfenis verrekenen en ik sta erop, dat dit ordelijk gebeurt.’
‘U hebt niets te verrekenen!’ riep de rechtsgeleerde woedend. ‘Als hier gerekend moet worden, zal ik het doen!’
‘U vergist zich vreselijk!’ riep de heer Dorknoper met grote stem. ‘Als er iets verrekend moet worden, dan doet de staat dat!’

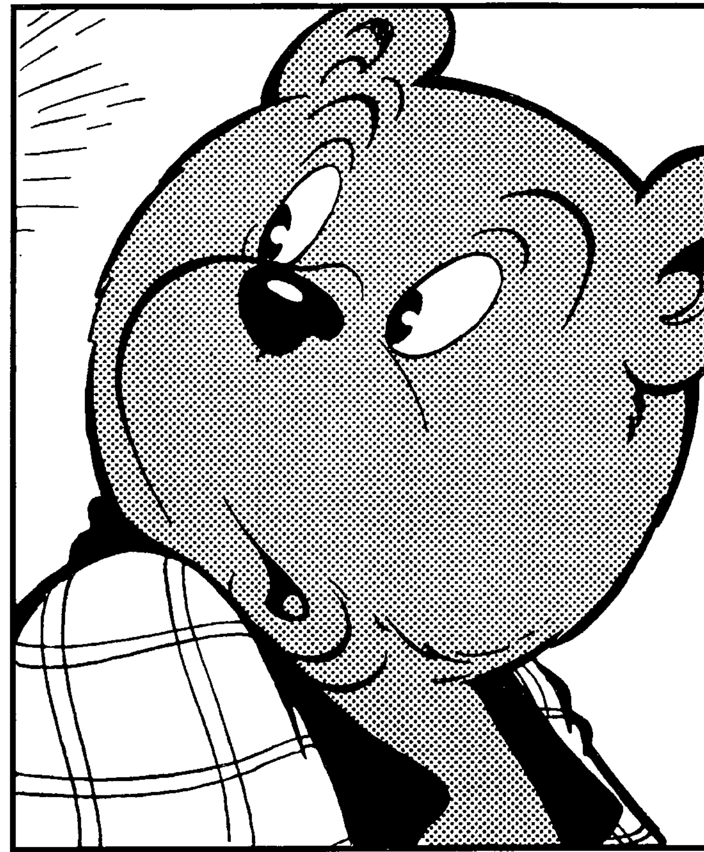

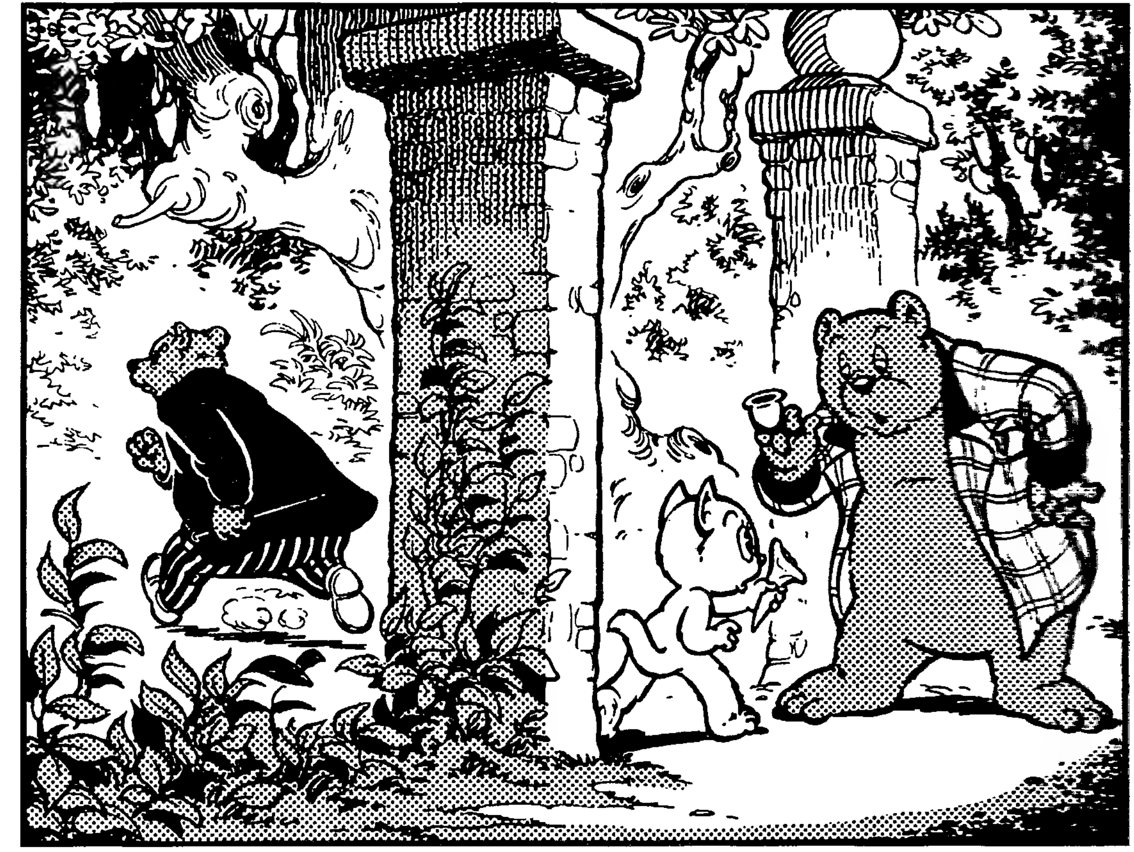

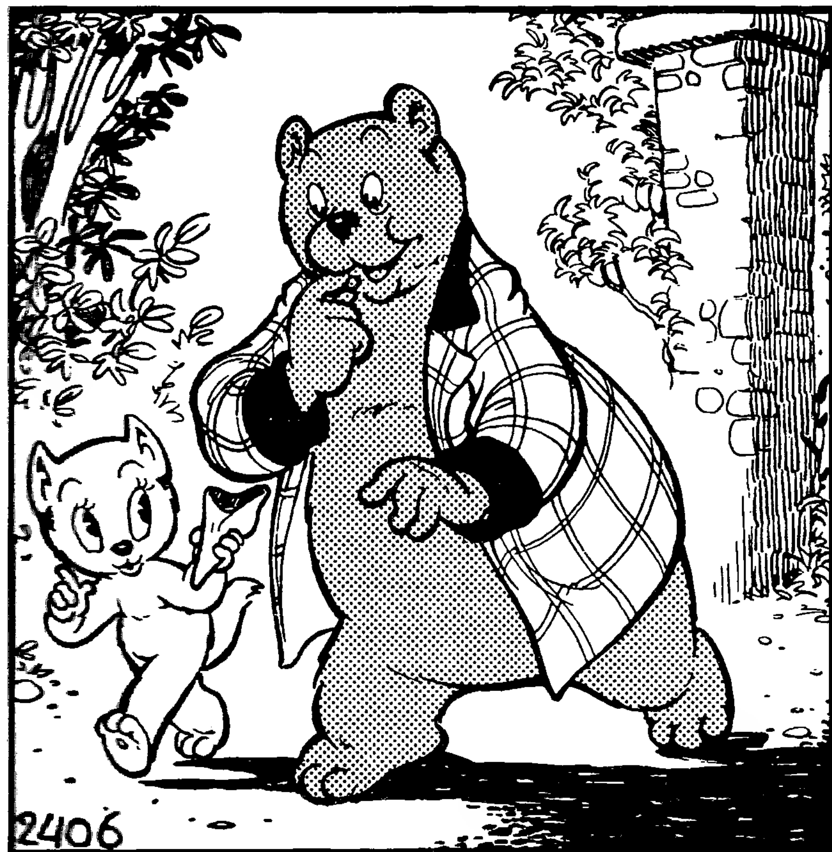
De ochtend was al een eindje gevorderd, toen Tom Poes Bommelstein weer naderde. Al van verre klonk hem een luid geschreeuw tegemoet en van onder heer Ollies wilde stamboom wolkten stof en zand omhoog.
'Een gevecht!' mompelde Tom Poes in zichzelf. 'Eigenlijk kan je wel zien, dat die boom uit een twistappel is gegroeid. Als ik het zo achteraf naga, is er nog niets dan ruzie en gevecht geweest sinds dat ding er staat. Ik ben benieuwd wie er nu weer bezig zijn!'
Hij stapte de tuin binnen en ontwaarde de ambtenaar eerste klasse Dorknoper, die handgemeen was met een keurige heer, in wie de oplettende lezertjes zeker de advocaat van oom Bommelergaard zullen herkennen. De beide heren waren echter ongeschoolde worstelaars en tegen de tijd dat Tom Poes hen bereikte, zakten ze snakkend naar adem op de grond, terwijl ze slechts nog ongeordende bewegingen maakten.
'Wat is hier aan de hand?' vroeg Tom Poes bezorgd.
'Kw-kwulmprff!' stamelde de rechtsgeleerde en de hooggeplaatste ambtenaar voegde eraan toe: 'Hwrachtsj!'
Daar werd Tom Poes niets wijzer van. Maar omdat hij toch iets doen wilde om de sukkelaars wat op te beuren, haalde hij een paar noten uit het zakje en gaf hun die.
'Dit moeten vrolijke noten zijn', legde hij uit. 'Wat dat betekent. weet ik niet. Maar het klinkt in ieder geval niet slecht.'
Heer Bommel had alles met een mat oog gadegeslagen bij de tuinpoort. Het was duidelijk dat de gebeurtenissen hem boven zijn macht begonnen te groeien en dat hij een weinig versuft was. Zijn gelaatsuitdrukking veranderde dan ook niet, toen hij zijn oom. de hertog, zag naderen.

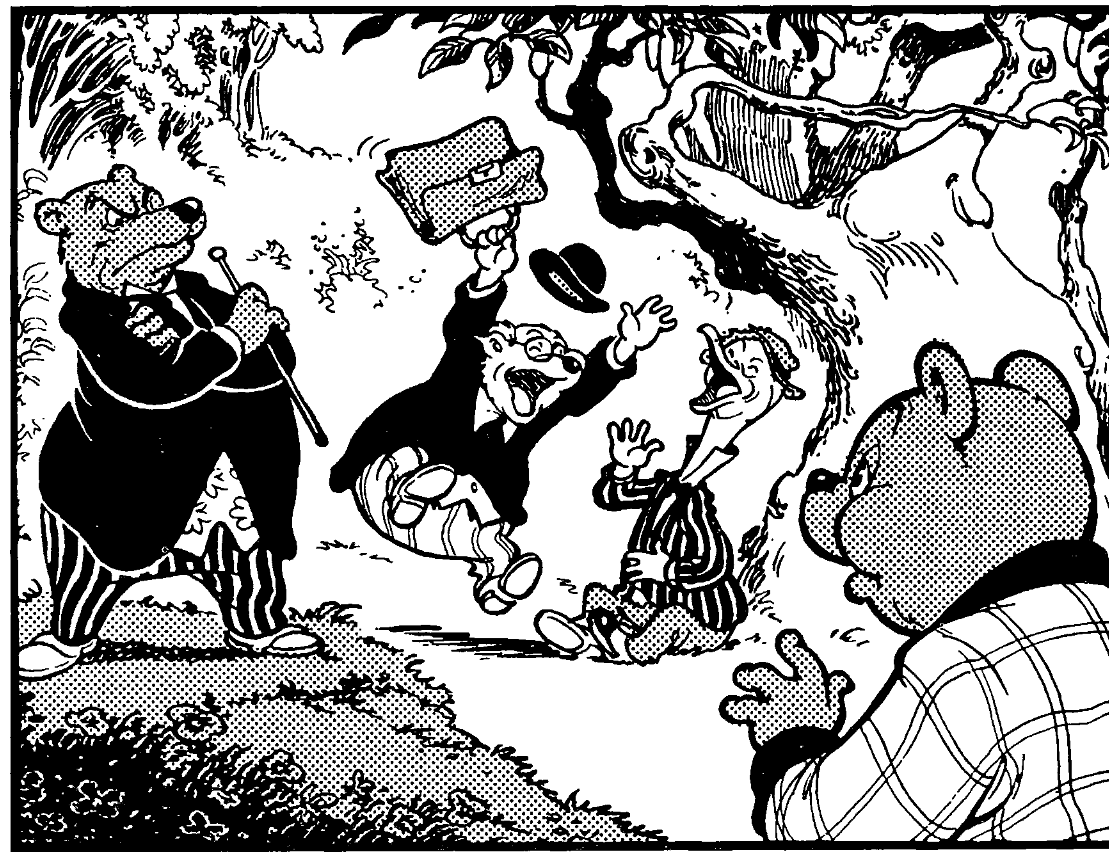
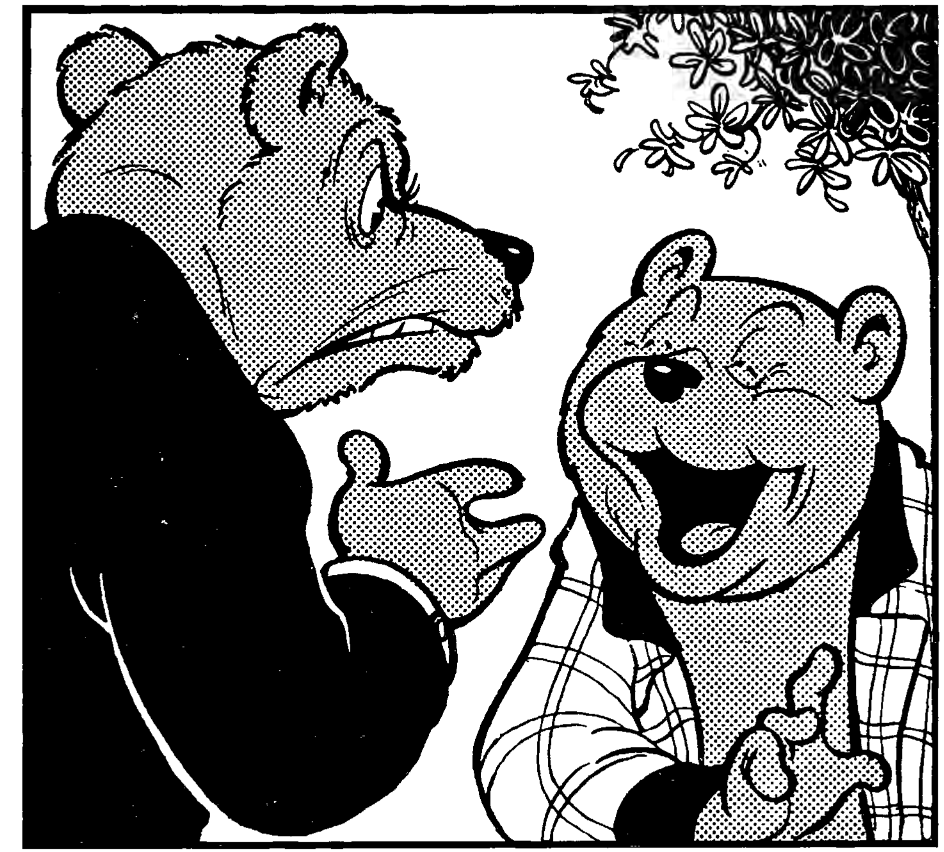

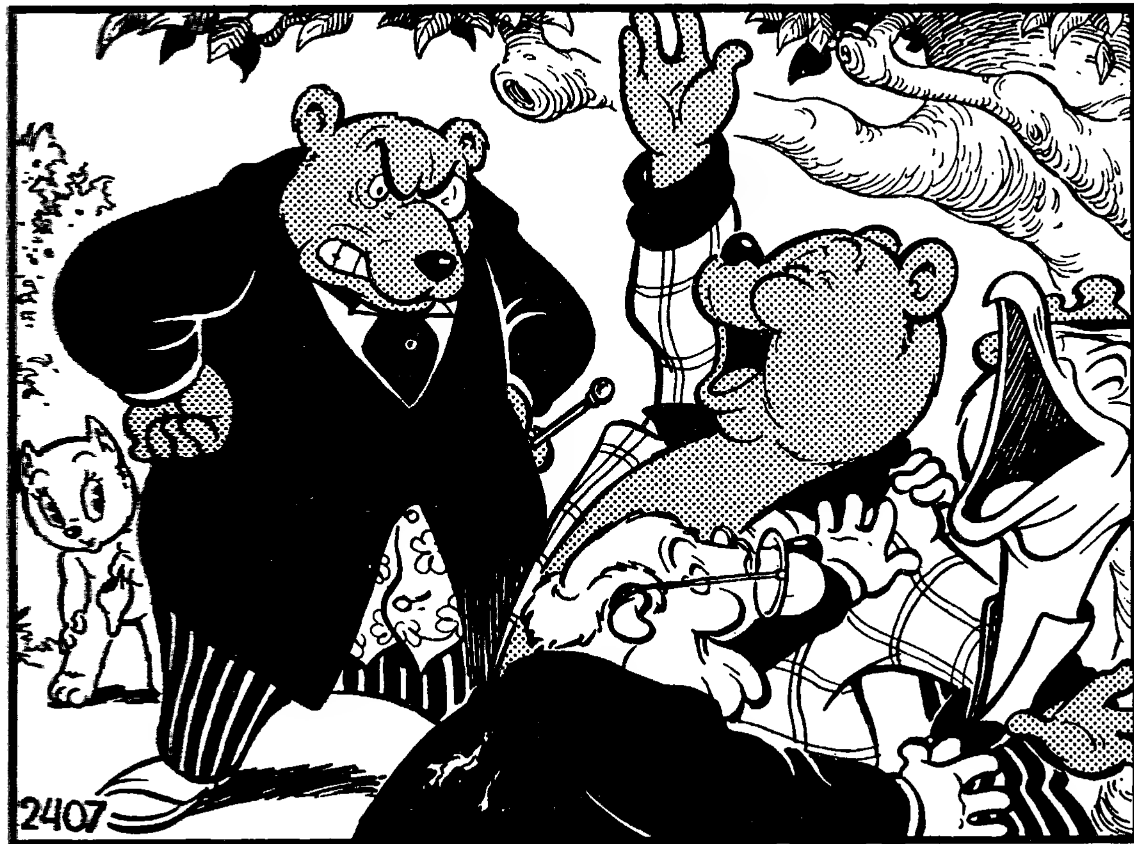

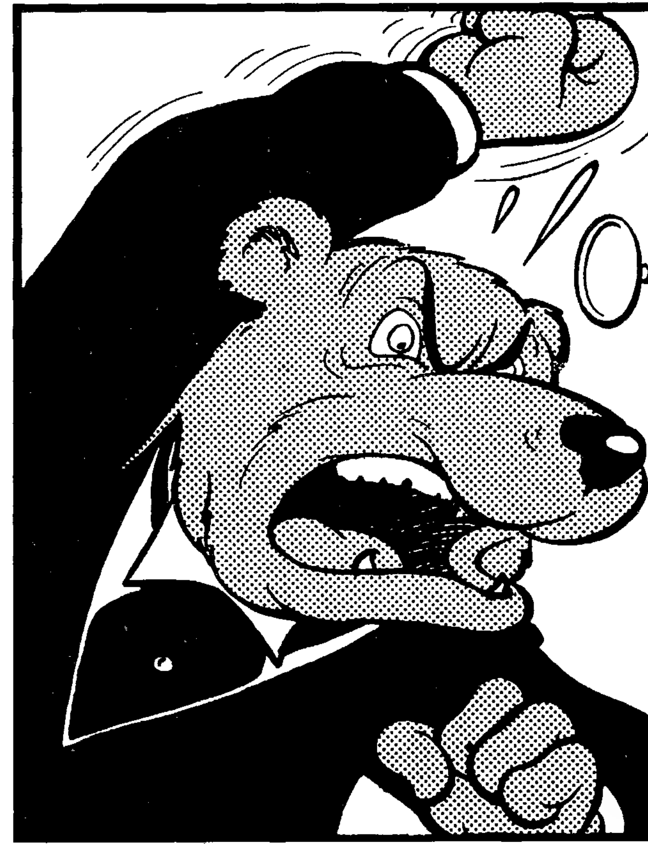
Heer Ollie mompelde op lusteloze wijze een groet, maar de edelman antwoordde daar nauwelijks op.
'Zo!' sprak hij op barse toon. 'En hoe staat het met die erfeniskwestie? Is die al geregeld? Ik heb een hekel aan geldzaken!'
'Ik ook', zei heer Bommel mat. 'Geld speelt geen rol. Geld behoort geen rol te spelen, bedoel ik.'
'Huh?' snauwde de hertog. 'Geen rol? Hm! Zo lang het naar mij toe rolt, ben ik het daarmee eens. En daarom hoop ik, dat die erfenis nu in goede handen komt. Nou, hoe staat het ermee?'
'Daar binnen is een advocaat', zei heer Ollie vermoeid. 'Hij heeft ruzie gekregen met een ambtenaar, over mijn geld! Het is allemaal erg naar. Ik wilde wel dat ik nooit aan die stamboom begonnen was. De laatste dagen is er overal herrie en ruzie en vechtpartijen en geschreeuw en daar kan een heer met mijn fijn gestel niet tegen. Ik heb behoefte aan een kwinkslag en een gulle lach, in plaats van...'
Op dat moment klonk er achter hem plotseling het luide gegiechel van de ambtenaar Dorknoper, dat al spoedig aangevuld werd door een uitbundig gegier van de rechtskundige.
'Ze lachen!' zei heer Bommel verbaasd.
'Ze lachen!' loeide de hertog. 'Maar als die slungel denkt, dat ik hem betaal om pret te maken, vergist hij zich toch. Ik betaal hem om te rechten - en dat zal ik hem eens leren!'
Zo sprekende snelde de edelman grimmig de tuin in. Tom Poes kwam intussen naar zijn vriend toe en zei tevreden: 'Ze werken, hoort u wel?'
'Wat? Wie werken?' vroeg heer Ollie verwonderd.
'De vrolijke noten!' legde Tom Poes uit. 'U moest er ook een nemen!'

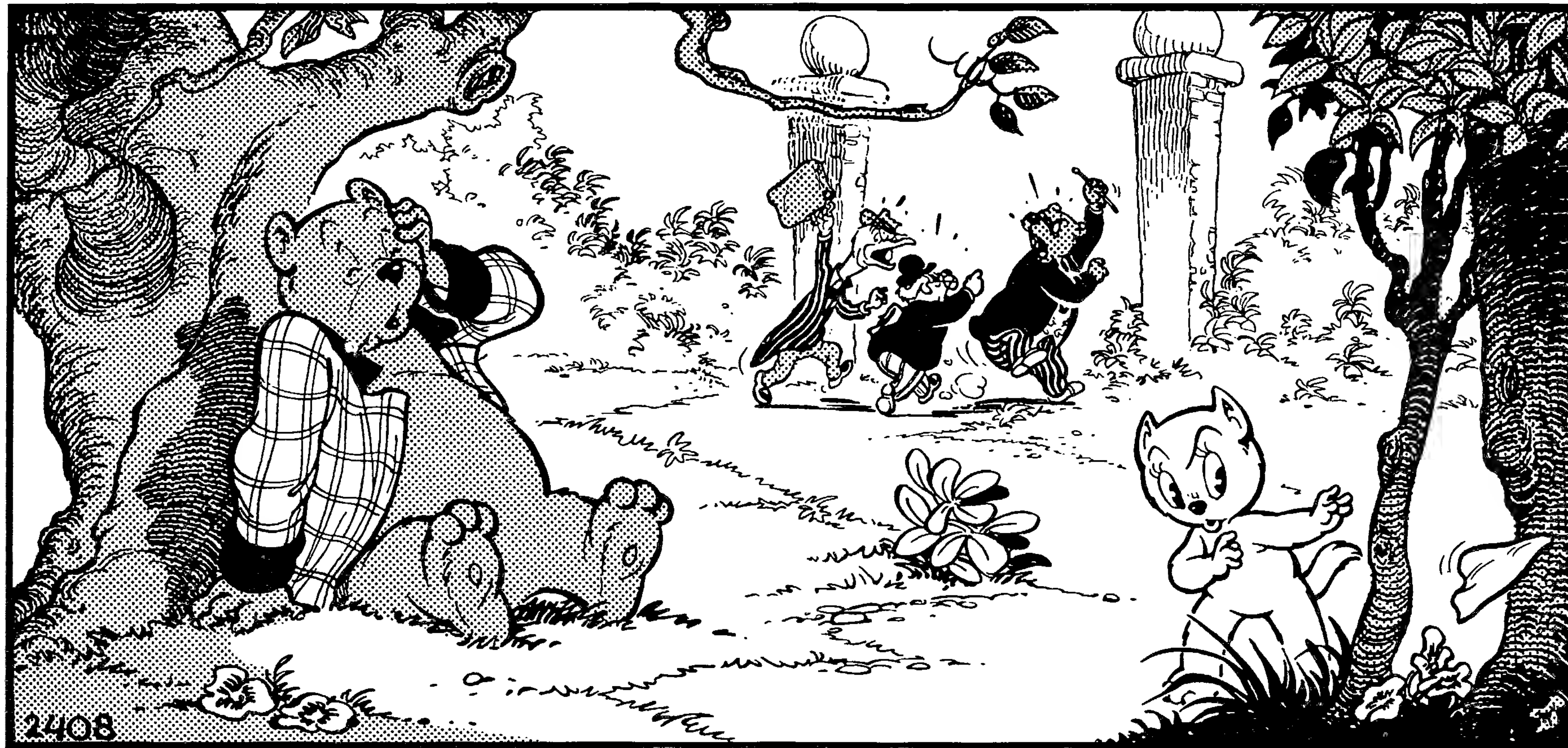

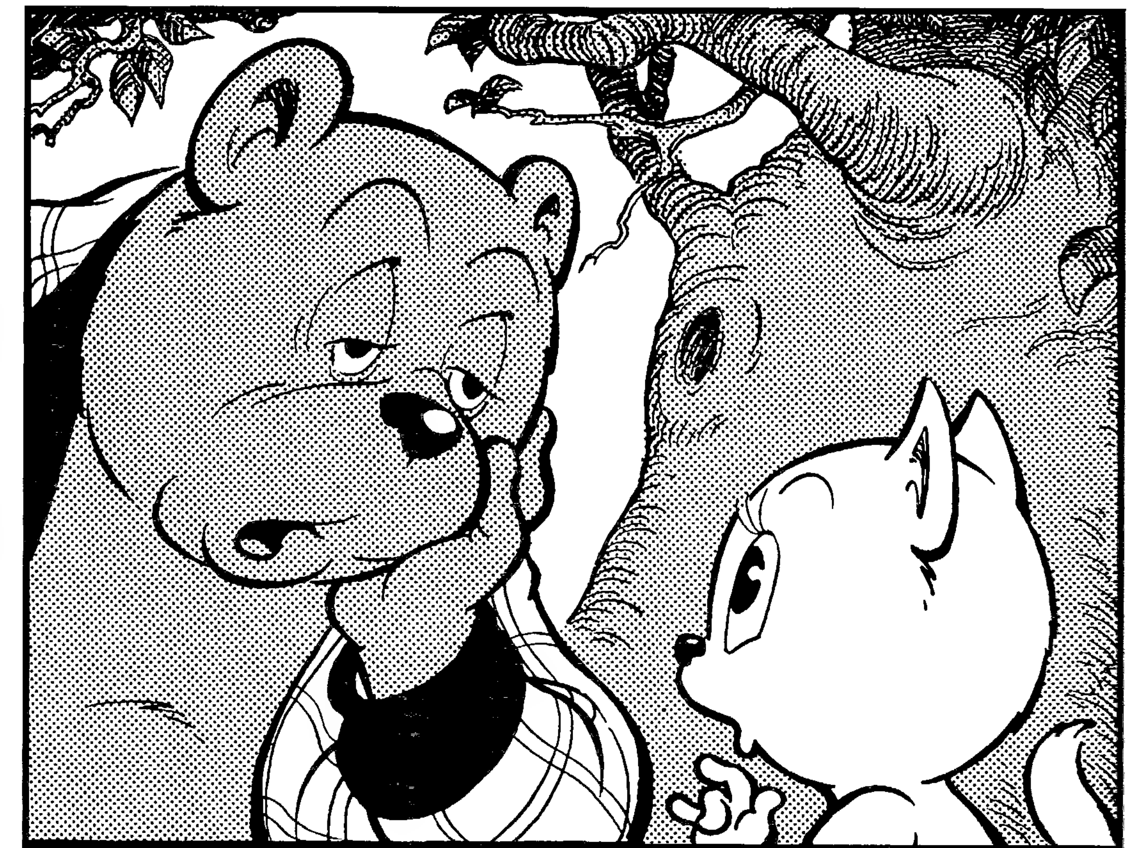
Heer Bommel keek verbaasd naar het zakje dat Tom Poes hem voorhield, en nam er een noot uit.
'Vrolijke noten, zeg je?' vroeg hij bevreemd. 'Eigenaardig. Ik heb altijd gedacht dat dat een uitdrukking is die humoristen gebruiken als ze flauwe mopjes gaan tappen. En nu blijkt het, dat men ze kan opeten. Hm, kwaad zal het niet kunnen en het klinkt tenminste vriendelijk!' Zo sprekende kraakte hij de schil en stak het vruchtje in zijn mond.
'Kom,' vervolgde hij, iets opgewekter, 'laten we eens gaan zien wat die advocaat en die Dorknoper eigenlijk voor een pret hebben.'
Nu, die pret was werkelijk heel bijzonder. De beide heren bewogen zich, schreiend van het lachen, van het ene been op het andere, terwijl ze onsamenhangende woorden riepen.
De hertog stond met gekruiste armen grimmig naar het toneeltje te staren.
'Wat betekent dit?' bulderde hij. 'Hoe staat het met mijn erfenis?'
'Oehoehohoho!' gierde de rechtsgeleerde. 'Erfenis! Hohohaha!'
'Hihihihihi!' giechelde de ambtenaar eerste klasse. 'Belastingen! Hihihi! Alles belastingen!'
De edelman liep paars aan en wendde zich nu tot heer Bommel, die met een glimlach om de mond naderde.
'Wat mankeert deze sukkels?' vroeg hij woedend. 'Wat is er grappig aan deze ernstige zaak?'
Nu kon heer Ollie zich ook niet langer goedhouden.
'Hahaha!' riep hij uit. 'Wat een mop! Ik heb een erfenis... U wilt m-mijn erfenis... Hahaha... hahaha! Die advocaat... oehoehoho... die wil uw erfenis... hebben en die... die... Dor... Dork... Dorknoper wil alles hebben!' Hier overmande de lach hem zozeer, dat hij sprake-loos begon rond te springen.
'Volkomen warhoofdig!' mompelde de hertog verbijsterd. 'Daar is immers niets leuks aan?'
'Toch wel', zei Tom Poes. 'Het leuke is dat al het geld waar zo'n herrie om gemaakt wordt, alleen maar van heer Bommel is!'

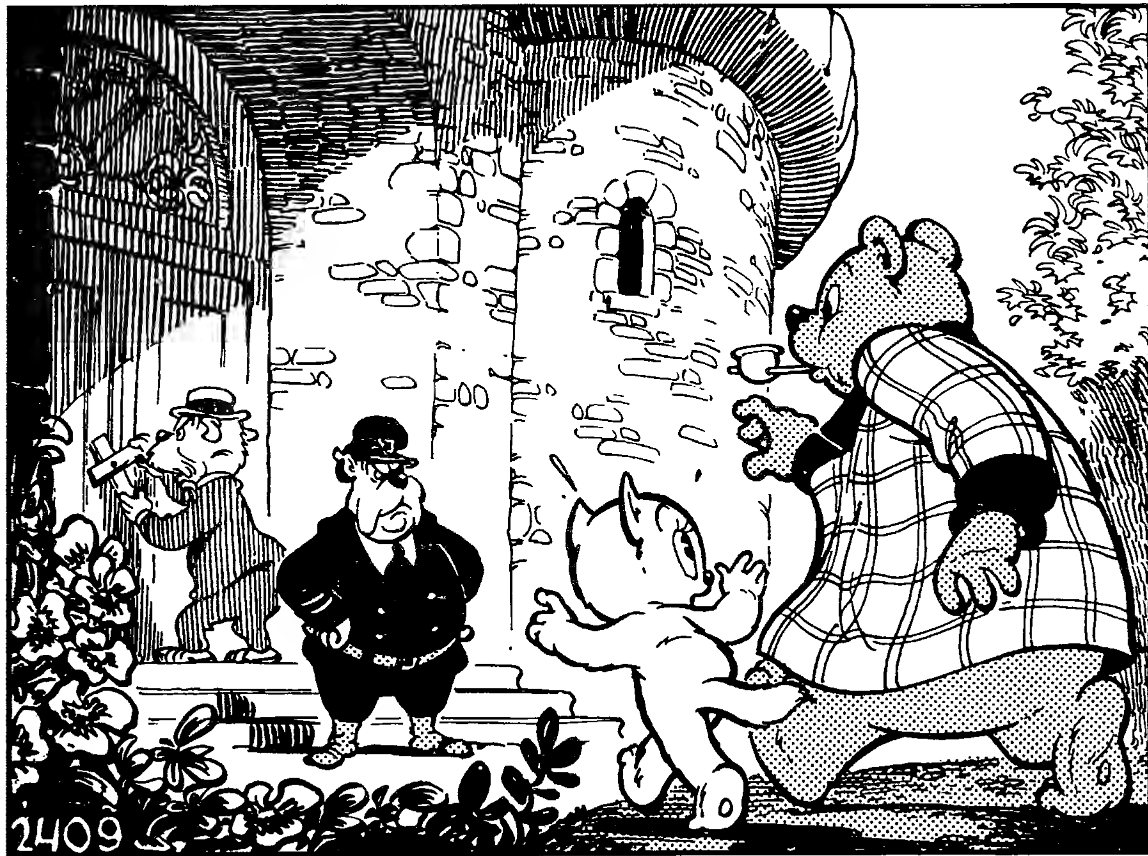

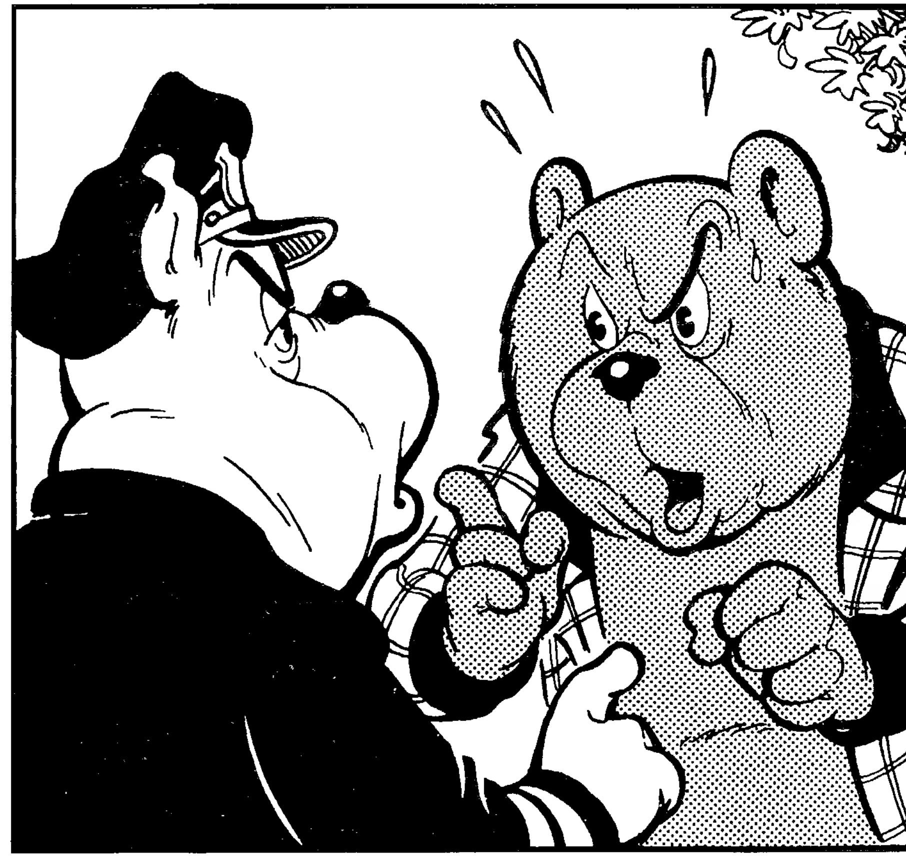
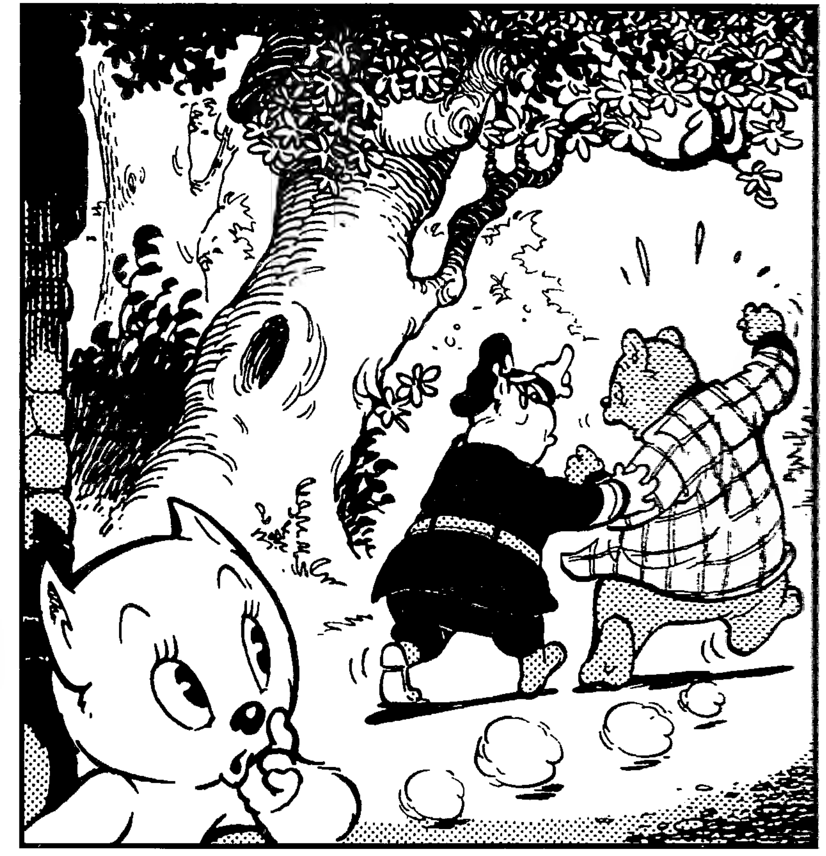

Nu verloor de hertog van Bommelergaard al het geduld dat hij had, en dat was toch al niet veel.
De oplettende lezertjes zullen begrepen hebben, dat hij een edelman met een opvliegend karakter was. Bovendien hield hij in het geheel niet van vrolijkheid om zich heen en het geluid van een gulle lach was hem een gruwel. Vol walging staarde hij dan ook naar heer Bommel, die met de heer Dorknoper en de advocaat brullend en gierend op de grond stond te trappelen, terwijl ze elkaar knallend op de schouders sloegen.
Tom Poes keek op een afstandje tevreden naar het vrolijke tafereeltje en bedacht, dat die vrolijke noten toch maar een goed idee geweest waren.
'De grap waar ze om lachen is niet sterk', dacht Tom Poes. 'Maar een slappe lach is beter dan ruzie maken en het is prettig wanneer iedereen blij is.'
Op dat moment viel het hem ineens op, dat niet iederéén blij was. Heer Ollies nieuwe oom had een roodviolette tint aangenomen en stiet een dof loeiend geluid uit, terwijl hij zich blind van drift op het groepje grappenmakers wierp.
De gevolgen lieten niet lang op zich wachten. Het gelach eindigde plotseling in enkele vage kreten, een ogenblik schoten er enkele lichamen door de lucht en toen was het al gebeurd.
Toen Tom Poes verschrikt naderbij kwam, was het gezelschapje geheel stilgevallen en liep de verbolgen edelman voldaan de tuin uit.
'Ik heb me vergist', dacht Tom Poes verslagen. 'Die noten zijn veel te slap. Tegen die twistappel kunnen ze niet op! Het is jammer.'

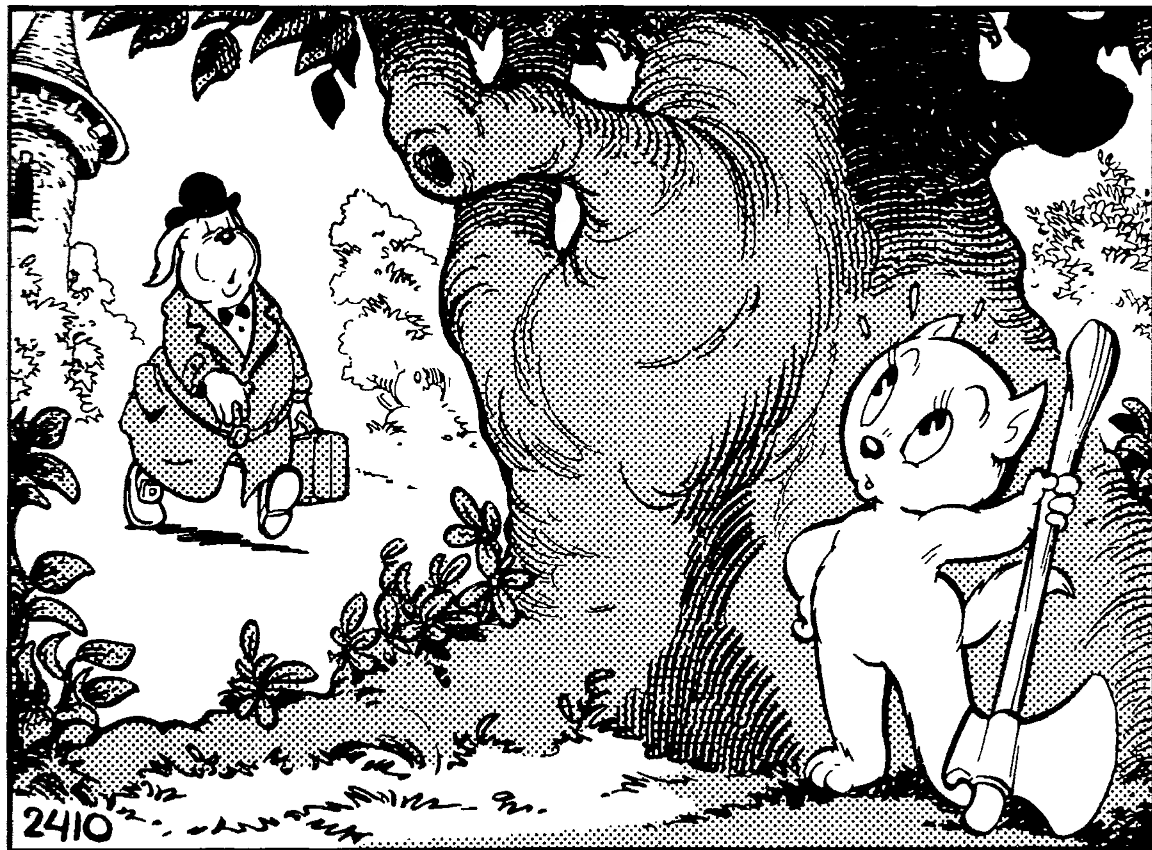

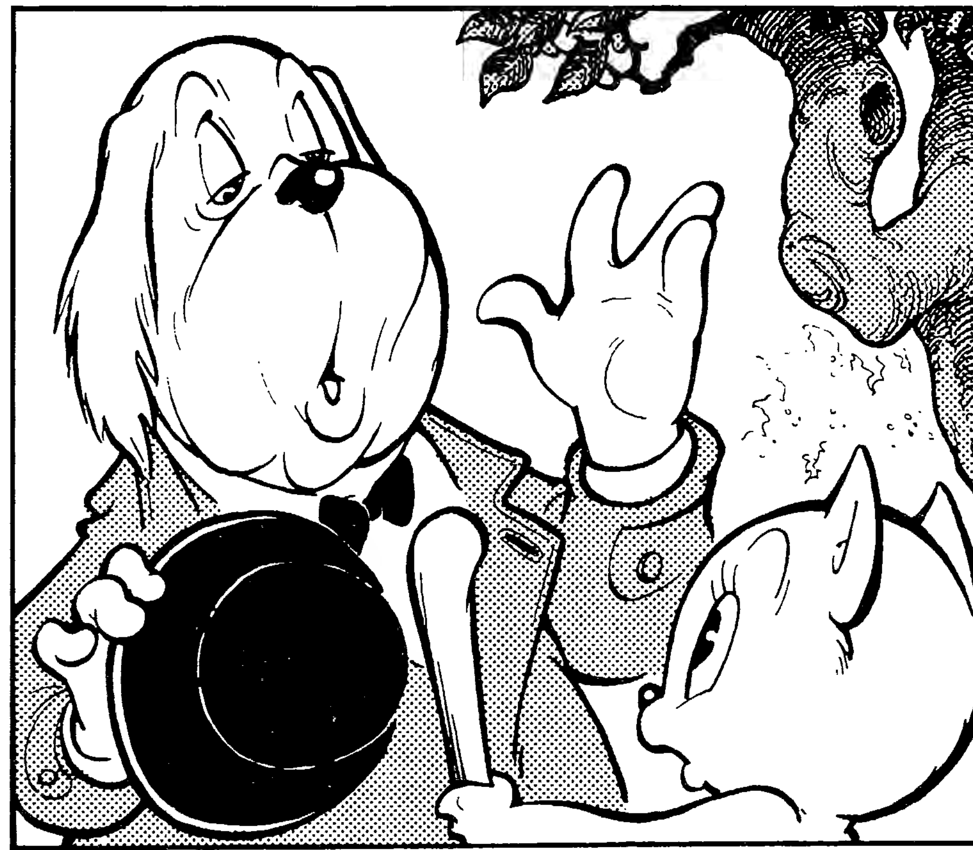
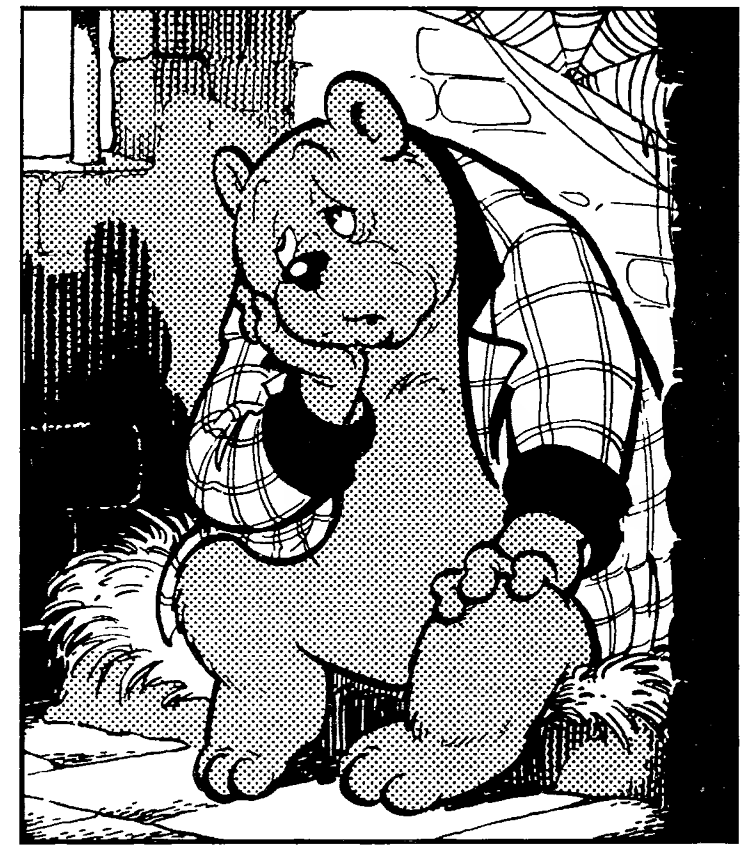
Toen heer Bommel enige tijd later weer tot zichzelf kwam, was alle vrolijkheid geheel uit hem weggezakt. Enigszins duizelig betastte hij zijn builen en toen richtte hij zich kreunend op.
De ambtenaar eerste klasse Dorknoper en de advocaat van oom Bommelergaard verdwenen in de richting van de uitgang van de tuin. Ze liepen tamelijk kreupel en gaven op luide toon hun misnoegen te kennen over de lompe behandeling die ze hadden ondergaan.
Oom zelf wachtte hen bij de tuinpoort op en zijn krachtige bariton overstemde reeds spoedig het klaaglijk geblaat van de anderen.
Heer Ollie wachtte tot het rumoer van de woordenwisseling in de verte verdwenen was en wendde zich toen tot Tom Poes.
'Ik begrijp niet, waarom ik daarnet kon lachen', sprak hij op zwakke toon. 'Dit alles is zo ruw en zo stuitend, dat het me te veel is om erover te praten. Laat staan te lachen! Het moet een héél verdrietige lach geweest zijn, als je begrijpt wat ik bedoel!'
'Nee,' zei Tom Poes, 'dat was het niet. Het waren die noten. Maar ze deugen niet. Ze kunnen niet tegen uw twistappelboom op. En overigens heb ik vrolijke noten nooit vertrouwd. Ze zijn meestal hol.'
Zo sprekende wierp hij het zakje weg en keek nadenkend naar de boom.
'Ik weet wat je wilt zeggen', zei heer Ollie somber. 'Ik had nooit aan een nieuwe stamboom moeten beginnen. Ja, ja. Dat wou je zeggen, spreek het maar niet tegen. Ik had nooit ergens aan moeten beginnen - ik weet het. Alles loopt me tegen. Ach, hoe kom ik nu weer van al die ellende af?'

'Ik weet hoe u van die stamboom kunt afkomen', zei Tom Poes, toen ze weer terugliepen naar Bommelstein. 'U hoeft alleen maar aan die rare, kleine tuinman op dat eilandje te vragen of hij hem wil uitgraven of zoiets. Dat wil hij graag doen, als u het hem maar zèlf vraagt, zei hij.'
'Hoe weet je dat allemaal, jonge vriend?' vroeg heer Ollie verwonderd.
'Heel gewoon', zei Tom Poes. 'Ik ben bij hem geweest om hulp te vragen, toen uw nieuwe familie op bezoek kwam. Maar hij kon toen niets doen, omdat u het hem zelf niet vroeg, zei hij.'
Heer Bommel schudde getroffen het hoofd.
'Ach,' zei hij, 'je bent toch een ware vriend! Ik wist helemaal niet, dat je dat voor me gedaan had. Ach, ik zal voortaan beter naar je luisteren. Alles zal anders worden, dat beloof ik je! Ik ga nu meteen naar dat eilandje en ik zal...'
Hij zweeg en staarde onthutst naar de ingang van zijn slot. Daar stond de grimmige gedaante van commissaris Bulle Bas hem op te wachten, terwijl een deurwaarder met een zegeltje zijn deur waarde.
'Wat is dat voor geknoei?' riep heer Ollie verontwaardigd.
'Blijf kalm!' waarschuwde de politiechef, op hem toetredende. 'Ik heb een onaangename boodschap voor je. De partijen zijn het eens geworden!'
'Welke partijen?' schreeuwde heer Bommel verhit. 'Wàt eens geworden? Wat betekent dit?'
'Dit betekent,' legde de commissaris geduldig uit, 'dat er beslag op Bommelstein wordt gelegd en dat ik bevel heb om je in gijzeling te nemen, totdat je schulden voldaan zijn. Het gaat om je erfenis en om de belastingen; je weet wel!'
Zo sprekende vatte hij de ander in de kraag en duwde hem voor zich uit naar de gereedstaande politieauto. En het hielp heer Ollie niet of hij al riep, dat het allemaal een misverstand was en dat hij deze familie net had willen afschaffen.

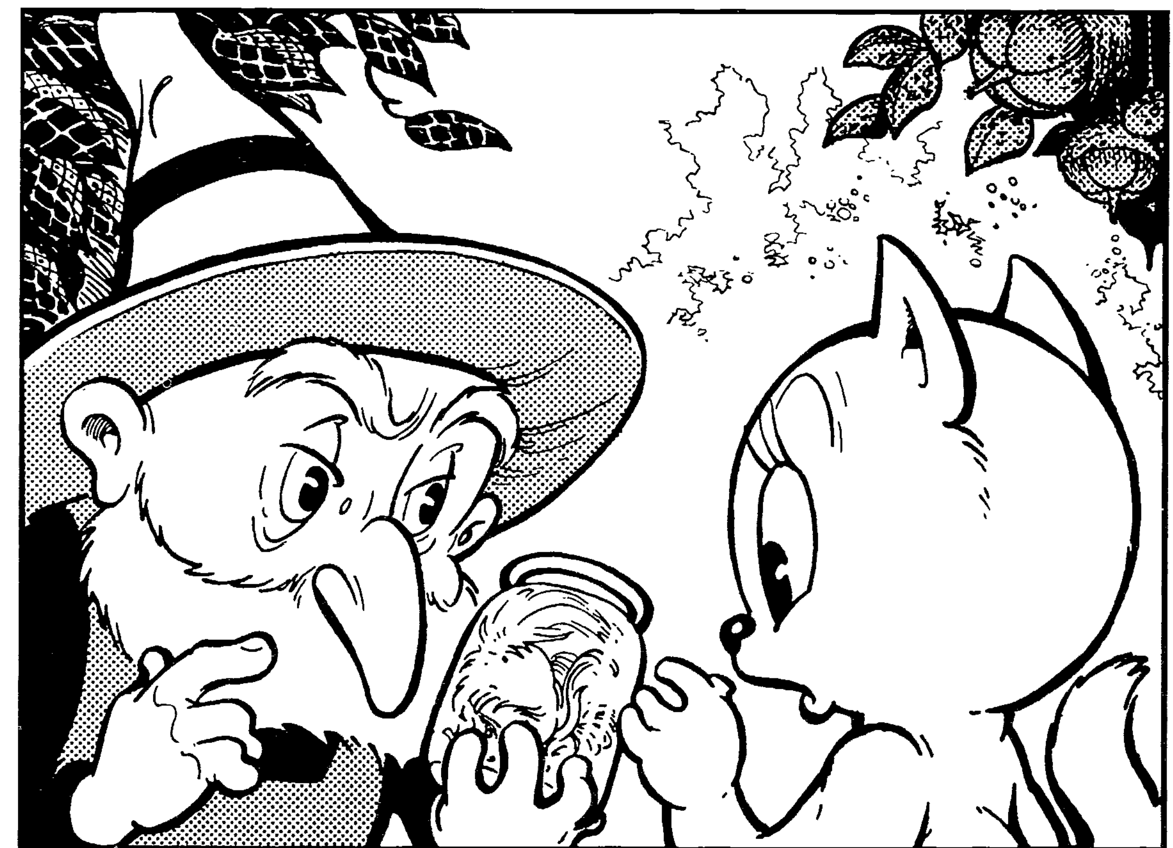

Tom Poes bleef bij het hek staan en keek toe hoe zijn vriend razend en tierend in de politieauto werd weggevoerd.
'Dat ziet er niet best uit!' dacht hij. 'Heer Ollie wordt dus opgesloten, totdat zijn schulden betaald zijn. Maar die schulden zijn vreselijk groot, als ik het goed begrijp. Want hij moet al zijn geld aan de hertog geven en de belasting over al dat geld aan Dorknoper. Dus daar komt hij nooit uit!'
Hij raapte peinzend een bijl op en keek naar de woeste boomstam. 'Die is de schuld van alles', mompelde hij.
Op dat moment kwam de bediende Joost het pad aflopen met een koffertje om voorlopig afscheid te nemen.
'Niet doen, jongeheer!' sprak hij ernstig, toen hij Tom Poes zo zag staan. 'Omhakken leidt tot niets. Uit de werkelijk goede beeldverhalen kunt u leren, dat er dan onmiddellijk meer bomen zouden gaan groeien - uit de gevallen vruchten. En dat zou héél vreselijk zijn. Overigens moet u mij verschonen. Ik ga enige tijd bij mijn familie logeren, want wat hier gebeurt, moet ik sterk afkeuren, als u mij toestaat. Wat zou heer Oliviers vader wel niet zeggen, als hij wist wat er met die erfenis gebeuren gaat? Trouwens, waar komt die hertog ineens vandaan, als ik zo vrij mag zijn? Nee, het bevalt me niets en ik zal maar eens rustig afwachten hoe dit afloopt, met uw welnemen.'
Toevallig was ook heer Bommel bezig met het denken over zijn goede vader.
'Wat zou hij hebben gezegd, wanneer hij ontdekt had, dat zijn oudere broer een hertog was?' zo vroeg heer Ollie in zijn eenzame cel zich af. 'En waarom had hij geld en die hertog niet? En hoe kon ik dat geld erven, terwijl er toch een hertog was? En wie zijn generaal Bastiaen en nicht Suus eigenlijk? Bah, dit is allemaal onzin! Zoiets kan gewoon maar niet echt gebeuren!'

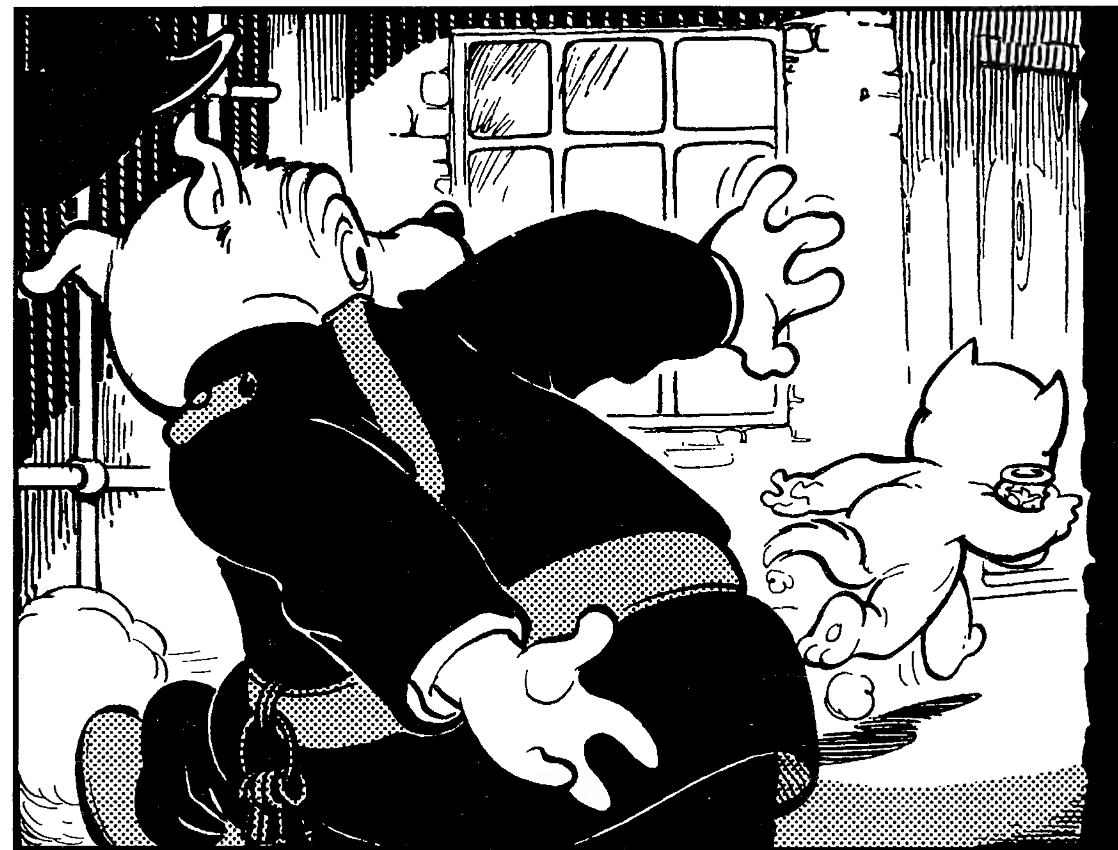
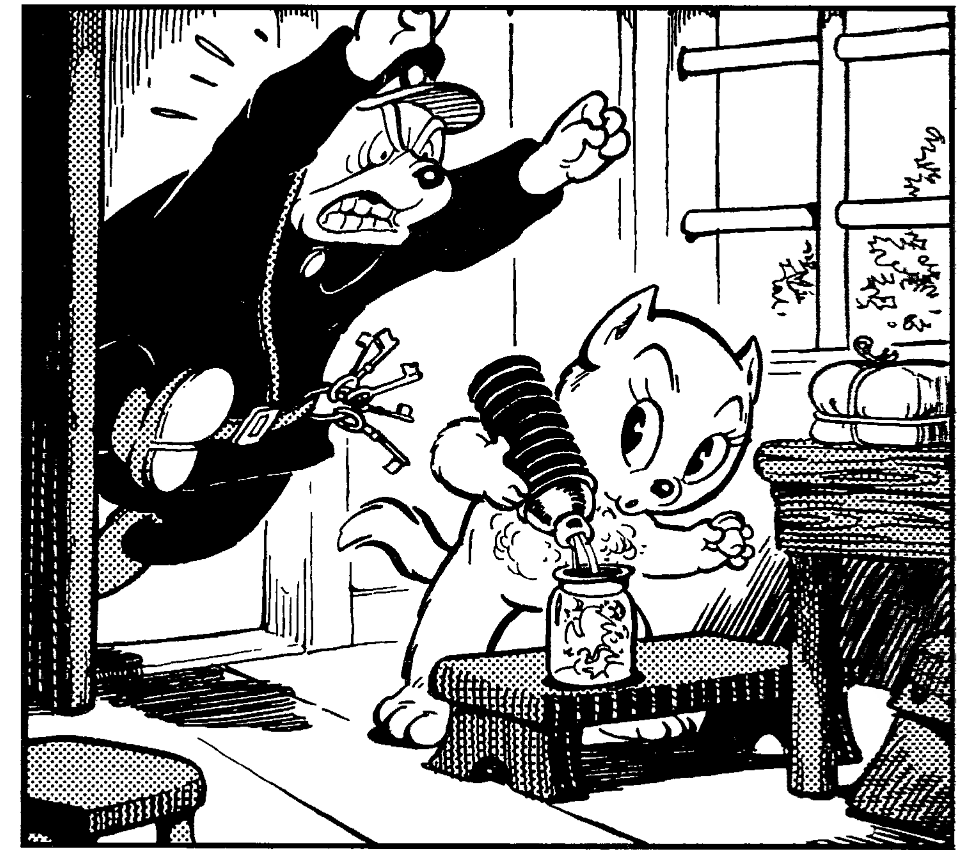

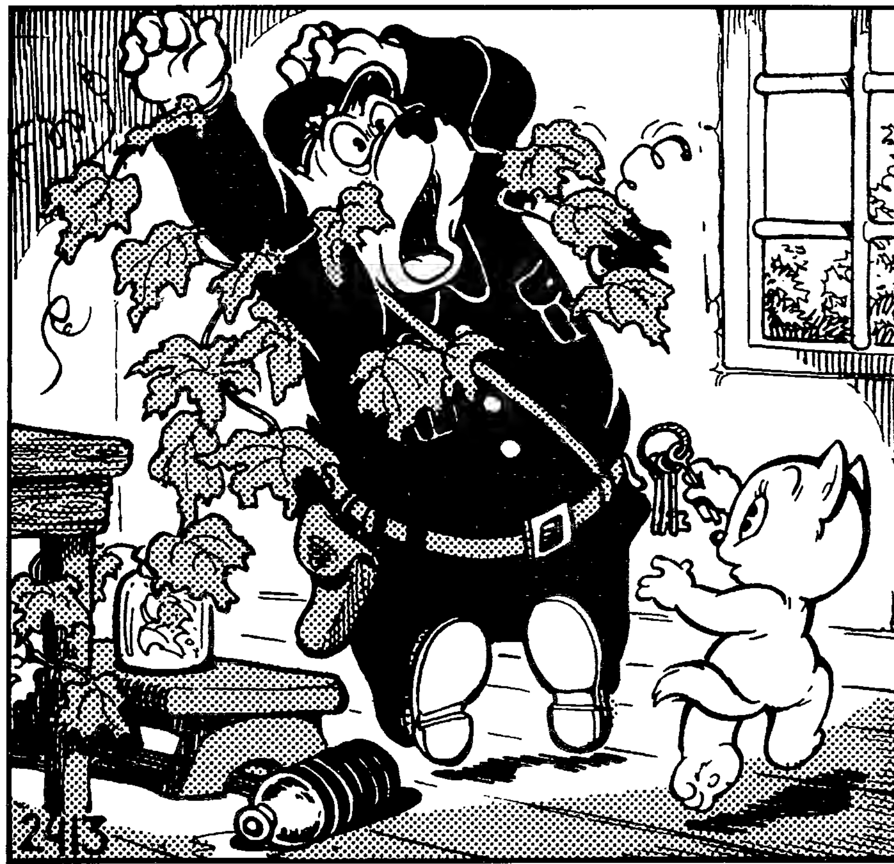

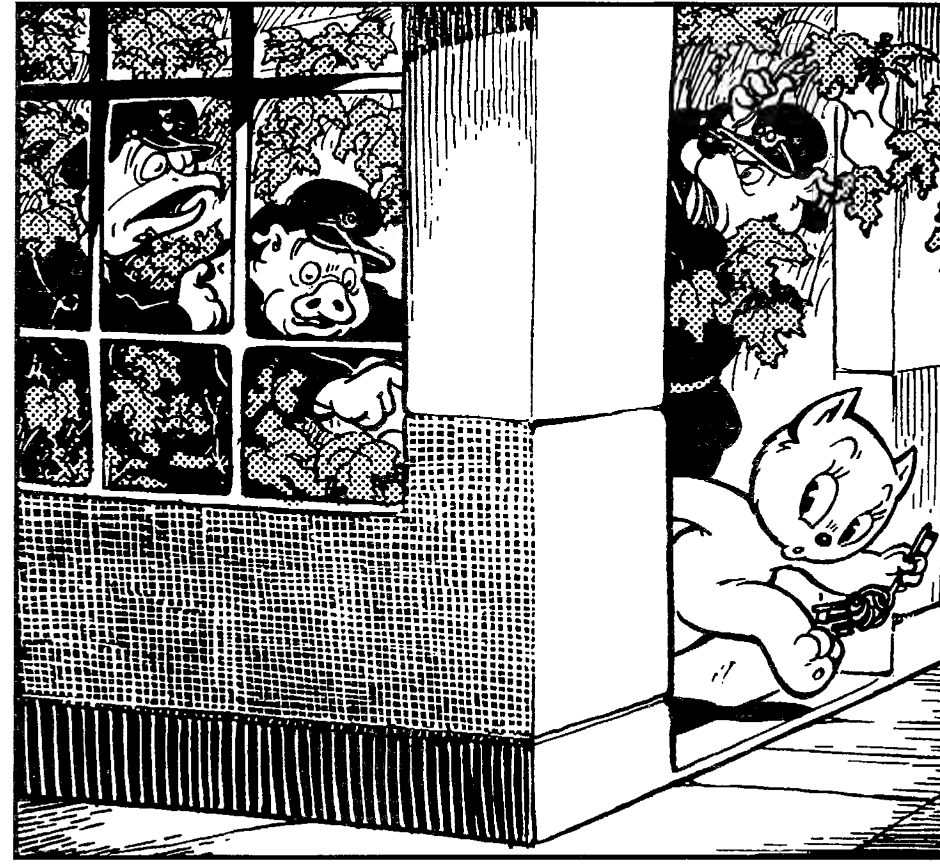
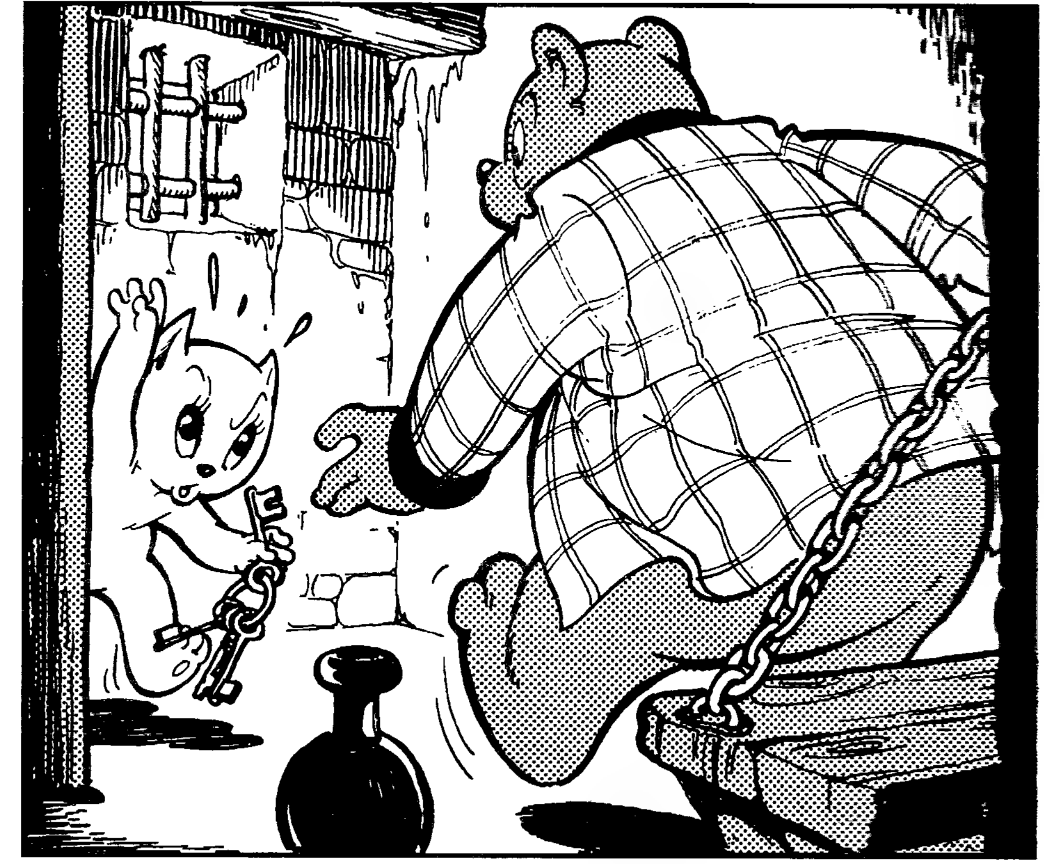
Tom Poes had, na lange tijd te hebben nagedacht, de bijl weggegooid en had zich weer naar het eilandje in het Donkere Bomen Bos begeven.
De vreemde kleine tuinman was net bezig enige uitgeschoten planten wat terug te brengen en keek hem verbaasd aan.
'Zo, jongeheer!' sprak hij. 'U komt en u gaat. Ja, ja, zo'n stamboom geeft heel wat drukte en het spijt me, dat ik zo ver uit de buurt woon. Dat is lastig voor u. Wat kan ik voor u doen?'
'Die stamboom moet weg', zei Tom Poes. 'Er zit nu werkelijk niets anders meer op.'
'Dat kan', zei het ventje. 'Maar dan moet heer Bommel zèlf komen, zoals ik u de vorige keer al zei.'
'Maar dat is nu juist onmogelijk!' riep Tom Poes uit. 'Hij zit in de gevangenis en daar komt hij niet uit zolang die boom er staat! Zijn oom heeft hem laten gijzelen en daarom moet hij van die oom af.'
'Hm!' mompelde het oude baasje. 'Ik ben maar een eenvoudige gaardenier en ik begrijp niet, wat u met gijzelen en zo bedoelt. Maar heer Bommel moet zèlf hier komen. Hij moet hier door de zure appel heen komen bijten, ziet u? Zodoende.'
'Wat voor appel?' vroeg Tom Poes.
'De zure appel!' legde het manneke uit. 'Daar moet men altijd eerst doorheen bijten, voordat men zijn fouten herstellen kan. Maar als uw vriend nu is opgesloten...'
Hij zweeg plotseling en rende weg om even later met een potje terug te keren.
'Een wilde wingerd!' sprak hij trots. 'Zo'n plant wil wel eens helpen als men erg opgesloten is. Warm en vochtig behandelen - en mijn groeten aan heer Bommel!'

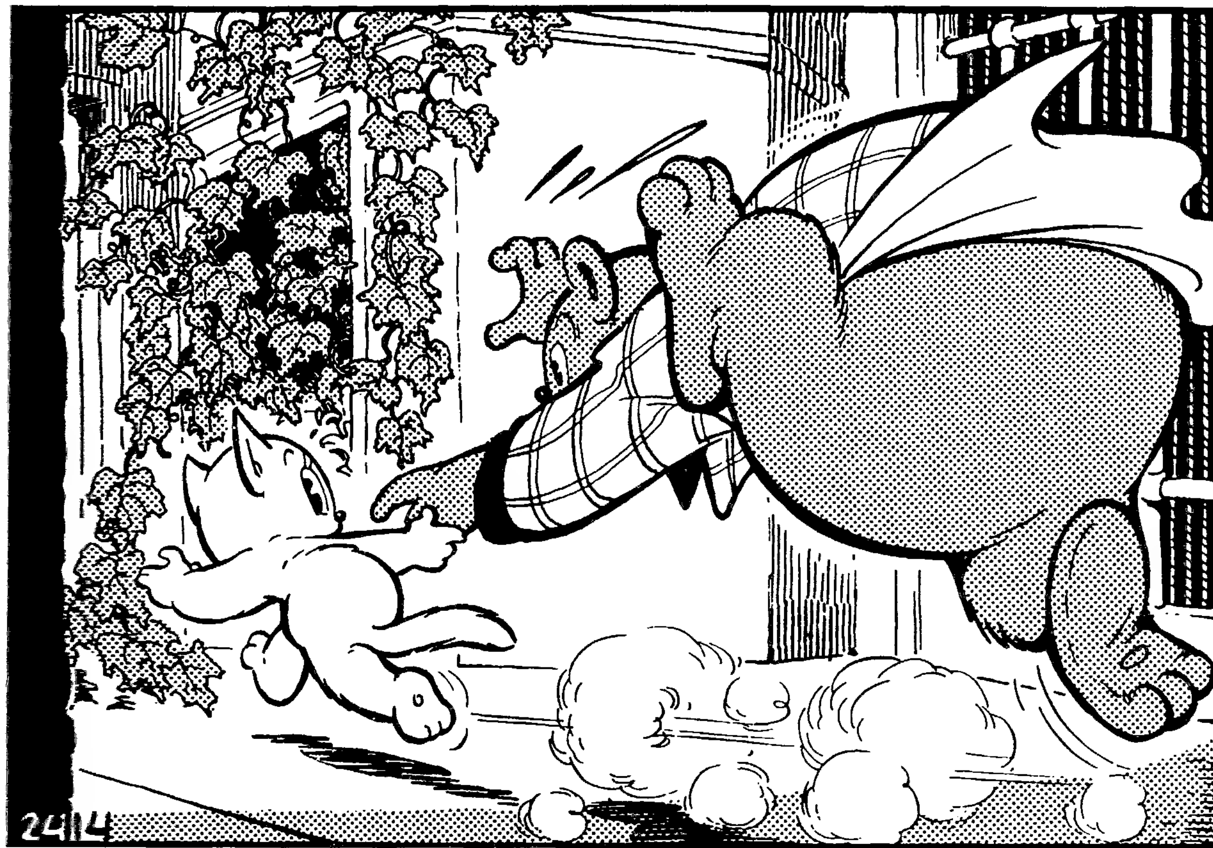

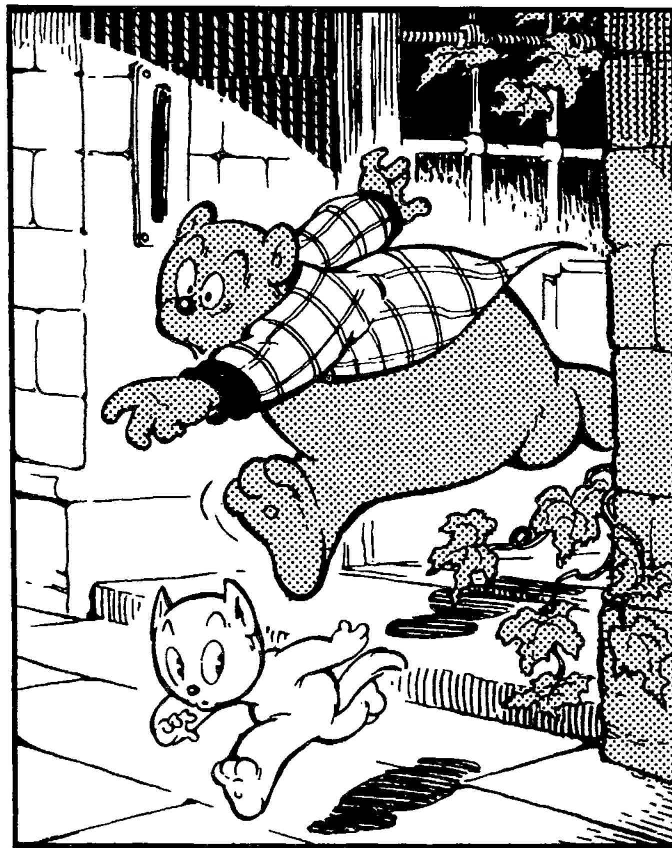
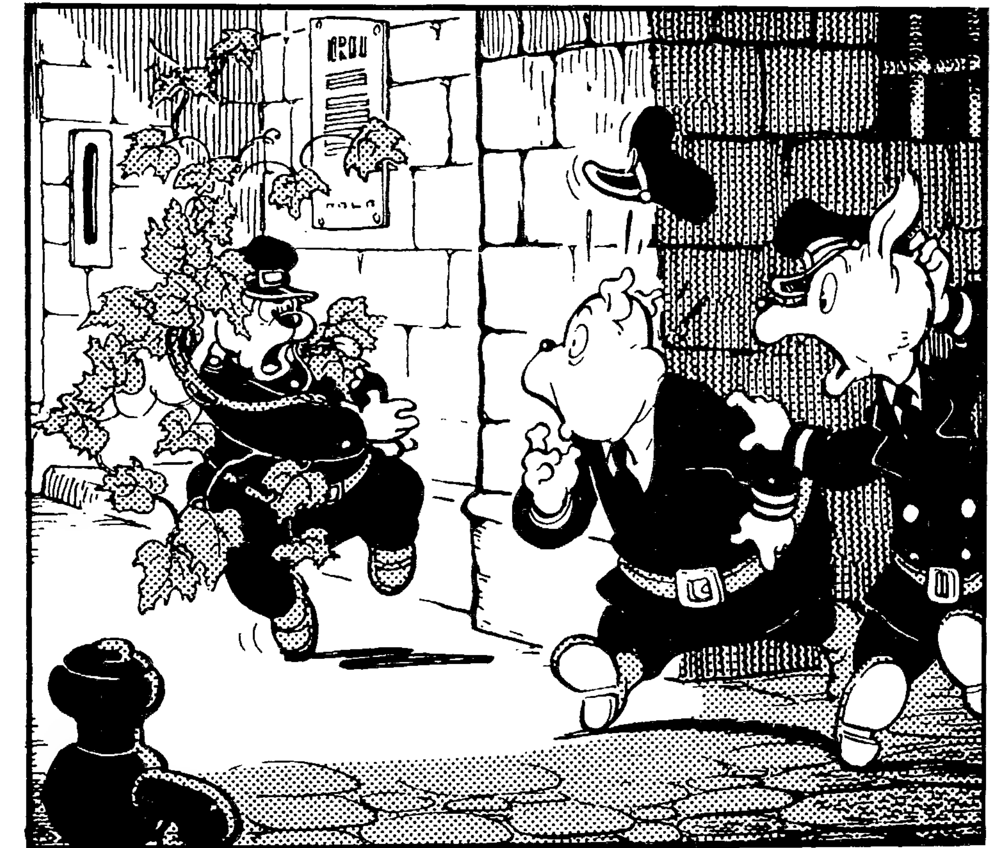
Tom Poes rende terug naar Rommeldam met het potje dat de oude baas hem gegeven had.
Hij was tamelijk buiten adem toen hij voor de gevangenis aankwam, maar hij wachtte niet om uit te rusten.
'Ik wil heer Bommel graag spreken', zei hij.
'Dat gaat zó maar niet!' zei de portier, die op de stoep een luchtje schepte. 'Die meneer Bommel zit hier niet voor z'n plezier! Hebt u een papiertje van de burgemeester bij u?'
'Nee,' zei Tom Poes, 'dat niet. Maar heer Ollie heeft toch geen kwaad gedaan? Hij zit alleen maar in gijzeling en ik dacht, dat...'
'Bah!' riep de portier verbitterd. 'Alleen maar in gijzeling! Bah! Betaalt zijn schulden niet! Speelt mooie meneer met de florijnen van een ander! Bah!'
Tom Poes begreep, dat hij op deze manier niet verder kwam. De verbitterde ambtenaar maakte geen aanstalten om hem door te laten en daarom nam hij onverwachts een sprong en glipte langs zijn benen naar binnen toe.
'Hela!' riep de portier. Hij was even uit zijn evenwicht, want zijn waakzaamheid was erop ingesteld te beletten, dat iemand naar buiten zou glippen en niet naar binnen.
Na enig denken wendde hij zich echter om en snelde achter de indringer aan. Nu, die was niet zo ver weg. Tom Poes was het portiershokje binnengerend, omdat hij besloten had de wilde wingerd van het eilandje in werking te stellen.
Daartoe greep hij de thermosfles die de voortvarende ambtenaar bij z'n twaalfuurtje had gezet en goot de inhoud daarvan in het potje uit.
'Warm en vochtig behandelen!' mompelde hij. 'We zullen zien wat dat worden gaat!'
Op dat moment sprong de portier huilend van woede op hem af.

'Mijn koffie!' riep hij op jammerende toon. Hij deed een greep naar de thermosfles, doch het was al te laat. Het kostelijke bruine vocht was dampend in het potje verdwenen en nu bleek onmiddellijk wat het tuinmannetje bedoeld had, toen hij zei: "Warm en vochtig behandelen." Want de plant zoog in één piepende teug alles op en schoot intussen kronkelend omhoog, terwijl zij naar alle richtingen rankjes en sprietjes wierp om zich vast te klampen.
Voordat de verschrikte ambtenaar dan ook goed en wel begreep wat er gebeurde, was hij omwikkeld met een driftig opschietend gewas, dat hem het uitzicht belemmerde en de ademhaling benarde!
Op het verstikte geluid van zijn hulpkreten kwamen de dienstdoende cipiers uit het wachthok rennen en vingen onmiddellijk met snoeien en terugbrengen aan. Doch de plant was een zéér wilde wingerd, die meer takken uitschoot naarmate men haar sterker beknotte.
Natuurlijk had Tom Poes niet op de afloop van het gebeuren gewacht. Met een handige greep had hij de portier van zijn sleutels ontdaan en was hij de gang in gesneld. Al gauw kwam hij nu bij een deur waarop stond: "1e klas cel (gijzeling). Verzoeke te kloppen."
Nu, dat deed Tom Poes niet. Hij frutselde wat, tot hij een passende sleutel vond en opende het vertrekje.
'Tom Poes!' stamelde heer Ollie, die daar in eenzaamheid op een schamele bank zat. 'Goed dat je komt, jonge vriend. Er moet iets gebeuren, want dit gaat zo niet langer, dat voel ik. Ik wilde dat Tom Poes kwam, dacht ik, dan zou hij eh.. dan zouden wij een list kunnen verzinnen.'
'Niet nodig', zei Tom Poes. 'Kom gauw mee!'

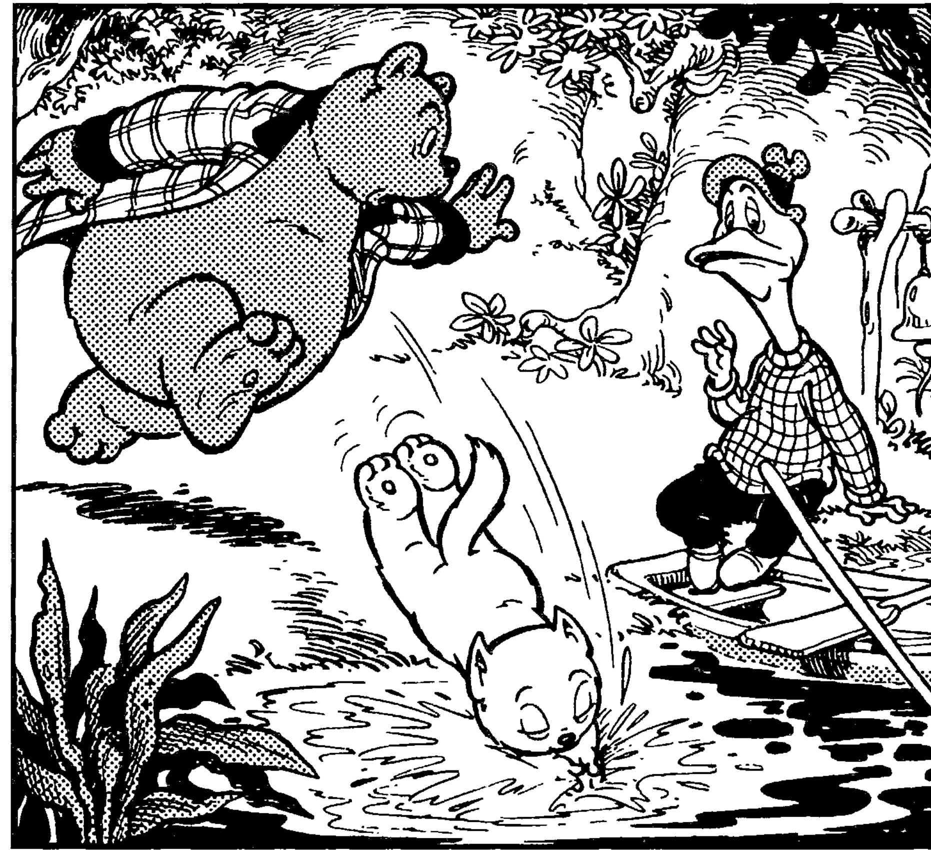

Heer Bommel had even moeite om aan zijn onverwachte bevrijding te wennen. Maar Tom Poes pakte hem al bij de hand en trok hem de cel uit.
'Vlug, heer Ollie!' riep hij uit. 'We hebben geen tijd te verliezen! Direct is de hele gang vol wilde wingerd en dan kunnen we er niet meer uit.'
'Wingerd?' riep heer Bommel al dravende. 'Wilde wingerd? Dat begrijp ik niet. Ik dacht dat die lui cipiers of bewakers heetten!'
'Het is een plant', legde Tom Poes uit.
Maar hij ontdekte al gauw, dat het niet veel verschil maakte. Want de plant had ook de cipiers tot hevige opwinding gebracht en toen ze het einde van de gang bereikten, was het portiershokje vol wilde bewakers en wilde wingerd. De laatste schoot op dat moment de deur uit en kronkelde zich al slingerend en rankend in hun richting.

Met een hoge sprong ontsnapten zij het woeste gewas en, terwijl er uit het overvolle vertrekje een luid gehuil en geroep ontstegen, snelden ze de straat op en verdwenen om een hoek.
Dat was maar net op tijd, want drie seconden later passeerden commissaris Bulle Bas en brigadier Snuf het gebouw. Getroffen bleef de eerste staan.
'Z-zie je wat ik zie, Snuf?' vroeg hij onzeker. Hij wees op de uitgang van de gevangenis waaruit een groene plant tierig naar buiten schoot, een geheel omwonden portier als steunpunt gebruikend.
'Een soort klimplant, lijkt me', meende de brigadier. 'Misschien doet de portier aan tuinieren, chef!'
'Onzin', zei de commissaris bars. 'Daar gebeurt iets vreemds! Dat deugt niet!'

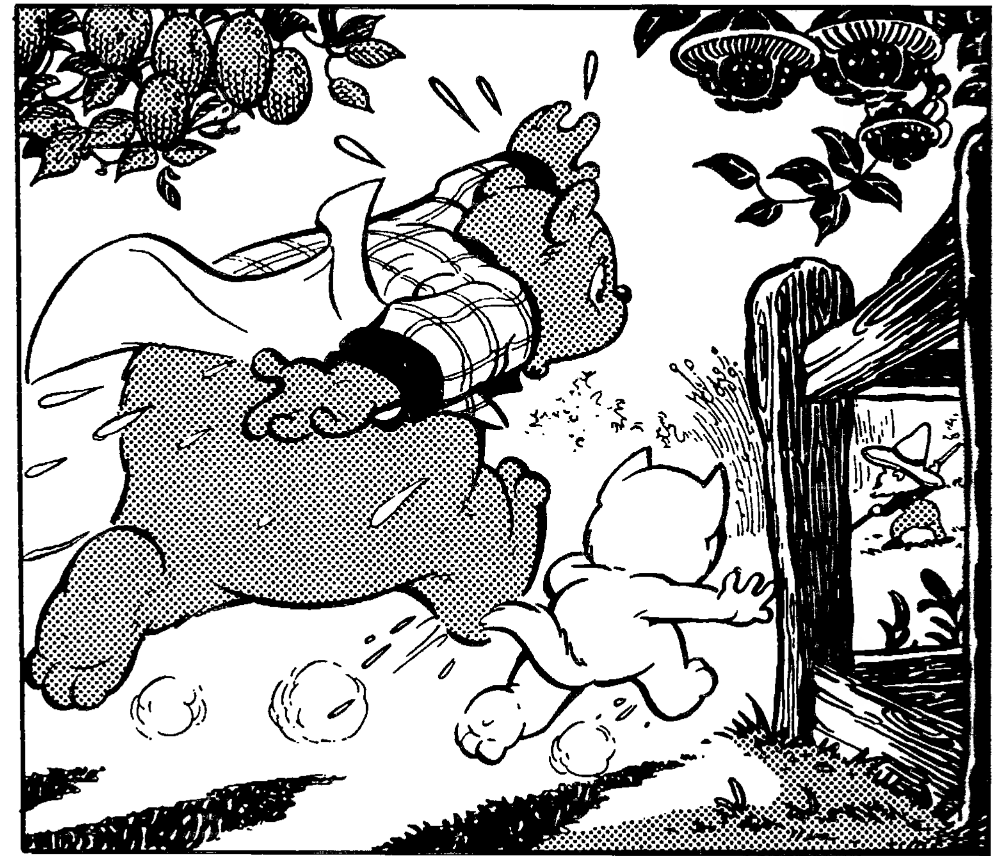

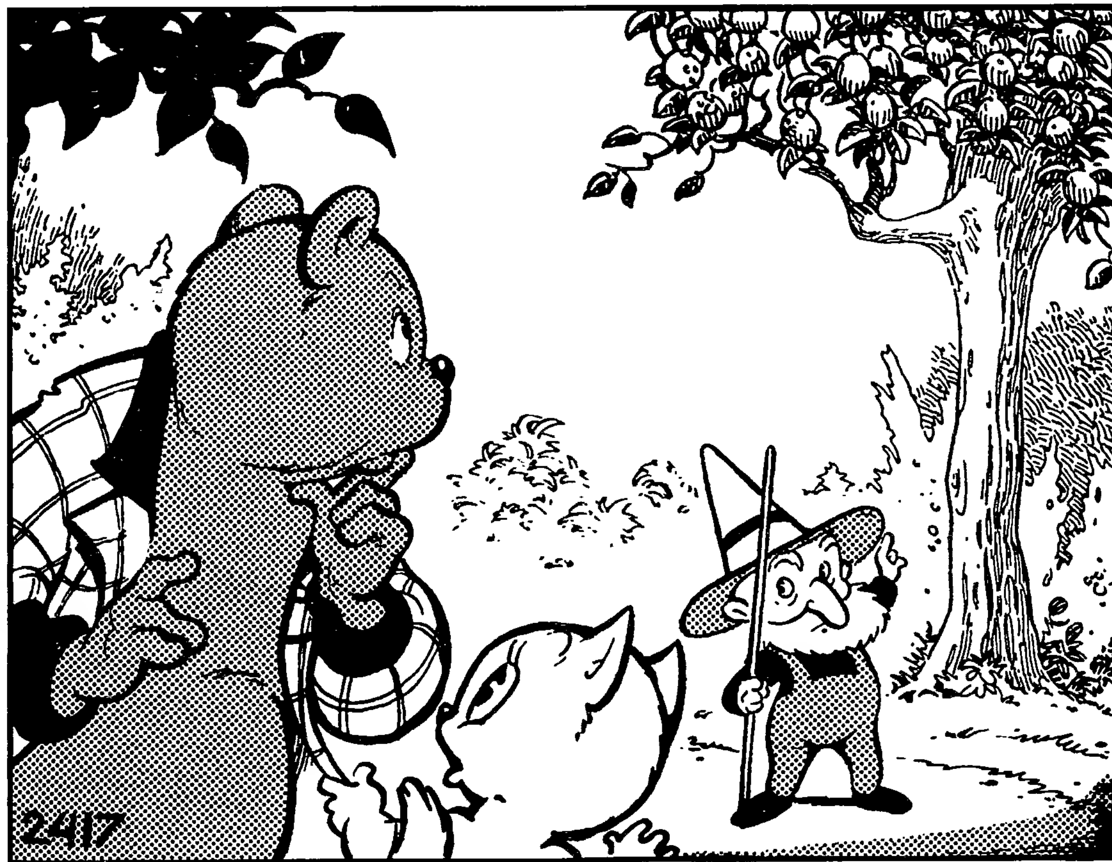

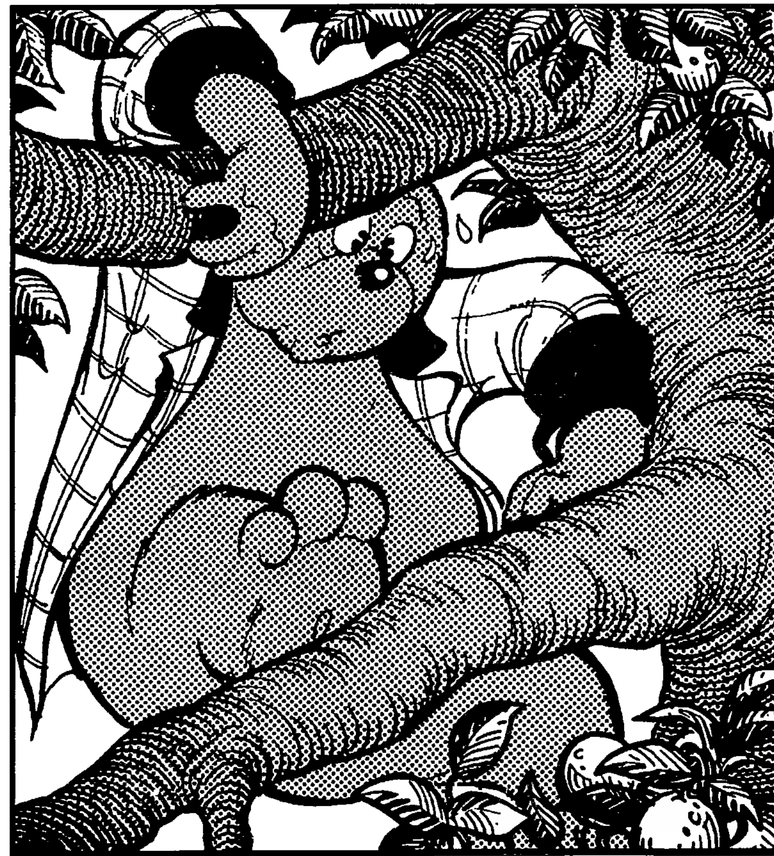
Tom Poes had natuurlijk niet gewacht hoe de ontsnapping van heer Bommel opgevat zou worden. Hij begreep, dat ze in ieder geval bij de rare kleine tuinman moesten zien te komen. Want als die de groei van heer Ollies stamboom niet zou stopzetten, zou zijn vriend misschien de rest van zijn levensdagen in de gevangenis moeten zitten.
'En dat zou vreselijk zijn', zoals heer Bommel al hollend uitlegde. 'Mijn rijp en veelbelovend leven zou daar wegkwijnen, als je begrijpt wat ik bedoel. In een cel leeft men niet meer. Een heer van mijn stand kan dan beter dood zijn.'
'Niet zo somber!' zei Tom Poes. 'We halen het wel. Kijk, daar is het meer al en we hebben nog niets van een achtervolging gemerkt.'
'Hallo, luitjes!' riep Wammes Waggel, toen hij hun dravende voetstappen hoorde en wees hoopvol op zijn boot.
'Zal ik jullie overvaren?' vroeg hij. 'Ik heb het schip helemaal gemaakt, hoor! Misschien is het nu wel zeewaardig!'
'Nee, dank je!' riep Tom Poes. 'We hebben geen tijd!' En gevolgd door heer Ollie dook hij in het water.
Nu was het misschien waar, dat Tom Poes nog niets van een achtervolging gemerkt had, maar daarom was die er toch wel. Want toen commissaris Bulle Bas begrepen had, dat heer Bommel ontsnapt was, had hij onmiddellijk de politiehond Iwan de Verschrikkelijke op het spoor gezet. En geleid door het woeste dier draafde hij nu met brigadier Snuf door het sombere woud.
'We halen ze in, chef!' hijgde de laatste. 'Het spoor wordt warmer. Het schijnt dat de vluchteling in de richting van het meer is gelopen.'
'Hm!' steunde de zwaargebouwde politiecommissaris. Hij had te weinig adem over om een gesprek te voeren.

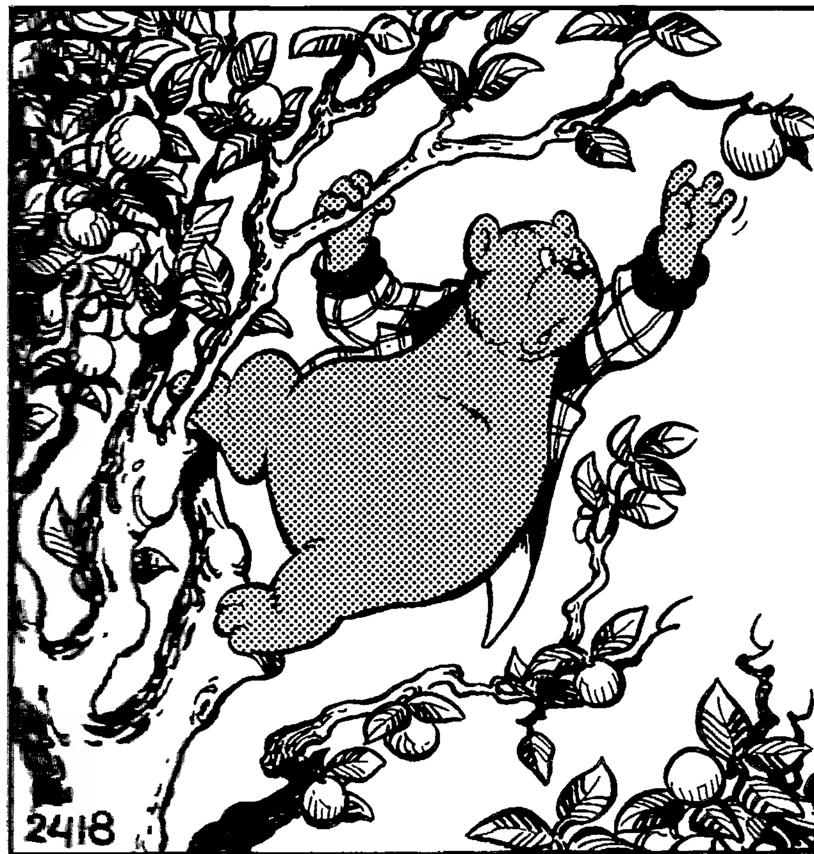

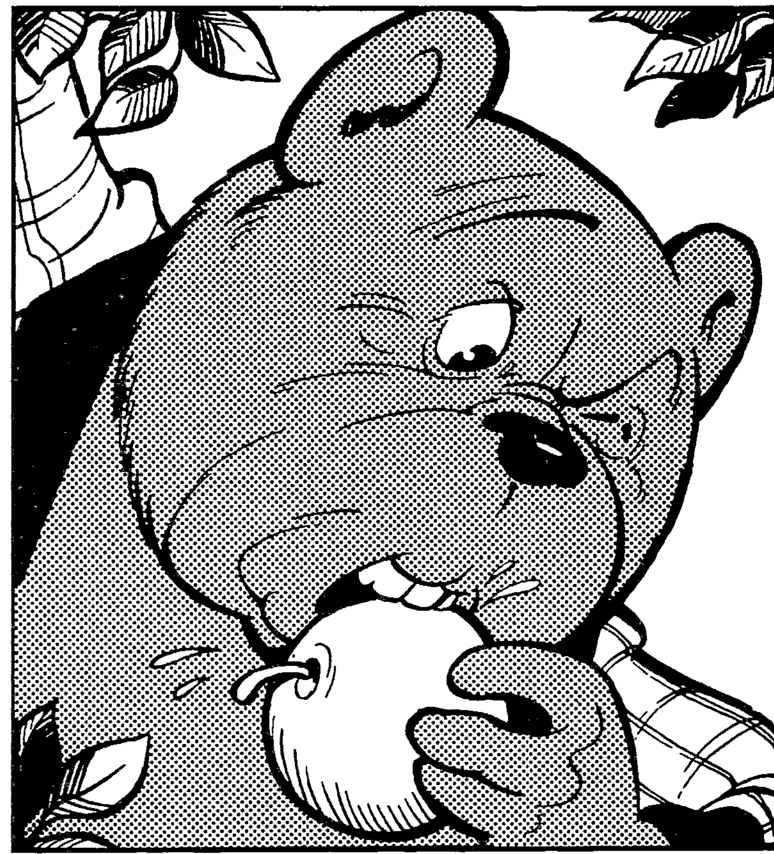
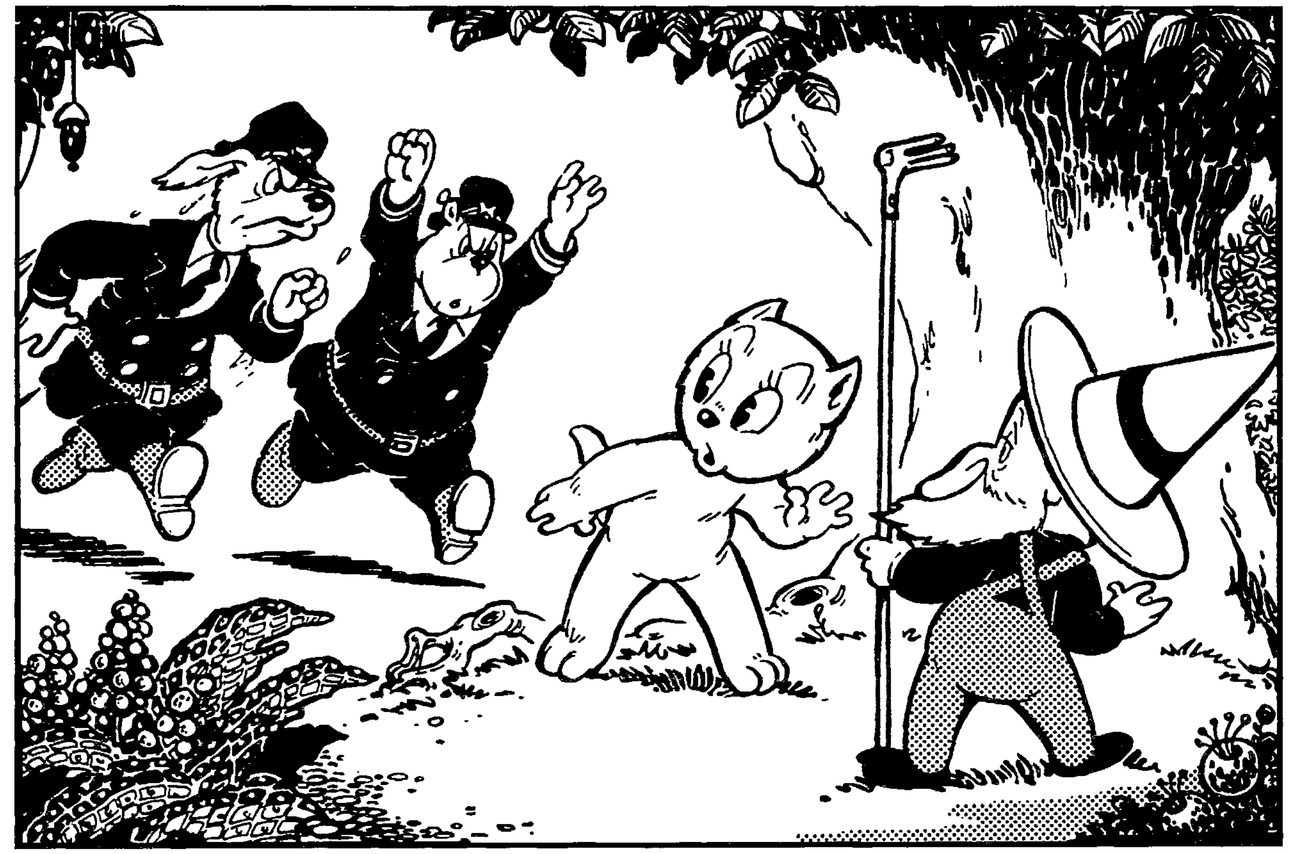
Wammes Waggel was teleurgesteld teruggezakt. Hij trok zijn hoedje wat over de ogen om een slaapje te doen, maar op dat moment voelde hij de aarde dreunen onder snel naderende zware voetstappen. Hoopvol richtte hij zich weer op en bevond zich nu oog in oog met commissaris Bulle Bas en diens brigadier Snuf. Een grote hond bewoog zich onrustig langs de oever van het meer en snuffelde langs de grond.
'Hallo, luitjes!' zei Wammes wat onzeker. 'Het is hier toch niet verboden om te parkeren? Of komen jullie voor mijn veerman-vergunning of zo? Of...' Hij zweeg even en er verscheen een verwachtingsvol lichtje in zijn ogen.
'Of... eh... willen jullie misschien overvaren? Ik heb mijn boot gemaakt en nu is hij wel zeewaardig, hoor!'
'Hm!' snauwde de commissaris buiten adem. 'Heb je hier soms Bommel en Tom Poes langs zien komen?'
'O, die', zei Wammes. 'Ja, hoor! Die kwamen langs. Ze zijn naar de overkant gegaan!'
'Nu, wij moeten ook naar de overkant!' zei Snuf nu. En de commissaris voegde eraan toe: 'Zet ons ook maar over!' Want de scherpe speurder dacht natuurlijk niet anders of de enige manier om op het eiland te komen was het wankele vaartuig van deze wakkere veerman.
Het was maar gelukkig dat hij niet beter wist, want de vluchtelingen klommen op dat moment op de andere oever aan land. Toen ze nat en moe de tuin van de vreemde gaardenier binnenholden, was hun voorsprong dan ook maar erg klein.

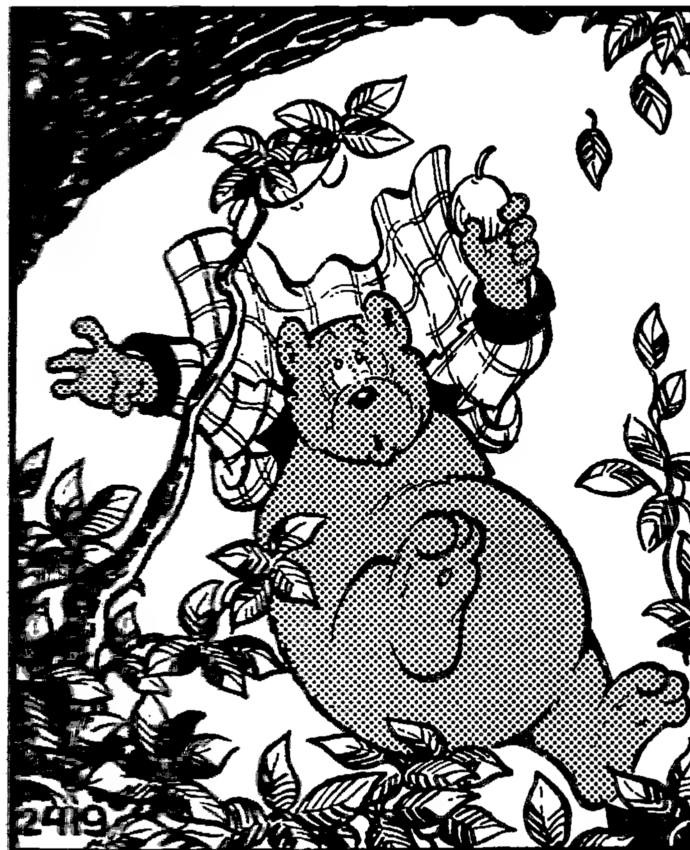

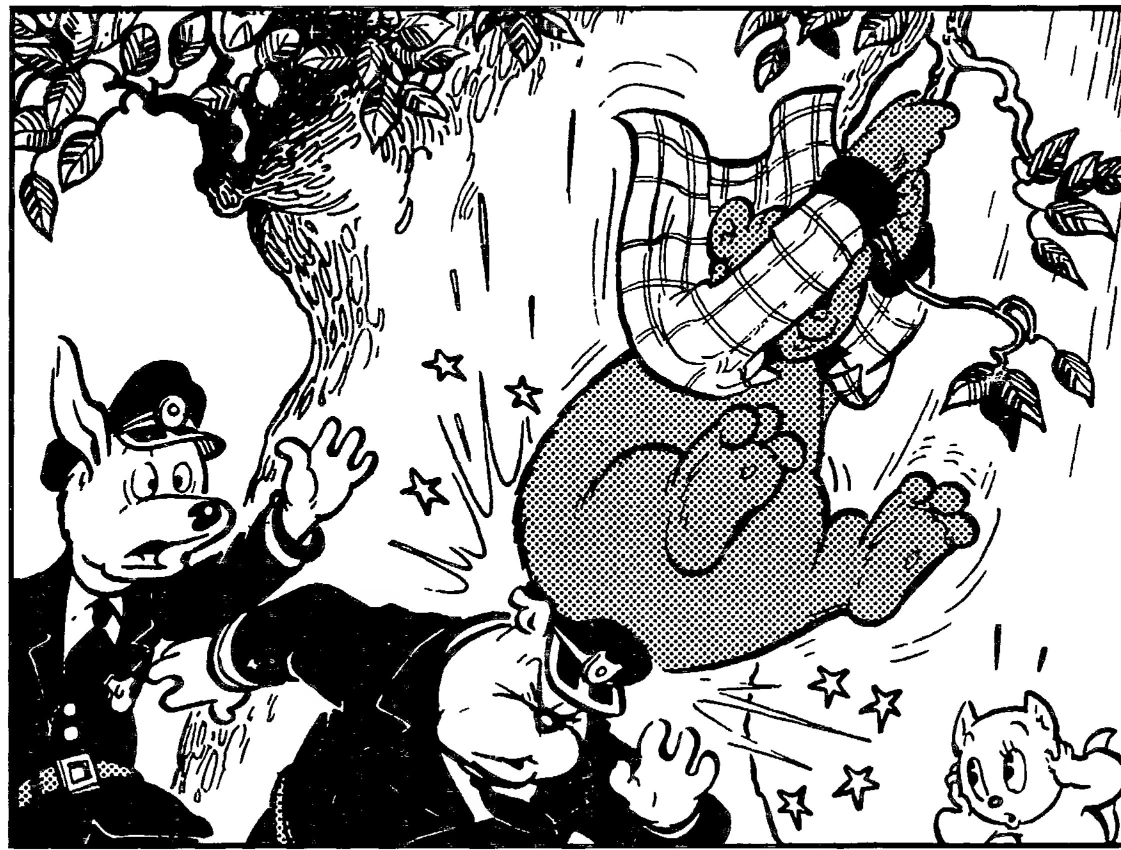
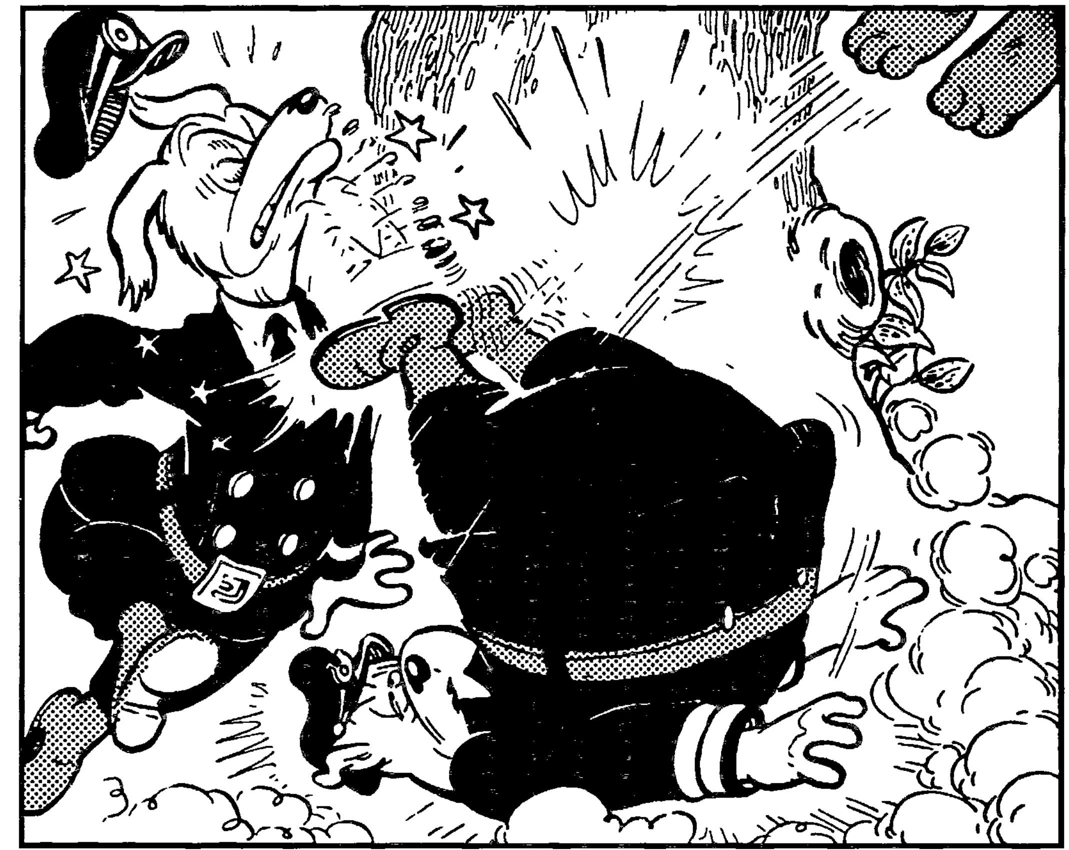

Buiten adem hielden ze halt bij de kleine tuinman. Deze monsterde het uitgeputte groepje met een snelle blik.
'Aha! Daar is dan de heer Bommel persoonlijk!' sprak hij. 'Nu kunnen we misschien iets doen. Want als u uw afkomst veranderen wilt, moet u er zelf bij zijn. Dat spreekt, nietwaar?'
'Ja, ja', zei Tom Poes. 'Ik heb dat al uitgelegd. Zeg nu maar vlug wat er gebeuren moet, want de kans is groot, dat we achtervolgd worden.'
'Het is heel eenvoudig', legde het ventje uit. 'U moet in deze boom klimmen en de hoogste appel plukken!'
'Appel plukken?' vroeg heer Ollie ontsteld. Hij staarde naar de hoge stam en herhaalde: 'In deze boom klimmen? Naar de hoogste appel? Wat een bezigheid voor een heer! Mij wordt ook niets bespaard. Waarom moet ik dat doen?'
'Dat is de appel der zelfkennis!' legde de gaardenier uit. 'En die hangt nu eenmaal hoog.'
'O', zei heer Bommel. Hij knikte Tom Poes verdrietig toe en begon hijgend en steunend te klimmen.
Intussen had Wammes Waggel de politiebeambten vlijtig naar het midden van het meer geroeid, doch daar gaf de commissaris een rauwe kreet.
'De boot zinkt!' riep hij uit. 'Hij is lek!'
'Och, wat mal!' zei Wammes verbaasd. 'Nu had ik hem toch zo goed gerepareerd. Met kauwgom en ijzersterke veters en zo. En toch loopt hij weer vol. Hihihi! Wat gek, hè? Dat doet hij nu altijd. Ik ben nog nooit aan de overkant gekomen.'
'Zwemmen!' beval de politiechef nu kort. Doch brigadier Snuf wendde zich nog even om en zei bars: 'Dat kost je je veerman-vergunning, vriend!'
'Dat kan niet,' zei Wammes, 'want die heb ik niet!'

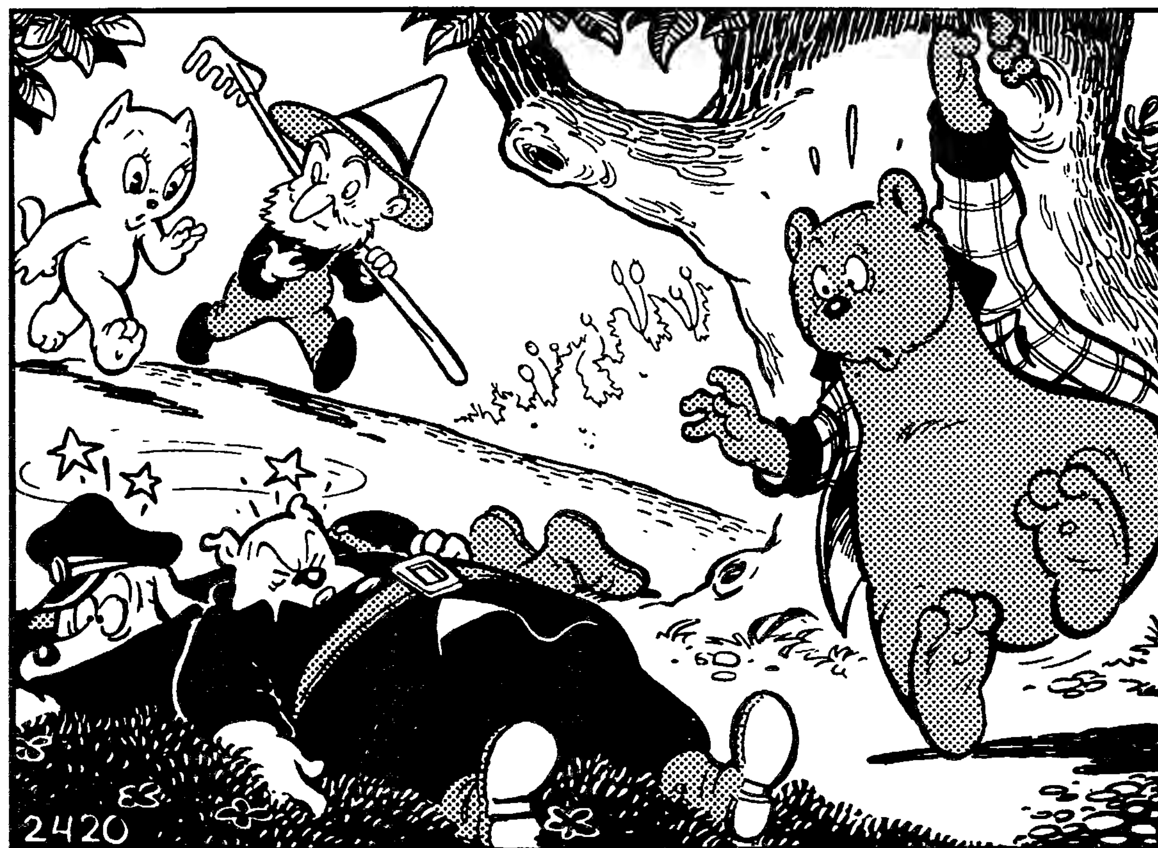

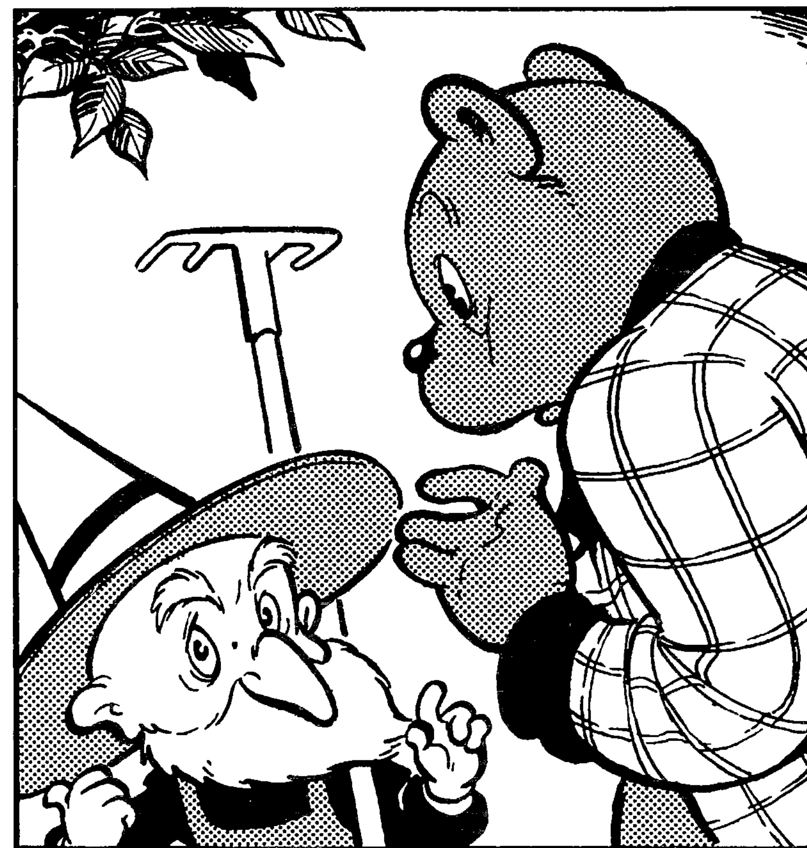
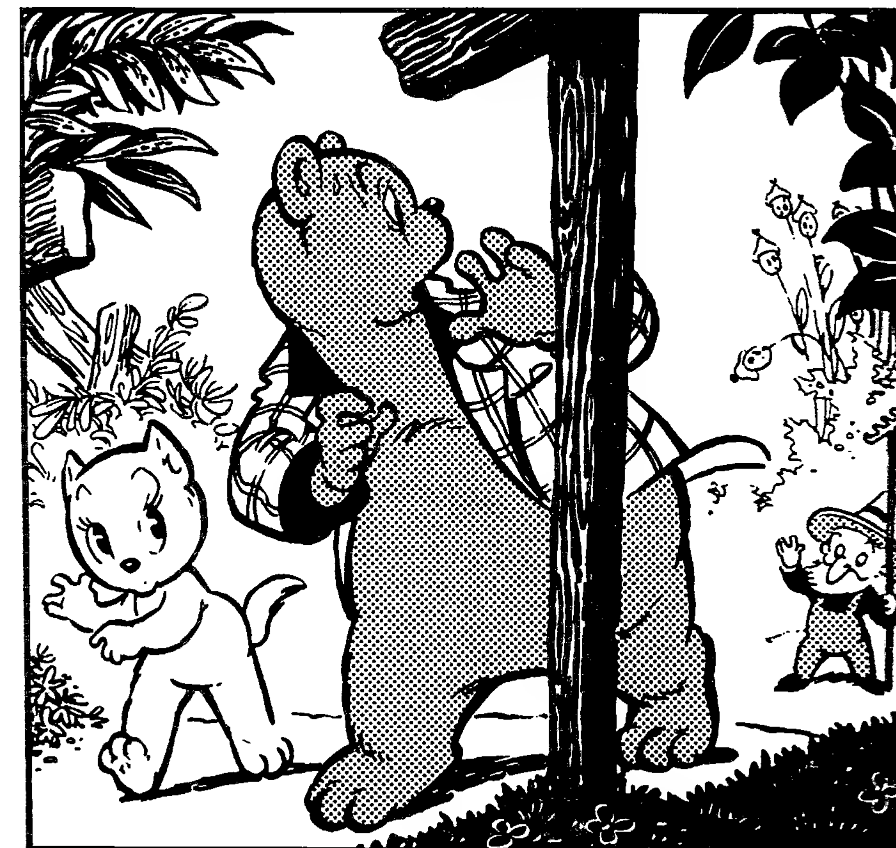
Heer Bommel was intussen kreunend en hijgend tegen de stam opgeklommen en hing nu aan de bovenste takken te zwaaien. Hij keek met verwilderde blikken om zich heen, tot hij de hoogste appel gevonden had. Die plukte hij toen met een forse ruk van de tak en keek vragend naar beneden.
‘Wat nu?’ vroeg hij klaaglijk.
‘Opeten!’ riep de kleine tuinman, die zijn verrichtingen oplettend gevolgd had. ‘Dat is de appel der zelfkennis en als u die gegeten hebt, kunnen we verder gaan.’
Heer Ollie bekeek de vrucht met afkeer en zette er aarzelend de tanden in. Doch toen vertrok hij zijn gelaat.
‘Bah!’ riep hij walgend. ‘Die is niet rijp! Daar trekt mijn gebit van samen! Dat is geen voedsel voor een heer van mijn stand!’
‘Kom, kom!’ suste de gaardenier. ‘U moet nu eenmaal door de zure appel heen bijten! Daar helpt niets aan!’
‘Door de zure appel heen bijten’, herhaalde heer Bommel. Hij draaide de vrucht om en om, in hevige tweestrijd. Het was slechts de gedachte aan zijn nieuwe oom, de hertog van Bommelergaard, die hem ervan weerhield de appel weg te werpen en weer naar beneden te klimmen.
‘Schiet op, heer Ollie!’ riep Tom Poes. ‘Daar komen Bulle Bas en brigadier Snuf aan. Als u niet vlug bent, is alles voor niets geweest!’
De ongelukkige heer wierp een gejaagde blik door het lommer en zag tot zijn schrik, dat Tom Poes de waarheid gesproken had. De twee bekwame politiebeambten waren te voet het meer verder overgestoken en hadden druipend en grauwend de oever betreden. Nu snelden ze de knollengaard binnen, want hoewel de politiehond Iwan weer teruggezwommen was, konden ze hun weg gemakkelijk vinden door het geroep in de tuin.
‘Daar staat die kleine!’ riep Snuf.
‘Mooi!’ gromde de commissaris. ‘Waar is Bommel dan?’
‘Die zit in de boom’, sprak nu de gaardenier. ‘Maar hij is nu niet te spreken, heren. Hij is aan een kuur bezig.’

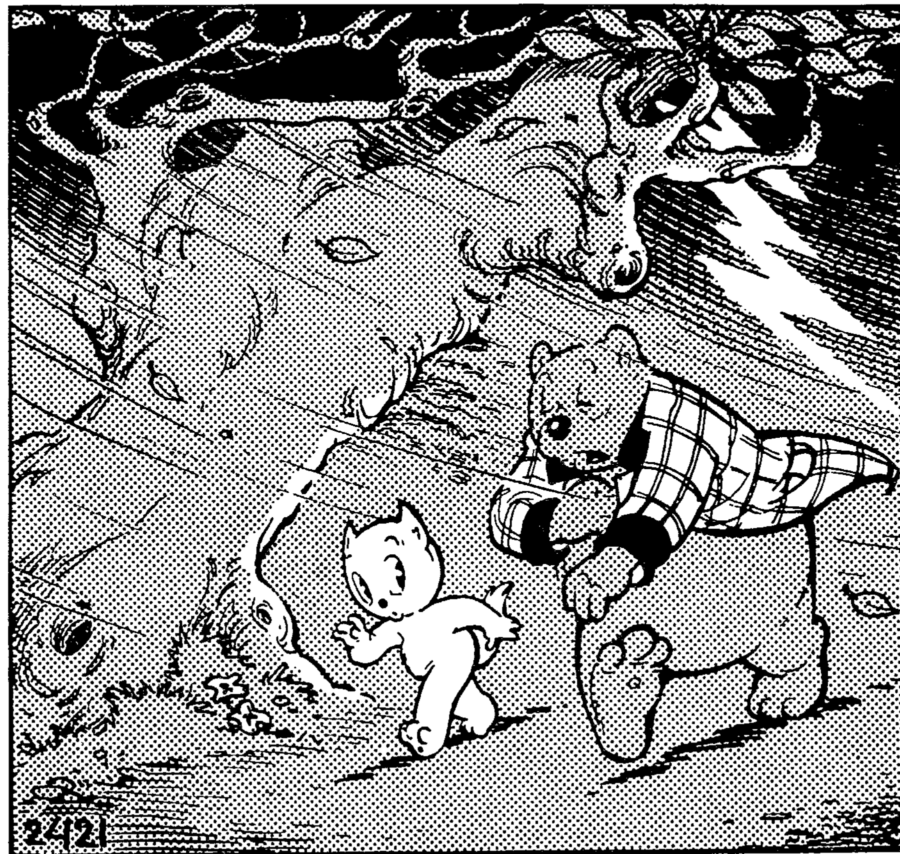

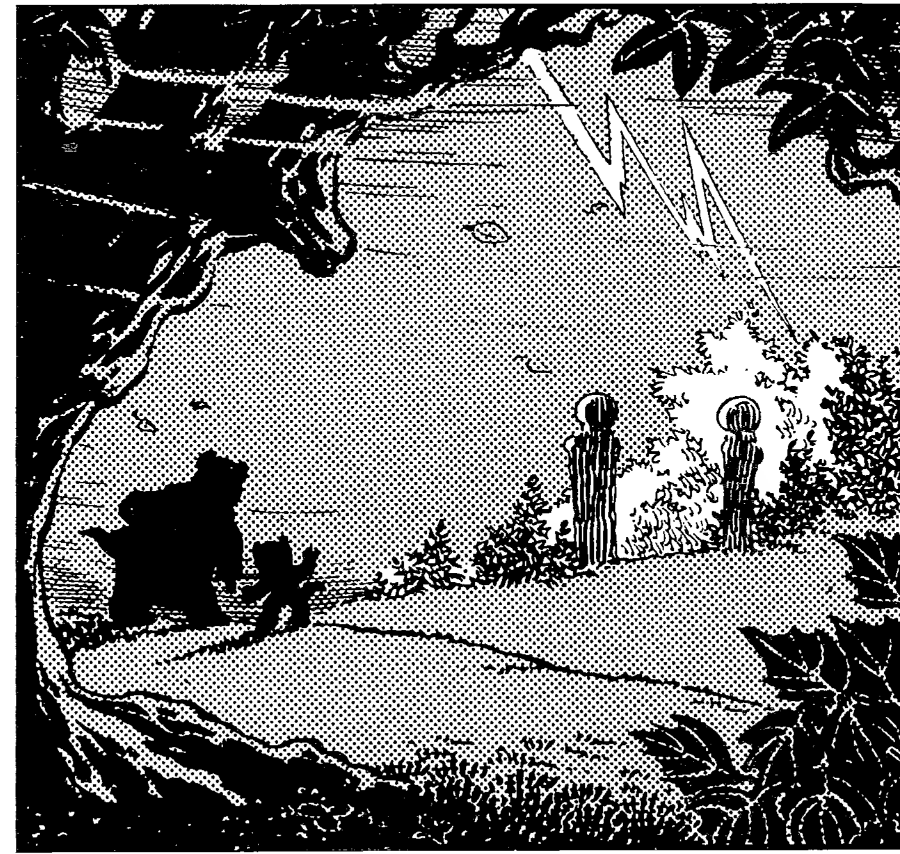
Heer Bommel zat hevig transpirerend in de hoogste takken van de boom en staarde naar beneden. Onder hem stonden de commissaris van politie en de brigadier dreigend naar hem te roepen en aan de stam te schudden.
‘Kom naar beneden, Bommel!’ riep de eerste. ‘In naam der wet! Je bent voortvluchtig! Ik moet je gijzelen!’
‘Schulden maken en niet kunnen betalen!’ riep de tweede. ‘Kom naar beneden, of ik schiet je eruit!’
‘Kalm, Snuf!’ vermaande zijn chef. ‘Daar houden de kranten niet van. We kunnen beter de boom nog eens schudden.’
Nu had heer Ollie niet rustig zitten luisteren. Toen hij begreep hoe de zaken stonden, besloot hij om door de zure appel heen te bijten. Want hoewel hij niet begreep hoe men door het eten van een vrucht van zijn zorgen af zou kunnen komen, was hij zo langzamerhand bereid om alles te proberen. Kokhalzend at hij van de zure appel en een dodelijk bleke kleur overtoog zijn gelaat. Zijn krachteloze vingers verloren hun houvast en met verdraaide ogen stortte hij door het dichte groen naar omlaag. Dit bracht hem tot zichzelf. In wanhoop greep hij de onderste tak en dat redde hem. Weliswaar zwiepte hij zo diep door, dat het ondereinde van zijn rug de schedel van de commissaris raakte, doch toen veerde hij weer omhoog en hing veilig. De politie-overste echter stortte buiten kennis ter aarde en velde zodoende met zijn hakken brigadier Snuf.
‘Wah... wat... watwastat?’ vroeg heer Ollie met benauwde stem.
‘Een appelflauwte!’ legde de gaardenier uit. ‘Dat komt meer voor na het eten van de appel der zelfkennis!’

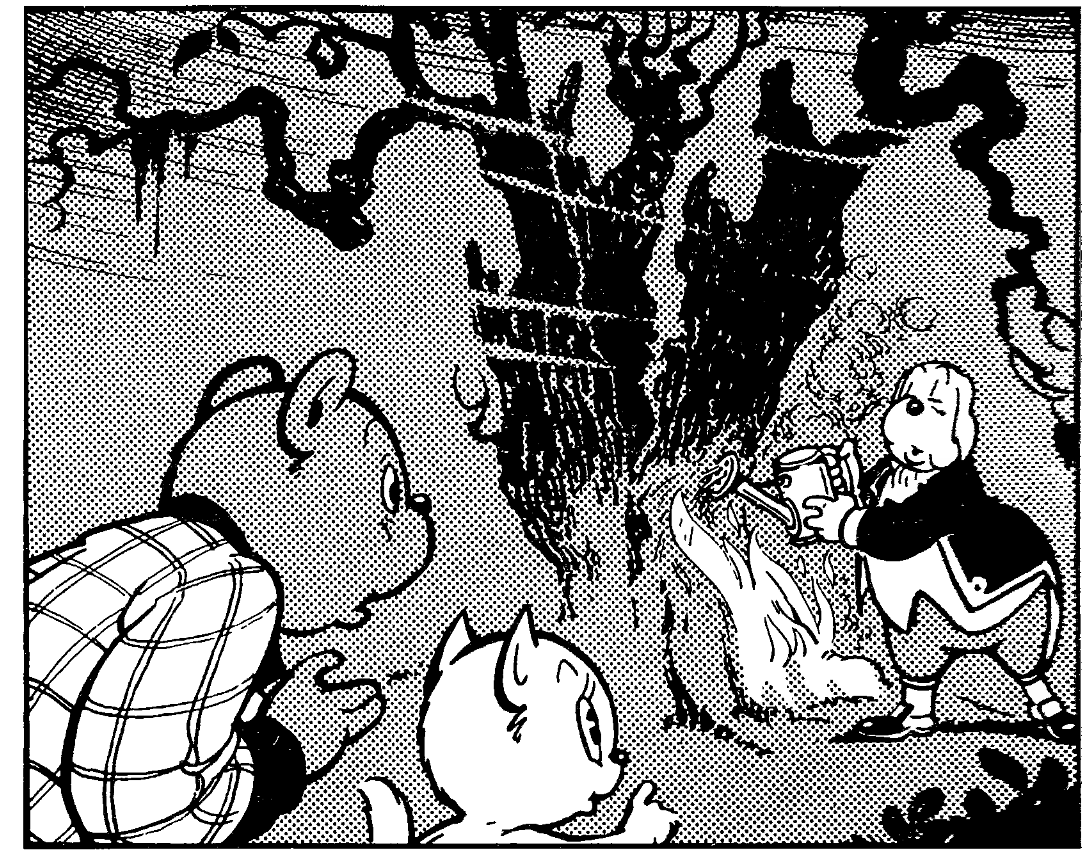

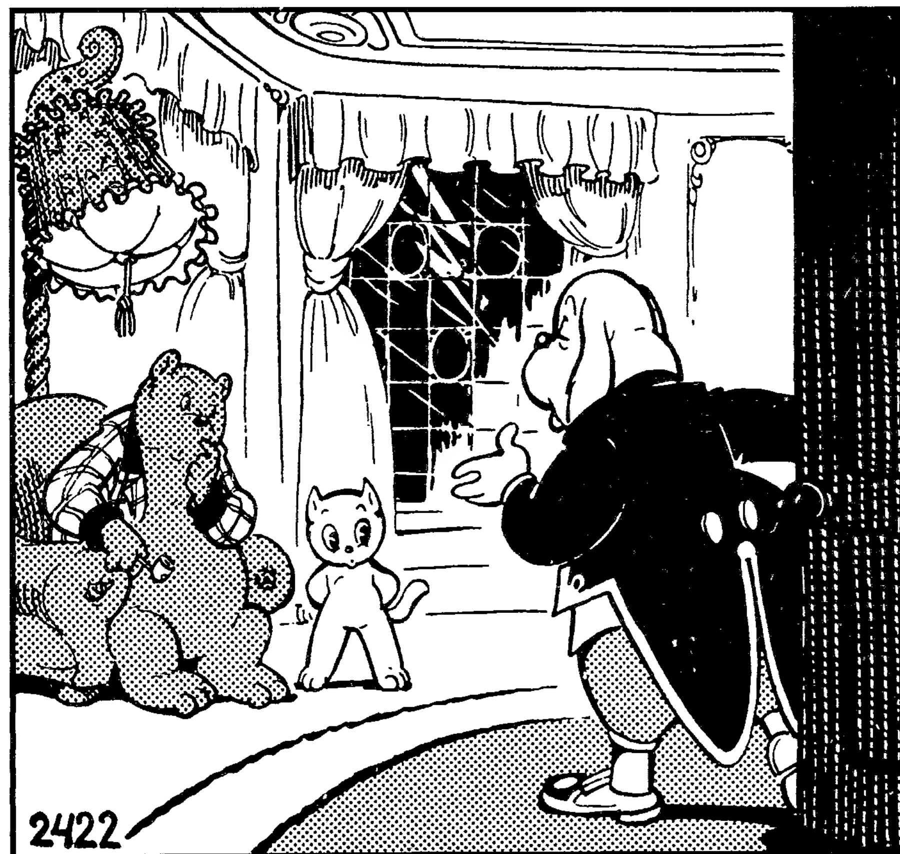
Heer Bommel liet zich behoedzaam uit de boom zakken en staarde ontdaan naar de politiebeambten, die buiten kennis op een wanordelijke hoop lagen.
'Een... appelflauwte?' herhaalde hij haperend.
'Ja', bevestigde de gaardenier. 'Het eten van de appel der zelfkennis wil wel eens een appelflauwte geven. In dit geval veroorzaakte het zelfs een drievoudige. Een zéér sterke uitwerking zou ik het willen noemen.'
'M-maar wat nu?' vroeg heer Ollie zorgelijk. 'Nu ziet het er helemaal slecht uit! Wat moet er van mij terechtkomen? In het vervolg zal de politie mij vervolgen tot het einde van de wereld, als u begrijpt wat ik bedoel.'
'Niet zo somber!' sprak de dwerg. 'U hebt nu het ergste gehad. De hoofdzaak was, dat u door de zure appel heen hebt gebeten - de rest volgt vanzelf. Ik raad u aan nu rustig naar huis te gaan en alles op zijn beloop te laten. Ik zal deze wakkere ambtenaren wel verzorgen. Enkele niet-zure druiven en een appeltje voor de dorst doen soms wonderen.'
Zo verlieten heer Bommel en Tom Poes dus de vreemde knollengaard, na afscheid van het tuinbaasje genomen te hebben.
'Ik weet het niet, jonge vriend', zei heer Ollie klaaglijk, 'ik voel mij zo vreemd! Die appel ligt mij zo zwaar op de maag en ik zie nog helemaal niet in, hoe ik door dit gedoe van mijn stamboom af kan komen. Als ik thuis ben, komt mijn oom, de hertog, natuurlijk weer aan met zijn advocaat. Om van neef Bastiaen en nicht Suzanna maar helemaal niet te praten. En die ambtenaar eerste klasse Dorknoper...'
'Laten we maar afwachten', zei Tom Poes.

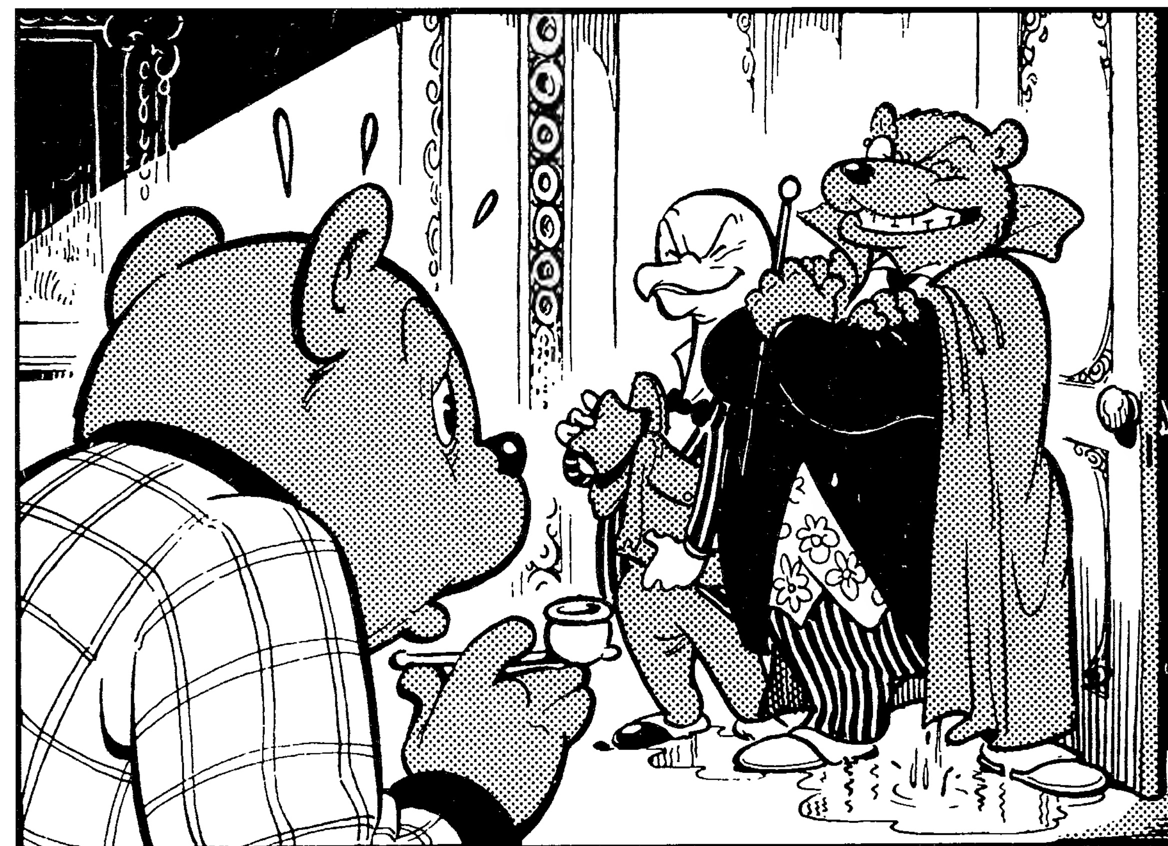

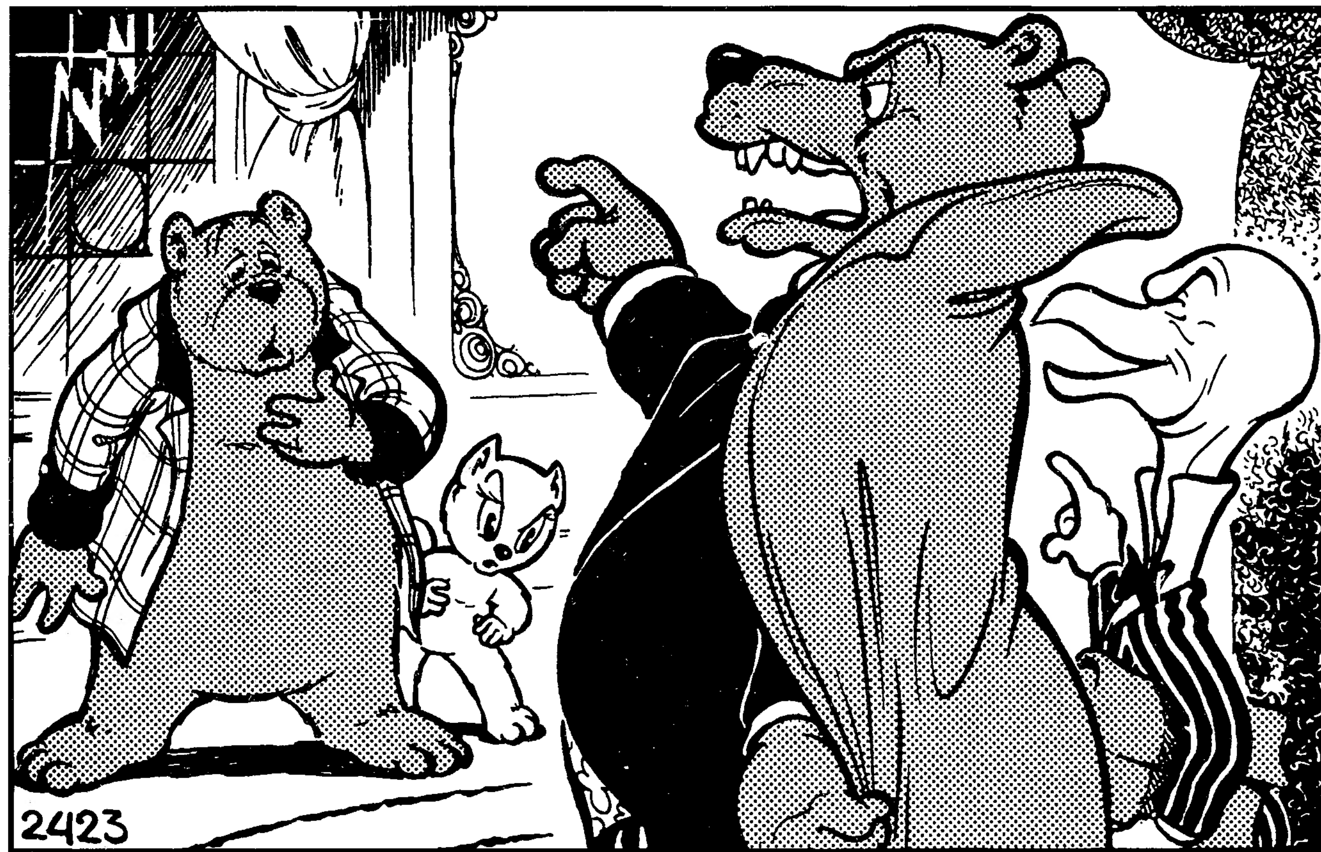

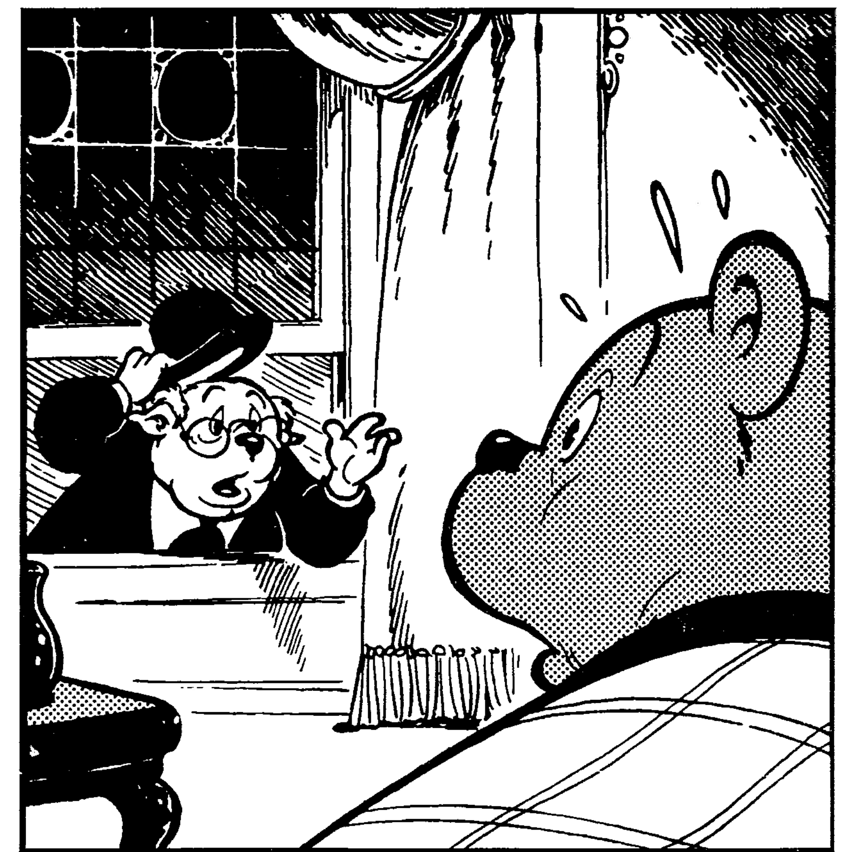
Heer Bommel en Tom Poes staken te voet het meer over en baanden zich een weg door het dichte bos.
Terwijl ze zo zwijgend verder liepen en zich afvroegen hoe de toestand thuis zou zijn, begon de lucht te betrekken. Dikke wolken verduisterden de zon en een onverwachte windvlaag deed de bomen zwiepen.
‘Het wordt slecht weer’, zei Tom Poes. Hij had dat nog maar net gezegd, of een felle bliksemstraal flitste door de zwarte lucht en een zware donderslag deed de aarde dreunen. Meteen begon het zó hard te regenen, dat het smalle pad in een beekje veranderde.
‘Dit is ge-gevaarlijk, jonge vriend!’ zei heer Ollie klaaglijk. ‘Ach, het is maar goed, dat mijn goede vader dit niet allemaal hoeft mee te maken. Dat gedoe met die stamboom en nu nog dit onweer! Het is te veel voor een heer van mijn stand, als je begrijpt wat ik bedoel!’
Ze hadden intussen de rand van het Donkere Bomen Bos bereikt en in de verte konden ze slot Bommelstein zien liggen, vals verlicht door de bliksem. Eén bliksemstraal, feller dan alle voorgaande. zette nu plotseling het landschap in gloed, terwijl een knetterende donderslag er vlak achteraan kwam.
‘Die is ingeslagen!’ zei Tom Poes en hij begon te hollen.
Heer Ollie volgde hem hijgend en handenwringend. Hij had duidelijk gezien, dat de bliksem vlak bij zijn huis de grond had gezocht en hij meende, dat dit het einde van zijn bezittingen betekende.
Toen hij kreunend zijn doorweekte tuin binnensnelde, trof hij daar de bediende Joost aan, die met een gietertje de overblijfselen van een smeulende boomstronk besproeide.
‘Het hemelvuur is in uw stamboom geslagen, met uw welnemen’. sprak de trouwe knecht. ‘Ik was toevallig in de buurt aan het wandelen, toen het noodweer losbrak. Maar ik kan slechts wat nablussen. als ik zo vrij mag zijn. De boom is vernietigd.’

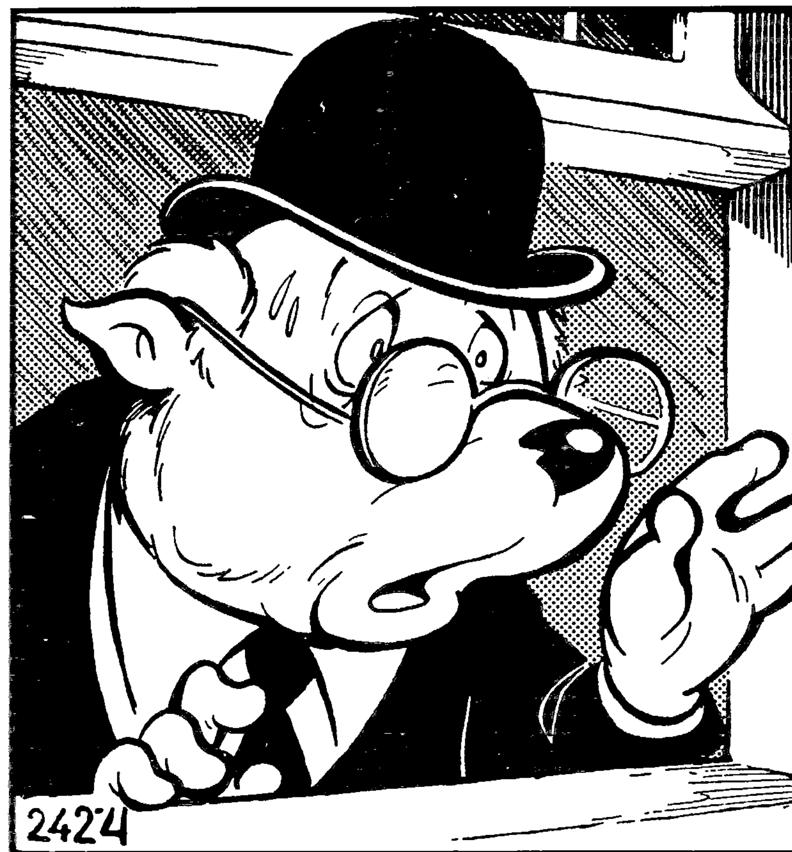

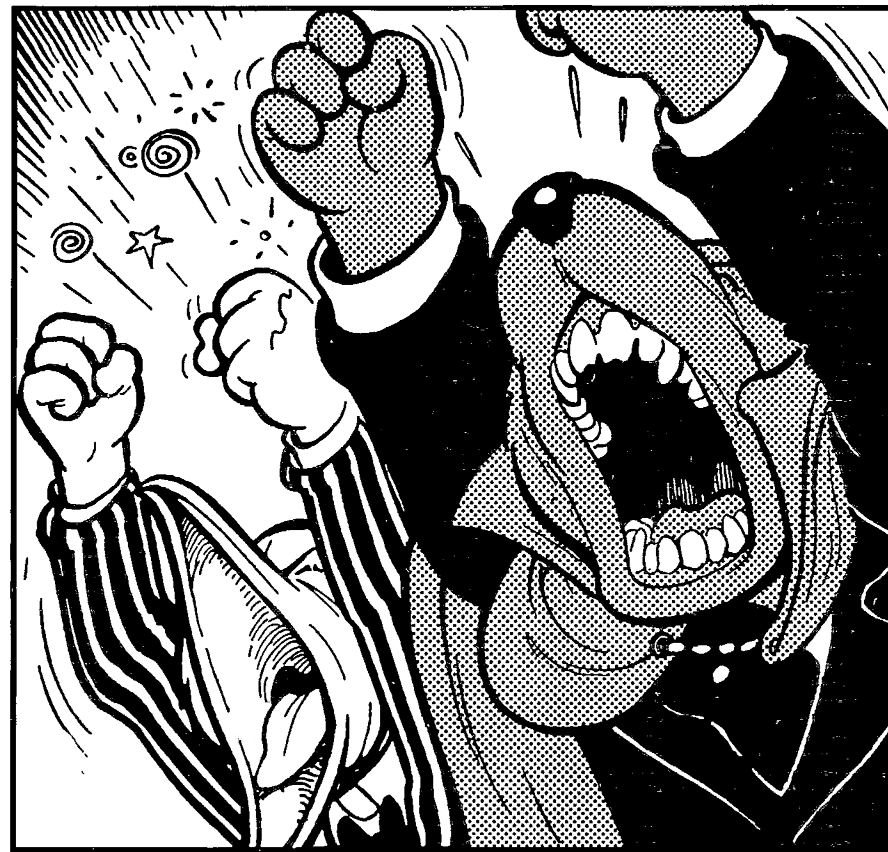

Heer Bommel staarde een ogenblik naar de verkoolde boomstam en wendde zich toen tot de bediende.
‘Het is prettig je weer te zien’, zei hij. ‘Laat die boom maar, Joost! Ik ben blij dat die weg is. Maar hoe komen we naar binnen? Mijn huis is verzegeld en...’
‘Ach wat’, zei Tom Poes. ‘Kom mee, door een van de ramen. De stamboom is weg en de rest zal nu ook wel in orde komen.’
‘Die jeugd’, mompelde heer Ollie hoofdschuddend. ‘Altijd onbezorgd en lichtzinnig. Alsof het leven een pretje is!’ Maar hij volgde zijn jonge vriend door een opgeschoven raam naar binnen en installeerde zich in een grote stoel om over zijn moeilijkheden na te denken.
Daar kreeg hij echter niet veel tijd voor. Hij zat nog niet, of de trouwe bediende trad na een korte klop binnen en diende bezoek aan.
‘Excuseer, heer Olivier’, sprak hij. ‘Daar is uw oom, de hertog van Bommelergaard, met zijn raadsman.’
En ja, daar traden de heren reeds binnen, druipend van de regen en met een onaangename uitdrukking op het gelaat.
‘Neef!’ riep de hertog uit. ‘Dat noemt zich mijn neef!’
‘Een schande!’ riep de advocaat. ‘Oplichting in de ergste graad! Maar er is nog recht in dit land!’
‘Wah... wat betekent dit?’ vroeg heer Bommel geschokt.
‘Vraag je dat nog?’ bulderde de edelman. ‘We hebben ontdekt, dat je helemaal geen familie van mij bent!’
‘Ik heb de desbetreffende bewijzen op het bevolkingsregister gevonden!’ voegde de jurist eraan toe. ‘Een uur geleden! En Zijne Genade oordeelde de zaak zó ernstig, dat we door het noodweer meteen hierheen zijn gekomen!’
‘Deze zaak is zo rot als een mispel!’ schreeuwde de hertog.
‘Ik dacht, dat het alleen maar een zure appel was’, zei heer Bommel flauwtjes.

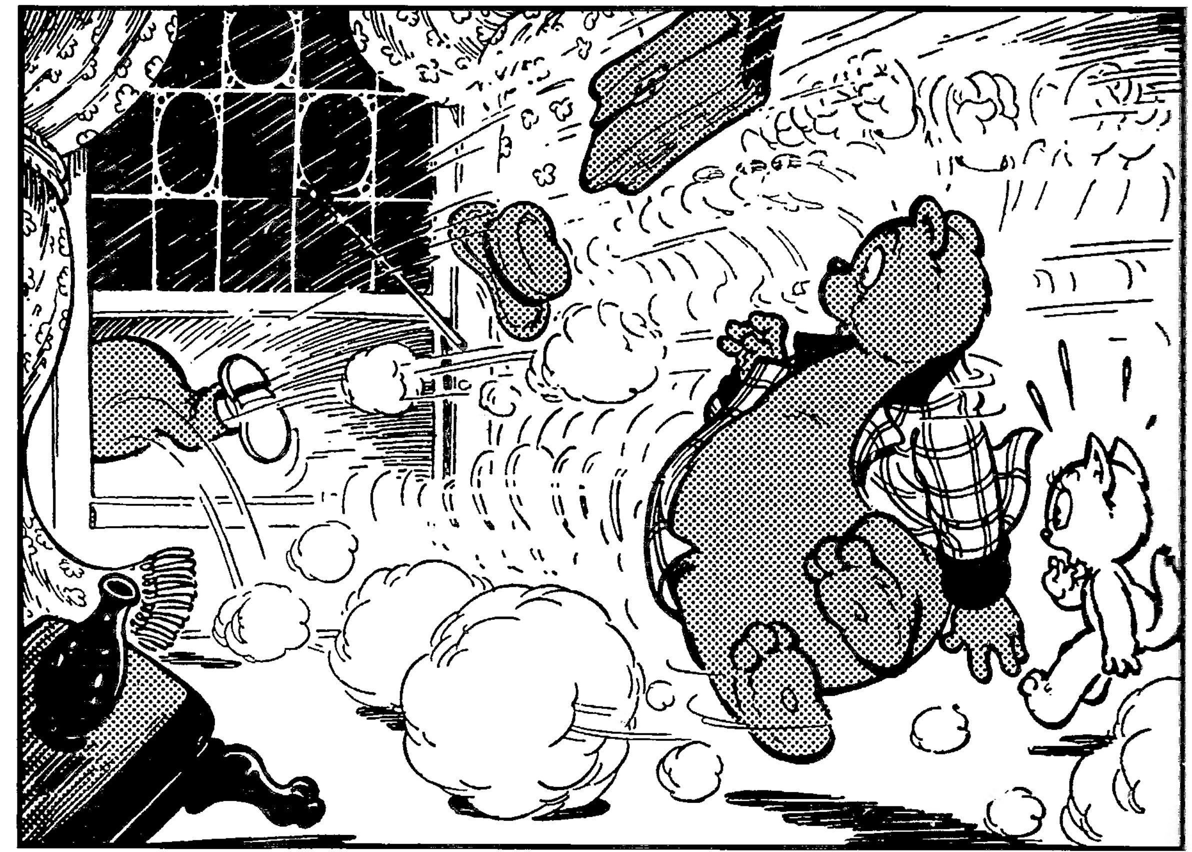

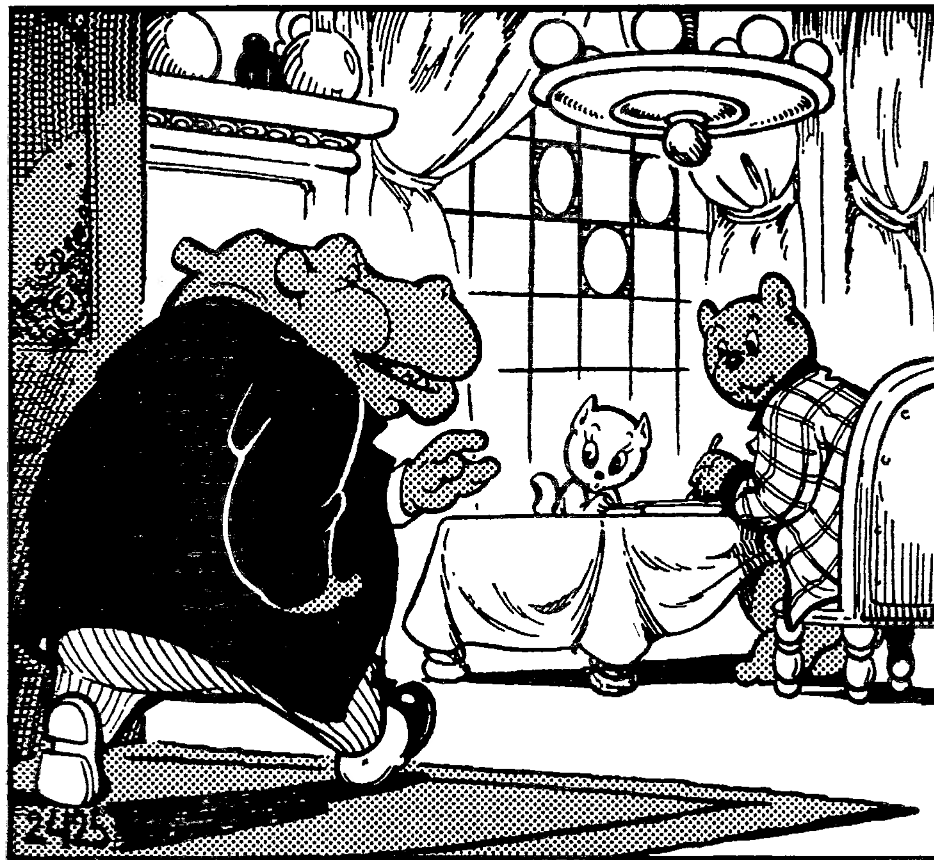
Heer Bommel keek droevig naar de onaangename gestalten van zijn oom en diens juridisch-raadsman.
‘Nu is alles nog steeds vol zorgen’, sprak hij klagend. ‘Daarvoor heb ik allerlei gevaren getrotseerd. Ik heb door een meer gelopen, ik heb een boom beklommen en door een zure appel gebeten. Door storm en onweer heb ik geworsteld. En wat is het resultaat? De bliksem is in mijn stamboom geslagen en daarom is mijn oom mijn oom niet meer, als iemand begrijpt wat ik bedoel.’
‘Nee, dat begrijpt niemand!’ snauwde de advocaat ruw.
‘Hij ijlt’, meende de hertog. ‘Maar dat zal hem niet helpen. Wij maken een rechtszaak wegens oplichting tegen hem aanhangig! Uit!’
Op dat moment stond buiten een eenzame figuur in regen en wind, die besmuikt een blik door het verlichte venster wierp. In het licht van de bliksem zullen de oplettende lezertjes in die figuur zonder moeite de ambtenaar eerste klasse Dorknoper herkennen. De hooggeplaatste beambte sloeg in hevige tweestrijd het bewogen toneel daarbinnen gade.
‘Hoe ruw is dat alles’, prevelde hij. ‘Ik verfoei die emotionele, driftige wijze van optreden! Hoe prettig zou het zijn wanneer de bevolking zich in ambtelijke termen wilde uitdrukken. Nooit meer ruzie. Nooit meer oorlog. Maar helaas! Ik moet mij hierin mengen! Het is mijn plicht!’
Zo mompelend schoof hij een venster open en stak in een regenvlaag het hoofd in de kamer.
‘Verschoon mij!’ sprak hij beleefd. ‘Ik heb een dringende mededeling voor de heer Bommel. Het is mij namelijk gebleken, dat de vergissing bij de burgerlijke stand, die ik enige dagen geleden meldde, op een ambtelijke vergissing berust. Er is, met andere woorden, geen sprake van een vergissing geweest.’

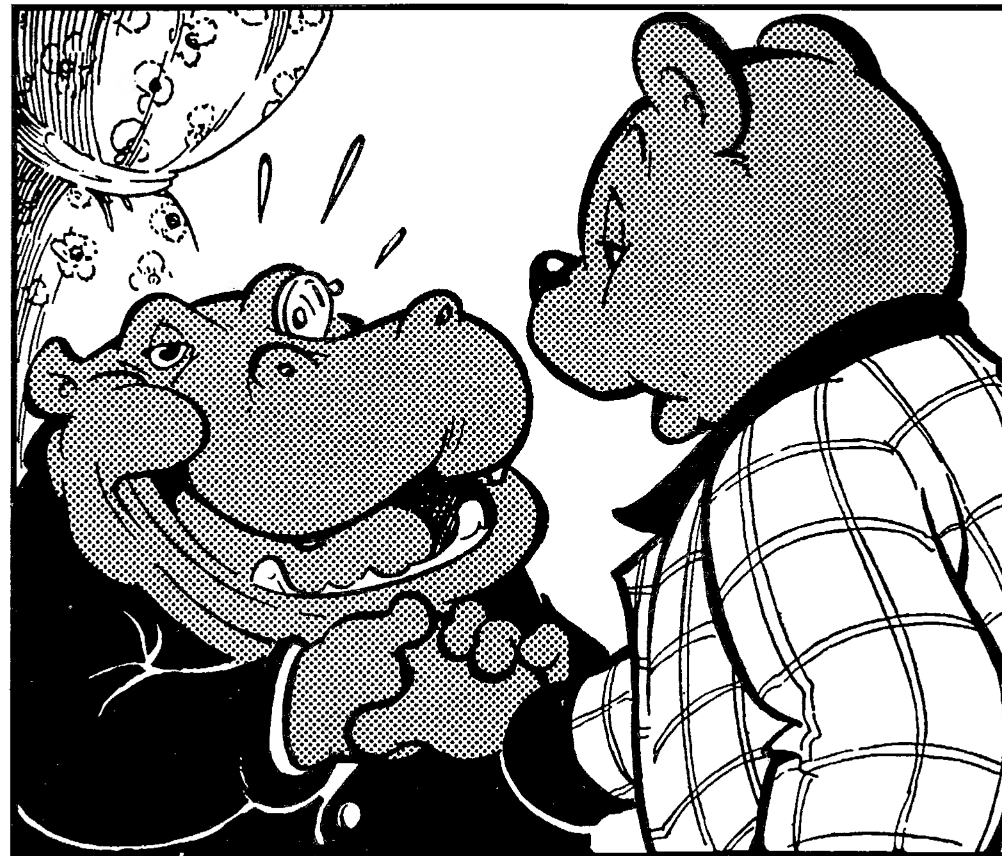

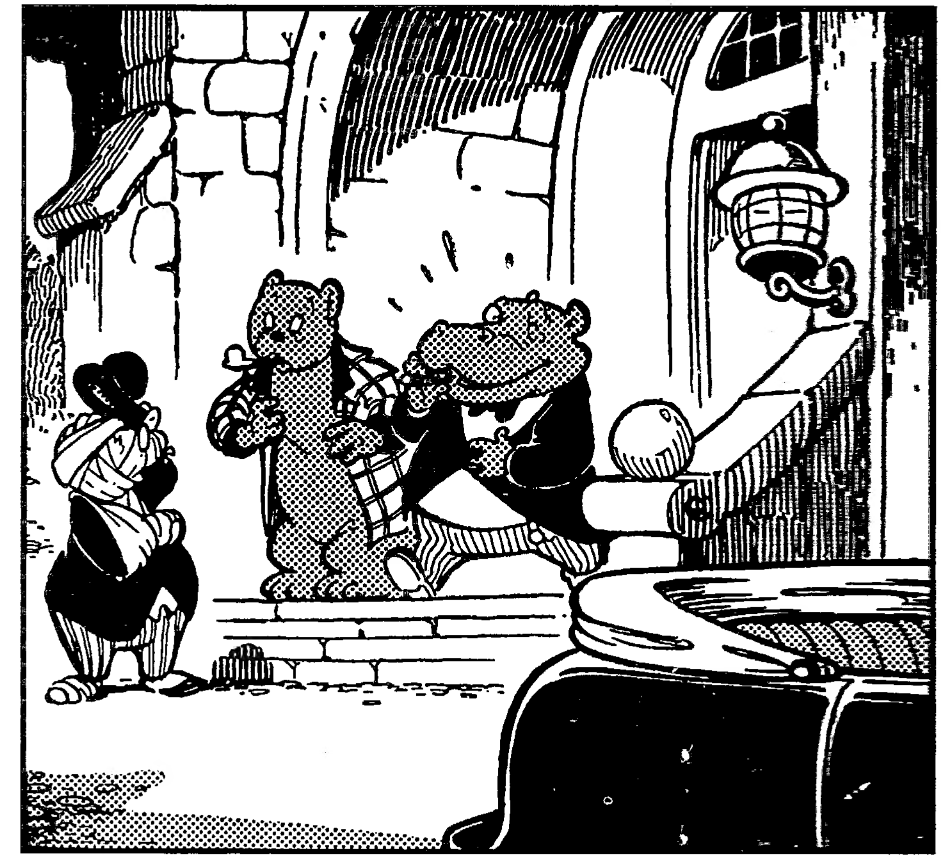

De heer Dorknoper boog zich wat verder naar binnen en glimlachte zwakjes.
'Begrijpt u?' vroeg hij. 'Er was helemaal geen vergissing gemaakt. Het is allemaal een misverstand. Een ambtelijk misverstand. Het spijt me.'
'Wah... wat betekent dat?' vroeg heer Ollie verbluft.
'Ja, wat, voor de donder, betekent dat?' loeide de hertog.
'Kalm! Blijf toch kalm, heren!' riep de ambtenaar eerste klasse dringend. 'Ik zal het uitleggen! Men meende bij de burgerlijke stand, dat er een fout gemaakt was betreffende de afstamming van de heer Bommel. Men meende enige tijd geleden, dat hij familie zou zijn van de hertog van Bommelergaard en aanpalende heerlijkheden. Welnu, dat is niet waar!'
'Niet waar?' vroeg heer Bommel en er verscheen een nieuw licht op zijn beproefde trekken. 'Betekent dat, dat ik gewoon maar Olivier B. Bommel ben?'
'Juist!' beaamde de heer Dorknoper. 'Bommel, Olivier B. Meer niet. Juist zoals voorheen. Er was geen fout gemaakt. Die familierelatie met Zijne Genade, de hertog, is een vergissing!'
'Dus deze oplichter Bommel is geen oplichter?' bulderde de edelman.
'Nee', gaf de ambtenaar toe. 'Hij is het slachtoffer van een ambtelijke vergissing. Heel betreurenswaardig, maar het kan iedereen overkomen. Als loyaal staatsburger moet men daar overheen kunnen stappen, nietwaar? Maar blijft u toch kalm, heren! Rustig, alstublieft! Alleen rust kan...'
De rest van zijn woorden ging verloren in de loeiende kreet, die de hertog uitstiet.
De heer Dorknoper trok verblekend het hoofd uit de vensteropening terug en begon zich te verwijderen. Doch de aristocraat liet hem zo gemakkelijk niet gaan. Onder het slaken van onbeheerste kreten vatte hij zijn raadsman bij een arm en stormde met hem het vertrek door. Met een machtige sprong dook het tweetal door het openstaande raam en verdween in de stormachtige avond.

Toen heer Ollie en Tom Poes de volgende morgen aan het ontbijt zaten, schelde de burgemeester aan.
‘Dag, vrienden!’ riep hij joviaal. ‘Neem me niet kwalijk, dat ik zo vroeg langs kom. Maar ik moet je even bedanken, Bommel!’
‘Bedanken?’ vroeg heer Ollie verrast. ‘Waarvoor?’
‘Voor je sportieve en brede opvatting bij de ambtelijke vergissing die er met je afstamming gemaakt is’, legde de heer Dickerdack uit.
‘Ja, dat was niet zo mooi’, zei heer Bommel. ‘Die erfeniskwestie en die belastingen! En dan heeft men mij zelfs in de gevangenis gezet. Als ik die hele geschiedenis voor de rechter zou brengen...’
‘Maar dat is nu juist zo mooi van je!’ riep de burgemeester uit.
‘Wat is mooi?’ vroeg heer Ollie verbaasd. ‘Die rechter?’
‘Nee, nee!’ zei de heer Dickerdack en hij lachte schalks. ‘Nee, dat je níét naar de rechter gaat. Dat is breed en sportief van je. Dat kunnen we hier in Rommeldam waarderen. Werkelijk!’
‘Hm!’ zei heer Bommel. ‘O! O ja. Breed en sportief. Och, zo zijn wij Bommels nu eenmaal. Onze stamboom is eenvoudig, maar breed en sterk. Geen poespas en geen twistappel, als u begrijpt wat ik bedoel. Geen dank, burgemeester. Laten we de hele geschiedenis vergeten en laten we blij zijn, dat alles zo goed is afgelopen!’
Zo sprekende bracht hij zijn gast naar de buitendeur. Daar stond de heer Dorknoper op zijn chef te wachten.
De ambtenaar eerste klasse had het gelaat geheel met verband omwikkeld en zag er slecht uit.
‘Goedemorgen, heer Bommel!’ zei hij met een bleke glimlach. ‘Ik heb gisteravond een meningsverschil met de hertog van Bommelergaard gehad - en dat is niet zo goed voor mij afgelopen. Maar och, ik ben dat gewend. De ambtenaar is toch altijd degene die de klappen krijgt.’

Tom Poes en de knollengaard